
ΑΝΑΣΣΩΝ ΦΟΙΒΕ ΠΑΡΝΑΣΟΥ ΤΕ
ΚΡΑΝΑΝ ΚΑΣΤΑΛΙΑΝ ΦΙΛΕΩΝ

CURAE MENANDREAE.

SCRIPSIT

LEO STERNBACH.

CRACOVIAE.
SUMPTIBUS ACADEMIAE LITTERARUM.
APUD BIBLIOPOLAM SOCIETATIS LIBRARIAE POLONICAE.
(SPÓŁKA WYDAWNICZA POLSKA).
1892.

Seorsum impressum ex XVII Tomo Dissertationum Classis philologicae
Academiae Litterarum Cracoviensis.

Cracoviae, 1892. — Typis Universitatis Iagellonicae, provisore A. M. Kosterkiewiczio.

CURAE MENANDREAE.

SCRIPSIT

LEO STERNBACH.

Promissi fidem praestans „Menandreis“ [1]) Analectorum fasciculum subiungo, quo studia in Monostichis Menandreis conlocata ex parte exeuntur. Mox „schedae Menandreae“ et „lectiones Menandreae“ succedent.

Versuum 564 syllogen in editione Meinekiana [2]) supplementum primum excipit 29 versibus constans, quos I. H. C. Schubartus e codice Vindobonensi philol. Gr. n. CLXV (A) descripserat, descriptos per Th. Bergkium cum editore communicavit. Ipso libro inspecto non truncum, sed integrum Monostichorum corpusculum deprehendi alphabetico litterarum ordine digestum, quod quidem in disputationem deducere placet.

Trimetros habes 82, quibus lemma poeticum praemittitur:

θαυμαστὸν οἴσεις καρπὸν ἄρδων τὰς φρένας
ἐκ τῶν ἐπῳδῶν [3]) τῶνδε τῶν ἀκηράτων.

Α) Mon. 565. 566. 26. 4.
Β) 567. 61. 568.
Γ) 80. (f. 80ᵛ) γονεῖς δὲ τίμα καὶ γέροντας αἰσχύνου. 569. 92.

---

[1]) „Rozprawy Wydziału filologicznego Akademii Umiejętności“ vol. XV (Cracoviae 1891) p. 320 sqq.

[2]) „Fragmenta Comicorum Graecorum“ ed. mai. vol. IV (1841) p. 356 sq.; ed. min. vol. II (1847) p. 1060 sq.

[3]) ἐπωδῶν Codex.

Δ) 570. διὰ πενίαν μηδενὸς καταφρόνει. 134. 130.
E) 173. 179. 571.
Z) 186. 193.
H) ἢ λέγε τι σεμνόν, εἰ δὲ μή, σιγὴν ἔχε. 572. 220. 573.
Θ) 574. 248. 231.
I) <in margine librarius supplevit Mon. 263 (=673) et 257>. 266. 575.
K) 303. 300. 276. 576.
Λ) 310. 577. 312. 327.
M) 578. 341. 348.
N) 579. 580. 375.
Ξ) 389. 391. 393.
O) 423. 415. 581. 582.
Π) 449. 453. 583 (= 703).
Σ) 485. 484. 476. (f. 88ᵛ) 475.
T) 584. 585. 503. 586 (= 719).
Υ) 521. 518. 587. 588.
Φ) 589. 527. 532. 590.
X) 591. 540. 592. 544.
Ψ) 549. 550. 593. 547.
Ω) 752. ὧν ἦρξε γαστήρ, τὸ φρονεῖν ἀφῃρέθη (ἀφηρέθη Codex). ὦ γῆρας ἀνθρώποισιν εὐκταῖον (εὐκτέον Codex) κακόν.

Quinque igitur versus a Meinekio nondum editos lucramur:

1) γονεῖς δὲ τίμα καὶ γέροντας αἰσχύνου.

Ultima vox corruptela laborat, quam coniectura εὐσέβει facile tollere possumus. De versus introitu cf. Mon. 105 γονεῖς δὲ τίμα καὶ φίλους εὐεργέτει, constructionem εὐσεβεῖν τινα auctores gravissimi comprobant[1]) cf. Aeschylus Agam. 338 εἰ δ' εὐσεβοῦσι τοὺς πολισσούχους θεούς, Suppl. 853 ἀτίετ' ἀνὰ πόλιν εὐσεβῶν, Sophocles Philoctet. 1441 εὐσεβεῖν τὰ πρὸς θεούς, Euripides Phoeniss. 1321 τιμὰς διδόντα χθόνιον εὐσεβεῖν θεόν, Troad. 85 οὓς ἂν τὸ λοιπὸν τἄμ' ἀνάκτορ' εὐσεβεῖν | εἰδῶσ' Ἀχαιοί, fr. 252, 3 (Nauck; Trag. Gr. Fragm. ed. 2) τάδ' ἐστὶ χρήματ', ἥν τις εὐσεβῇ θεόν (cl. fr. 362, 8 ἴσον σεαυτὸν εὐσεβεῖν πᾶσιν δίδου), Incertus fr. 350, 2 p. 905 N. οὐδεὶς κάματος εὐσεβεῖν θεούς, —

[1]) Eandem perperam in dubium vocarunt Valckenaer (ad Euripid. Phoeniss. 1331), Porson (ad Phoen. 1340), Seidler (ad Troad. 85), alii. Simili ratione verbum ἀσεβεῖν cum accusativo coniungunt Aeschylus Eumen. 270 et Plato Leg. XII p. 941 A. Recentiora utriusque constructionis exempla prudens omitto.

Isocrates Or. I 13 p. 4 D πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεούς, III 2 p. 26 B ὅτι τὰ περὶ τοὺς θεοὺς εὐσεβοῦμεν.

De sententia cf. Plutarchus de educ. puer. 10 p. 7 E δεῖ θεοὺς μὲν σέβεσθαι, γονέας δὲ τιμᾶν, πρεσβύτας αἰδεῖσθαι et Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 32, 15 sq. (Patrol. Gr vol. XXXVII p. 917) θεὸν φοβοῦ πρώτιστα καὶ γονεῖς τίμα, | ἱερεῖς ἐπαίνει, πρεσβύτας σεπτῶς ἔχε, ubi versus prior vetustioris poetae fetum: θεὸν (sive potius θεοὺς) φοβοῦ πρώτιστα καὶ τίμα γονεῖς servasse videtur cf. Euripides fr. 853, 2 θεούς τε τιμᾶν τούς τε φύσαντας γονῆς, Mon. 230 θεὸν προτίμα, δεύτερον τοὺς σοὺς (malim δεύτερον δὲ τοὺς) [1]) γονεῖς, Monost. Paris. 71 („Wiener Studien" vol. XIII — 1891 — p. 60) θεὸν φιλεῖν δεῖ καὶ γονεῖς τιμᾶν πάλιν, Ps.-Phocylides 8 πρῶτα Θεὸν τίμα, μετέπειτα δὲ σεῖο γονῆας, — Solo in Demetrii Phalerei syntagmate de septem sapientibus apud Stobaeum Flor. III 79 β [2]) φίλους (l. θεοὺς) [3]) εὐσέβει, γονεῖς αἰδοῦ, Pittacus apud Mullachium (ex Aldo) p. 216 πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον, γονέας αἰδοῦ, Cleobulus in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 135 θεὸν σέβεσθαι, γονέας αἰδεῖσθαι [4]) et in corpusculo metrico, quod praeeunte E. Woelfflino (Sitzungsberichte der k. bayer. Akad. der Wissenschaften 1886 p. 287 sqq.) edidit I. Stanjek [5]) v. 4 sq. θεὸν φοβεῖσθαι πᾶσιν ἡμῖν συμ-

[1]) Cf. Urb. 86 (Θ 2) θεὸν μὲν ἡγοῦ, δεύτερον δὲ τὴν τύχην (G. Meyer, d. Urbinatische Sammlung von Spruchversen des Menander, Euripides und Anderer; — Abhandlungen der I Cl. d. bayr. Akad. d. Wissensch. XV Bd. II Abth. p. 433).

[2]) Alterum sententiae membrum praeter codicem A omittit Arsenius Viol. p. 435, 7 (Walz).

[3]) Mendi causam sententia, quae praecedit, adfert: χρῶ τοῖς θεοῖς, siquidem φίλοις pro θεοῖς reponendum est. Falso utrumque praeceptum Valckenaer (ad Euripid. Hippol. 996 sq.) in unum contraxit: χρῶ τοῖς θεοῖς ὡς φίλοις, γονεῖς αἰδοῦ cf. Solo apud Laertium Diogenem I 60 (θεοὺς τίμα, γονεῖς αἰδοῦ) et in corpusculo, quod ex Aldi editione (cf. Menandrea p. 320) repetivit Mullachius, Fragm. Philos. Gr. vol. I (1860) p. 216 (θεὸν σέβου, γονεῖς αἰδοῦ). — De praecepto: χρῶ τοῖς φίλοις cf. Periander apud Mullachium p. 215 (ex Aldo) φίλοις χρῶ, Thales Demetrii Phalerei apud Stobaeum Flor. III 79 ε (et Arsenium p. 292, 10) τοῖς ἐπιτηδείοις χρῶ. Monitum φίλοις χρῶ adgnoscunt praeterea codex Parisinus Gr. 1630 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 143, 5 et sylloge codicis Laurentiani Plut. LX n. 4 (τῶν ἑπτὰ σοφῶν παραγγέλματα, ἅτινα εὑρέθησαν κεκολαμμένα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς κίονος) apud F. Schultzium, Philolog. vol. XXIV p. 216 n. 90.

[4]) Cf. codex Parisinus Lat. n. 8069 (de Cleobulo) parentes verere, deum time (W. Brunco, zwei lateinische Spruchsammlungen kritisch behandelt — Programm der kgl. bayerischen Studienanstalt in Bayreuth (1885) — p. 32).

[5]) Quaestionum de sententiarum septem sapientium collectionibus Pars I (Dissert. Vratisl. 1891) p. 18 sqq.

φέρει | καὶ τοὺς καλῶς θρέψαντας αἰδεῖσθαι γονεῖς, Sosiades Praec. sept. sap. apud Stobaeum Flor. III 80 (vol. I p. 90, 14 Meineke) et Arsenium p. 439, 10 θεοὺς σέβου, γονεῖς αἰδοῦ, Ps.-Isocrates Or. I 16 p. 5 B (cf. Appendix) τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, Dio Chrysostomus Or. LXIX 2 (vol. II p. 368 Reiske) δικαίως δ' ἐπιμεληθῆναι γονέων, ὁσίως δὲ θεραπεῦσαι θεούς.

2) διὰ πενίαν μηδενὸς καταφρόνει.

Legendum: διὰ πενίαν δὲ μηδενὸς καταφρόνει. — De praecepto ipso cf. Menander fr. 301, 9 sq. μήτε τῶν πτωχῶν πάλιν | ἡμῶν καταφρόνει, Incertus apud G. Meyerum, Nachlese zu den Spruchversen des Menander und Anderer (Sitzungsberichte der philos.-philol. Cl. der k. bayer. Akademie der Wissenschaften 1890 vol. II) p. 370 μὴ καταφρονήσῃς τοῦ πένητος εὐτυχῶν, Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 32, 126 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 925) καὶ μὴ πένητος ὀρφανοῦ καταφρόνει, ubi ὀρφανοῦ indigi notionem induere videtur cf Carm. I 2 n. 32, 65 (ibid. p. 921) γελῶσιν οἱ πλουτοῦντες ὀρφανῶν ψόγους et Incertus apud Georgidam (Anecd. Gr. ed. Boissonade, vol. I) p. 21, 3 γελῶσιν οἱ πλουτοῦντες πενήτων ἤθη. — De paupere Menander fr. 6, 1 sq. tradit: πρὸς ἅπαντα δειλὸν ὁ πένης ἐστὶ γὰρ | καὶ πάντας αὑτοῦ καταφρονεῖν ὑπολαμβάνει, fr. 93, 1 εὐκαταφρόνητόν ἐστι Γοργία πένης [1]), ac similiter Incertus fr. 230 (vol. III p. 452 Kock) εὐκαταφρόνητός (recte Meinekius εὐκαταφρόνητόν corrigit) ἐστι πενία, Δερκύλε, quem versum equidem Menandro vindicandum esse censeo. Accedat Crantor apud Stobaeum Flor. XCVI 13 (et Arsenium p. 330, 2 sqq.) [2]) οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲν ἀθλιώτερον | ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει | σπουδαῖος ᾖς, πένης δέ, κατάγελως ἔσει. Deperditae comoediae flosculos facile adgnosces apud Theophylactum Simocattam Epist. 29 p. 771 sq. (Epistolographi Graeci ed. Hercher) πεπαύμεθα πενίᾳ μαχόμενοι δυςνουθετήτῳ θηρίῳ καὶ δυςκόλῳ, ἢ δίκην ἕλκους τοῖς κεκτημένοις συμπλέκεται καὶ φιλοσύνηθές ἐστι κακόν, ῥᾳθυμοποιὸν κατηφές, πρὸς λύπην ἀπαρηγόρητον πρὸς ἀνίαν ὀξύῤῥοπον, ἄγρυπνον φιλομέριμνον ἐπίμοχθον, κακῶν ἐφευρετικόν, ἄδοξον

---

[1]) Trimetrum εὐκαταφρόνητός ἐστιν (l. ἐστι) πανταχοῦ πένης Menandro adsignat sylloge G. Meyeri, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 136 (Abhandlungen der philos.-philol. Cl. der k. bayer. Akademie der Wissenschaften vol. XIX 1—1891—p. 281).

[2]) Decurtatum textum offerunt codex Parisinus Gr. 1168 f. 116v (οὐκ ἔστι πενίας οὐδὲ ἓν ἐν τῷ βίῳ σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖος ᾖς, κατάγελως ᾖς) et Maximus 2 p. 571, 34 sqq. Combef. (οὐκ ἔστι πενίας μεῖζον οὐδὲν ἐν βίῳ | σύμπτωμα· καὶ γὰρ ἂν φύσει σπουδαῖος ᾖς | καταγέλαστος ἔσῃ).

εὐκαταφρόνητον ἀνεπίφθονον· οὐ γάρ τις ἐθέλει τηλικούτῳ κακῷ συναντᾶν, οὐδ' εἰ τὴν Ὀρέστου μανίαν κατακριθείη νοσεῖν, unde verba πενίᾳ μαχόμενοι πεπαύμεθα | δυςνουθετήτῳ θηρίῳ καὶ δυςκόλῳ inter Comicorum fragmenta (n. 183) recepit Kockius vol. III p. 443; ceterum cf. Plautus Stich. 174 sqq. Gelásimo nomen mi indidit parvó pater, | quia iam á pausillo púero ridiculús fui. | Proptér pauperiem hoc ádeo nomen répperei, | eo quia paupertas fécit ridiculús forem, Juvenalis Sat. III 152 sq. nil habet infelix paupertas durius in se, | quam quod ridiculos homines facit, XI 2 sq. quid enim maiore cachinno | excipitur vulgi, quam pauper Apicius?

3) ἢ λέγε τι σεμνόν, εἰ δὲ μή, σιγὴν ἔχε.

Cf. Incertus apud Stobaeum Flor. XXXIV 8 (= Maxim 20 p. 598, 3 sq. et Gnomolog. ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 50 ed. Schenkl [1]) ἢ σιγὴν καίριον ἢ λόγον ὠφέλιμον ἔχε. Simillimum Dionysii versum (fr. 6 p. 795 N.) ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγὴν ἔχε in Menandreis tractavi p. 340 sq.

4) ὧν ἦρξε γαστήρ, τὸ φρονεῖν ἀφῃρέθη.

Fragmento Ps.-Phocylideo (v. 133 sq.) sine auctoris nomine subiungit codex Parisinus Gr. 1630 f. 192ʳ, ubi ἀφῃρέθη extat. — Facit huc versus: παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον, quem ex Galeno (π. ἰατρ. καὶ γυμναστ. 37 vol. V p. 878 Kuehn) Comoediae fragmentis (non recte cf. Buecheler, Mus. Rhen. vol. XLIII — 1888—p. 295) Kockius inseruit (n. 1234 vol. III p. 613), aliis testimoniis neglectis, quorum numerum haud parvum esse Leutschii adnotatio ad Apostol. V 22ᵃ docet. [2]) Eundem trimetrum Gregorius Nazianzenus semel in usum suum convertit (Carm. I 2 n. 9, 589, Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 723), semel imitando expressit Carm. I 2 n. 32, 35 (ibid. p. 918) νοῦν λεπτὸν ὄγκος ἐκδιώκει γαστέρος, ubi vel forma γαστέρος sequioris aevi hominem prodit [3]).

---

[1]) „Wiener Studien" vol. XI (1889) p. 20.

[2]) Addi potest Sophon. de anima paraphr. p. 8, 21 (Hayd.). Joannis Chrysostomi gnomis verba παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νοῦν adnectit Antonius I 39 p. 48, 23 (Gesner). Ceterum ex mea quidem sententia potius iambographi, quam tragici versus delitescit.

[3]) Locutionem γαστρὸς ὄγκος usurpant Euripides Jon. 15 et Tragicus incertus fr. 186 p. 877 N.; cf. insuper Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 10, 446 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 712) γαστρός τις ὄγκος ὕδέρου πεπλησμένος. — Quae scribenti in memoriam redigitur A. Nauckii observatio, Mélanges Gréco-Romains vol. IV (1880) p. 195;

5) ὦ γῆρας ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακόν.

Trimetro ὧν ἦρξε γαστήρ, τὸ φρονεῖν ἀφῃρέθη subiungit codex Parisinus Gr. 1630 f. 192ʳ, inter Gregorii Nazianzeni excerpta exhibet codex Parisinus Gr. n. 3058 [1]). Adprime huc facit senectutis definitio εὐεκτὲς κακόν, quam offert Secundi codex Gudianus apud Mullachium, Fragm. Philos. Gr. vol. I p. 514; neque enim dubitari potest, quin locutio εὐκταῖον κακὸν genuinum loci textum reddat [2])—Sententia ipsa plurimis veterum scriptorum locis inlustrari potest cf. Euripides fr. 1090 ὦ γῆρας, οἵαν ἐλπίδ' ἡδονῆς ἔχεις, | καὶ πᾶς τις εἰς σὲ βούλετ' ἀνθρώπων μολεῖν, | λαβὼν δὲ πεῖραν μεταμέλειαν λαμβάνει, | ὡς οὐδέν ἐστι χεῖρον ἐν θνητῷ γένει, Antiphanes fr. 94, 1 sq. ὦ γῆρας, ὡς ἅπασιν ἀνθρώποισιν εἶ | ποθεινόν, ὡς εὔδαιμον, εἶθ' ὅταν παρῇς, | ἀχθηρόν, ὡς μοχθηρόν, fr. 238, 3 sq. (sive Crates fr. 3 p. 610 Nauck) [γῆρας] οὗ πάντες ἐπιθυμοῦμεν· ἢν δ' ἔλθῃ ποτέ, | ἀνιώμεθ', Menander fr. 555 ὀχληρὸν ὁ χρόνος ὁ πολύς· ὦ γῆρας βαρύ, [3]) | ὡς οὐδὲν ἀγαθόν, δυσχερῆ δὲ πόλλ' ἔχεις | τοῖς ζῶσι [4]) καὶ λυπηρά· πάντες εἰς σὲ δὲ | ἐλθεῖν ὅμως εὐχόμεθα καὶ σπουδάζομεν, Menecrates Anth. Pal. IX 54, 1 sq. (et apud Apostolium V 41ᵈ) γῆρας ἐπὰν μὲν ἀπῇ, πᾶς εὔχεται· ἢν δέ ποτ' ἔλθῃ, | μέμφεται, Cicero Cat. Mai. II 4 quo in genere est inprimis senectus, quam ut adipiscantur omnes optant, eandem accusant adepti. — Accedat Incerti comici fragmentum n. 132 (vol. III p. 434 Kock) παραπλήσιον πρᾶγμ' ἐστὶ γῆρας καὶ γάμος· | τυχεῖν γὰρ αὐτῶν ἀμφοτέρων σπουδάζομεν, | ὅταν δὲ τύχωμεν ὕστερον, λυπούμεθα, unde Mon. 102 γάμος γὰρ ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακὸν recto talo stare intellegi-

zu den Bruchstücken daktylischer Fabeln, welche Eberhard p. 96 sq. nach dem Vorgang von Lachmann p. VII sq. seiner Ausgabe des Babrius beigefügt hat, kommt eine von Boissonade in Tzetzes Alleg. Il. p. 320 aus einer Hs. von Joannis Georgidae Gnomol. mitgetheilte Stelle, die sich auf Babrius 86 zu beziehen scheint: γαστέρα ὄγκον ἔχουσαν | ἡ λεπτὴ χωρεῖν εἴσοδος οὐ δύναται'. Haec quidem vir acutissimus et doctissimus; verum enim vero Gregorii Nazianzeni subest locus Carm. II 1 n. 44, 49 sq. (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 1353).

[1]) E. Leutsch, Commentationis de Violarii ab Arsenio compositi codice archetypo particula prima (Ind. lect. aest. Gotting. 1856) p 8 v. 71.

[2]) Optatum malum Secundus senectutem adpellat in altercatione cum Hadriano p. 518 (Mullach) et apud Vincentium Bellovacensem Spec. Hist. X 71 (ibid. p. 516).

[3]) Sic recte Meinekius traditam lectionem βαθύ emendavit.

[4]) Corrigendum videtur: τοῖς πᾶσι cf. Philemo fr. 106, 1 πολλῶν φύσει τοῖς πᾶσιν αἰτία κακῶν | λύπη.

mus [1]. In simili cogitatione versari videtur Eupolis fr. 383 εὐκτότατον γάμον. Nescio an poeta scripserit: εὐκτότατον γάμος κακόν.

Alterum eiusdem sylloges exemplar codex B (Vaticanus Gr. n. 127, chartaceus in 16°, saec. XV; „Ant. Card. Carafę Bibliothecarii munus ex testamento") offert f. 42ʳ sqq., ubi haec leguntur lemmate γνῶμαι παραινέσεις insignita:

A) Mon. 565. 566. 26. 4.
B) 567. 61. 568. 78.
Γ) 80. γονεῖς δὲ τίμα καὶ γέροντας αἰσχύνου. 569. 92.
Δ) 570. διὰ πενίαν μηδενὸς καταφρόνει. 134. (f. 43ʳ) 130.
E) 173. 179. 571. ἐν γὰρ γυρίῳ μάλιστα κρίνεται τρόπος.
Z) 186. 193. ζῆσον μετρήσας τὸν βίον πρὸς τὸν χρόνον. 200.
H) ἢ λέγε τι σεμνόν, εἶ (sic) σιγὴν ἔχε. 572. 220. 573.
Θ) 574. 248. 254. 231.
I) 266. 263 (= 673). 257. 575.
K) (f. 43ᵛ) 303. 300. 276. 576.
Λ) 310. 327.
M) 333. 578. 341. 348.
N) 579. 580. 375. νόμιζε πλουτεῖν, ἂν φίλους πολλοὺς ἔχῃς.
Ξ) 389. 391. ξένους νόμιζε τοὺς ἀρετῆς ὄντας ξένους. 393.
O) 423. (f. 44ʳ) 415. 581. 582.
Π) 449. 453. πειρῶ βλαβῆναι μᾶλλον ἢ δίκην λέγειν. 583 (= 703).
P) 473. 469. ῥυπαρὸς ὢν χρηστὸν οὐχ ἕξεις φίλον. 471.
Σ) 485. 484. 476. 475.
T) 584. 585. 503. 586 (= 719).
Υ) 521. 518. (f. 44ᵛ) 587. 588.
Φ) 589. 527. 532. 590.
X) 591. 540. 592. 544.
Ψ) 549. 550. 593. 547.
Ω) 752. ὧν ἦρξε γαστήρ, τὸ φρονεῖν ἀφῃρέθη. 756. ὦ γῆρας ἀνθρώποισιν (ἀνθρώποις Codex) εὐκταῖον κακόν. [γυνὴ πονηρὰ δυσπαράβατος (δυσπαράβατ' = δυσπαράβατον Codex) βρόχος· γυνὴ πονηρὰ τάφος ηὐτρεπισμένος· γυνὴ πονηρὰ (πονη: ρὰ Codex) παγὶς ἄφροσι πέλει· (f. 45ʳ) γυνὴ πονηρὰ θανατηφόρον βέλος· οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλῆς ὄφιος καὶ κακία ὑπὲρ κακίας γυναικός, καὶ συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκῶ ἢ μετὰ πονηρᾶς γυναικός].

[1]) Ineptam coniecturam γάμος γὰρ ἀνθρώποις ἀνήκεστον κακὸν protulit Blaydesius, Adversar. in Comicorum Graecorum Fragmenta I (1890) p. 164.

Quodsi B cum A in contentionis iudicium vocatur, primum duos versus corpusculi Vindobonensis in conlectione Vaticana omissos esse intelegimus, scilicet:

1) Mon. 312 λιμὴν πέφυκε πᾶσι παιδεία βροτοῖς, quem versum etiam in Mon. 721 τιμὴ πέφυκε πᾶσι παιδεία βροτοῖς delitescere equidem persuasum habeo. De sententia cf. Mon. 309 λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη. — Similiter Mon. 56 ἄλυπον ἄξεις τὸν βίον χωρὶς γάμου ex Mon. 595 ἄξεις ἀλύπως τὸν βίον χωρὶς γάμου fluxit, — Mon. 199 ζήτει γυναῖκα σύμμαχον τῶν πραγμάτων ex 188 ζήτει σεαυτῷ σύμμαχον τῶν πραγμάτων, — Mon. 212 ἡ δ' ἁρπαγὴ μέγιστον ἀνθρώποις κακὸν ex 602 ἡ δ' ἀργία πέφυκεν (l. μέγιστον) ἀνθρώποις κακόν, [1]) — Mon. 380 νόμων ἔχεσθαι πάντα δεῖ τὸν σώφρονα ex 580 νόμοις ἕπεσθαι πάντα δεῖ τὸν σώφρονα, — Mon. 523 ὕπνος δεινὸν ἀνθρώποις κακὸν ex 732 ὑπόνοια δεινόν ἐστιν ἀνθρώποις κακόν, [2]) — Mon. 535 φίλων τρόπους γίγνωσκε, μὴ μίσει δ' ὅλως ex 742 φίλου τρόπους γίγνωσκε, μισήσῃς δὲ μή, — Mon. 539 χθὼν πάντα κομίζει καὶ πάλιν κομίζεται ex 89 γῆ πάντα τίκτει καὶ πάλιν κομίζεται, Mon. 584 τὸ γνῶθι σαυτὸν πᾶσίν ἐστι χρήσιμον ex 730 τὸ γνῶθι σαυτὸν πανταχοῦ 'στι χρήσιμον, — Mon. 644 ἀνάπαυσίς ἐστι τῶν κακῶν ἀπραξία ex 596 ἀνάπαυσίς ἐστι τῶν κακῶν πάντων ὕπνος, — Mon. 747 χάριν χαρίζου, καθ' ὅσον ἰσχύεις ὅμως ex 635 χάριν χαρίζου, καθ' ὅσον ἰσχύειν δοκεῖς [3]). In his quidem versibus Meinekii incuriam parvae lectionum discrepantiae aliquatenus levant; nullam vero excusationem loci habent octo, quiquidem in editione Meinekiana sine ulla scripturae varietate repetantur: Mon. 58 et 599 βιοῦν ἀλύπως θνητὸν ὄντ' οὐ ῥᾴδιον, 263 et 673 ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφοράς, 325 et 683 λόγον παρ' ἐχθροῦ μήποθ' ἡγήσῃ φίλον, 451 et 701 πρὸς υἱὸν ὀργὴν οὐκ ἔχει χρηστὸς πατήρ, 478 et 629 σωτηρίας σημεῖον ἥμερος τρόπος, 509 et 731 τὸ ζῆν ἀλύπως ἀνδρός ἐστιν εὐτυχοῦς, 583 et 703 πολυπραγμονεῖν ἀλλότρια μὴ βούλου κακά, 586 et 719 τὰ δ' αἰσχρὰ κέρδη συμφορὰς ἐργάζεται. Simili ratione sylloge PV, de qua in Menandreis adcuratius egimus, quinque versus in diversis capitibus repetit; scilicet 243 (cap. XXV et XLVI), 325 sive 683 (cap. XXIX et LVII), 411 (cap. XXXII et LXI), 509 sive 781 (cap. VIII et XLII), 557 (cap. LIV et LXXII). [4])

---

[1]) Falluntur F. W. Schmidtius, Kritische Studien zu den griechischen Dramatikern etc. vol. III (1887) p. 77 sq. et Blaydesius, Adversar. in Comicorum Graecorum Fragmenta I p. 165.

[2]) F. W. Schmidtii coniectura (o. l. vol. III p. 82) reiectanea est.

[3]) Mon. 622 ὅπου γυναῖκές εἰσι, πάντ' εἰσὶν κακὰ cum Mon. 694 ὅπου γυναῖκές εἰσι, πάντ' ἐκεῖ κακὰ consulto componere neglexi, siquidem alter locus (Menander fr. 804) in syllogen Meinekianam prave ex Stobaeo (Flor. LXXIII 58) inrepsit cf. „Menandrea" p. 354.

[4]) Pro Mon. 117 δύσμορφος εἴην μᾶλλον ἢ κακηλόγος cap. LXI legimus: δύσμορφος εἴην μᾶλλον ἢ καλὸς κακός, contra cap. LXIX δύσμορφος ἴσθι μᾶλλον ἢ κακηγόρος exhibet. Qui loci disiunctissimi sunt maximeque diversi cf. „Menandrea" p. 365.

2) Mon. 577 λύπης ἰατρός ἐστιν ὁ χρηστὸς φίλος, ubi λόγος pro φίλο scripserim cf. infra.

Deinde B versuum ordinem ab A suppeditatum ita inmutat, ut Mon. 263 (sive 673) et 257 post Mon. 266, non ante Mon. 266 conlocet; manifesto in codicis A librario est culpa, qui versus primitus omissos falso loco suppleverit.

Trimetri denique ex B accedunt quattuordecim, ex quibus tantummodo octo apud Meinekium recurrunt: 78. 200. 254. 333. 469. 471. 473. 756. Non comparent:

1) ἐν γὰρ γυρίῳ μάλιστα κρίνεται τρόπος.

Legendum: ἐν ἀργυρίῳ μάλιστα κρίνεται τρόπος cf. Antiphanes fr. 232, 5 sqq. (vol. II p. 113 K.) πλοῦτος δὲ βάσανός ἐστιν ἀνθρώπου τρόπων· | ὅταν εὐπορῶν γὰρ αἰσχρὰ πράττῃ πράγματα, | τί τοῦτον ἀπορήσαντ' ἂν οὐκ οἴει ποιεῖν;

2) ζῆσον μετρήσας τὸν βίον πρὸς τὸν χρόνον.

In B trimetri introitus parum dilucide est expressus. Verum videtur: ζῇ συμμετρήσας. Similem sententiae colorem habes apud Plutarchum „non posse suaviter vivi secundum Epicurum" 17 p. 1098 E τῶν δὲ πρὸς τὸ καλὸν ὁρμῶν καὶ τὴν ἐπὶ τῷ καλῷ τιμὴν καὶ χάριν, οὐκ ἔστιν αὐτῶν μέτρον τοῦ βίου χρόνος, unde versus (Comic. Incert. n. 1241 vol. III p. 614 K.) οὐκ ἔστιν αὐτῶν μέτρον ὁ τοῦ βίου χρόνος cum Wyttenbachio eruendus est, licet obloquatur Cobetus Mnemos. N. S. vol. I (1873) p. 360. — Locutionem ipsam duo Sophoclis exempla optime inlustrant: O. R. 73 καί μ' ἦμαρ ἤδη ξυμμετρούμενον χρόνῳ | λυπεῖ et 936 καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ,[1]) — neque quidquam offensionis praepositio πρὸς adferre potest: eodem modo συμμετροῦμαι πρός τι dixerunt Plato Tim. p. 39 C, Polybius IX 15, 3, Sextus Empiricus Pyrrhon. I 98 p. 23, 23 (Bekker), — σύμμετρος πρός τι Plato Leg. I p. 625 D, Tim. p. 67 C. 90 A, Polybius VIII 8, 1; 15, 4, — συμμετρία πρός τι Plato Sophist. p. 228 C, Reip. VII p. 530 A, Tim. p. 66 D. 87 D.

3) νόμιζε πλουτεῖν, ἂν φίλους πολλοὺς ἔχῃς.

Facit huc Mon. 526 φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν cf. praeterea Anth. Pal. X 39, 1 θησαυρὸς μέγας ἐστ' ἀγαθὸς φίλος, Ἡλιόδωρε, Sextus apud H. Schenkelium, Φιλοσόφων λόγοι (Florilegia

[1]) Alium sensum phrasis συμμετρήσασθαι βίον apud scriptores Byzantinos induit cf. G. Dindorfius, ad Sophoclis Tragoedias annotationes (Oxon. 1836) p. 54.

duo Graeca — 1888 — p. 11) n. 66 ἀρίστους θησαυροὺς τοὺς φίλους ἡγοῦ et Gnomolog. Vatic. n. 86 („Wiener Studien" vol. X — 1888 — p. 7) ὁ αὐτὸς (scil. Ἀλέξανδρος) μέλλων εἰς τὴν Ἀσίαν διαβαίνειν πυνθανομένου Φωκίωνος αὐτοῦ, ποίοις χρήμασι πεπιστευκὼς ἐπὶ μέγαν καὶ πλούσιον βασιλέα Δαρεῖον μέλλει στρατεύειν, δείξας τοὺς φίλους εἶπεν· τούτοις. — Itaque cavendum, ne falso sententia extricetur, quam innuunt Platus Trucul. 885 verum est verbum, quod memoratur: ubi amici, esse ibidem opes et Quintilianus Instit. Orat. V 11 41 Ea quoque, quae volgo recepta sunt, hoc ipso, quod incertum auctorem habent, velut omnium fiunt, quale est: ubi amici, ibi opes.

4) ξένους νόμιζε τοὺς ἀρετῆς ὄντας ξένους.

5) πειρῶ βλαβῆναι μᾶλλον ἢ δίκην λέγειν.
Idem versus in Urb. 170 (II 16 p. 445 Meyer) delitescit: πειρῶ βλάβην μάλιστα ἢ δίκας ἔχειν, unde ἔχειν pro λέγειν recipiendum est.

6) ῥυπαρὸς ὢν χρηστὸν οὐκ ἕξεις φίλον.
Legendum: ῥυπαρὸς ὑπάρχων χρηστὸν οὐχ ἕξεις φίλον, quam emendationem extra omnem dubitationis aleam sententia communis ῥυπαρὸς ὑπάρχων οὐχ ἕξεις ἄριστον φίλον ponit, quam exhibent Antonius I 24 p. 29, 26 (sub Libanii nomine, ubi lemma ad sequentem sententiam pertinet), sylloge codicis Parisini Gr. 1168 (f. 146ʳ — 162ʳ) f. 159ʳ n. 171 aliique fontes indicati ab H. Schenkelio ad Gnomolog. ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 108 („Wiener Studien" vol. XI — 1889 — p. 31). Gregorii Nazianzeni testimonium (ῥυπαρὸς ὢν οὐχ ἕξεις ἄριστον φίλον) infra proferetur.

Seclusi particulam, qua mulieres inprobae insectationibus petuntur, ut quae a sylloges nostrae ratione prorsus abhorreat. Eiusmodi cavillationibus librarii scioli saepius ex libidine sententiarum corpuscula claudunt cf. e. gr. Gnomologium Baroccianum apud Wachsmuthium, Studien zu den griechischen Florilegien — 1882 — p. 215 [1]). In B ultimum dictum librarius ex Sirach. detorsit XXV 15 sq. (οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι θυμὸς ὑπὲρ θυμὸν ἐχθροῦ·

[1]) Apophthegmatum fontes quosdam Wachsmuthius excitavit; tantummodo ad n. 215 haec editoris notula comparet: Solonis apophthegma mihi aliunde ignotum cf. tamen quae ad Gnomol. Vatic. n. 504 a nobis congesta sunt testimonia „Wiener Studien" vol. XI p. 224.

συνοικῆσαι λέοντι καὶ δράκοντι εὐδοκήσω ἢ ἐνοικῆσαι μετὰ γυναικὸς πονηρᾶς), horridissimos versus ipse composuisse putandus est [1]).

Iam vero de sylloges ipsius auctore quaestio exoritur. Quaestionem codex B adfert, quiquidem nostrum Monostichorum corpus Gregorii Nazianzeni carminibus intexat. Ac primo quidem adspectu omnes versus ad Theologum auctorem referendos esse facile effici cogique potest, facilius tamen re diligentius considerata coniectura illa ad inritum redigitur, cum plures conlectionis nostrae trimetros ad auctores Gregorio longe superiores redire certissima testimonia doceant. Pertinent huc:

M o n. 4 ἀθάνατον ἔχθραν μὴ φύλαττε θνητὸς ὤν.

Cf. Incerti tragici versus (n. 79 p. 854 N.) apud Aristotelem Rhet. II 21 p. 1394ᵇ, 21 et in codice Parisino 2991 A apud Boissonadum Anecd. Gr. vol. III p. 467, 7: ἀθάνατον ὀργὴν μὴ φύλασσε (φύλαττε Anecd.) θνητὸς ὤν. Plura suppeditabunt „Schedae Menandreae" ad n. 5.

M o n. 26 ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

Versu nostro Menandrum et in Arrhephoris (fr. 72) et in Heautontimorumeno (fr. 143) usum esse testantur Orion Anthologn. I 11 et codex Bembinus ad Terentii Heautontim. II 4, 4 (384) nám mihi quale ingénium haberes, fúit indicio orátio. Menandro tribuit etiam sylloge G. Meyeri, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 304 p. 293; consulantur insuper „Schedae Menandreae" ad n. 4.

M o n. 78 (om. A) βίον καλὸν ζῇς, ἂν γυναῖκα μὴ ἔχῃς.

Philemoni (fr. 239) Stobaeus vindicat Flor. LXVIII 20 (Φιλίτα A, Φιλήτου Trinc. cum Apostolio IV 97ᵇ). — Ceterum Meinekii coniecturam τρέφῃς pro ἔχῃς optime codex C (Laurentianus Plut. LX n. 14) confirmat cf. Mon. 468 ῥᾷον βίον ζῇς, ἂν γυναῖκα μὴ τρέφῃς, Monost. Paris. 10 („Wiener Studien" vol. XIII p. 58) ἄμεινόν ἐστιν ἀνδρὶ μὴ γαμετὴν τρέφειν.

M o n. 80 γλώσσης μάλιστα πανταχῇ πειρῶ κρατεῖν.

Chareti (fr. 2 p. 826 N.) adsignat Stobaeus Flor. XXXIII 44, ubi recte πανταχοῦ extat. Eandem memoriam praeter Antonium I 73 p. 73, 46 et Maximum 20 p. 597, 19, qui itidem Charetem tamquam auctorem adgnoscunt [2]), servant C, I (codex Va-

---

[1]) Similes sunt Joannis Pediasimi στίχοι εἰς γυναῖκα πονηρὰν καὶ κακότροπον, quos aliis praeeuntibus Christianus Walzius in Arsenii appendice p. 515 sq. edidit.

[2]) Nihil de Antonio et Maximo Nauckius monet, sicuti etiam ad Antiphan. fr. 289 Kockius Mon. 173 laudare neglexit; eiusmodi supplementa saepius tacite a nobis adiecta esse semel dictum esto.

tic. Gr. 305), K (cod. Vatic. Gr. 915), PV, Urb. 4 (p. 423 Meyer).

M o n. 130 δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὑρίσκειν τέχνας.
Versus recurrit apud Euripidem Iphig. Taur. 1032.

M o n. 173 εἰ θνητὸς εἶ, βέλτιστε, θνητὰ καὶ φρόνει.
Antiphani (fr. 289) tribuunt Stobaeus Flor. XXI 4, Maximus 56 p. 662, 41, Gnomica Basileensia n. 32 p. 148 [1]), Menandro codex Tubingensis apud K. Bureschium, Klaros (L. 1889) p. 125 n. 87.

M o n. 179 ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὁρᾷ.
Tamquam versus quintus recurrit in poetae novicii fragmento, quod Philemoni (fr. 246) adscripsit Iustinus Martyr de monarch. 3 p. 138, Diphilo Clemens Alexandrinus Strom. V p. 721, Eusebius Praep. Evang. XIII 13 [2]), Theodoretus Therapeut. 6 p. 88, 5. Sine auctoris nomine laudant Plutarchus adv. Colot. 30 p. 1124 F (unde Incerti tragici fragmentum effecit Nauckius n. 421 p. 920) et Apostolius VII 98^{e}. Menandro versus ἔστι Δίκης ὀφθαλμὸς ὁ βλέπων πάντα (sic) adsignatur apud G. Meyerum, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 127 p. 281.

M o n. 193 ζωῆς πονηρᾶς θάνατος αἱρετώτερος.
Non diversus est Aeschyli versus (fr. 401, 1) apud Stobaeum Flor. CXXI 17 ζωῆς πονηρᾶς θάνατος εὐπορώτερος, siquidem αἱρετώτερος pro εὐπορώτερος reponendum est cum Nauckio cf. „Schedae Menandreae" ad n. 14.

M o n. 300 καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς.
Antiphani (fr. 258, 1) vindicat Stobaeus Flor XCVII 1, Cratoni (sive potius Crantori) Maximus 2 p. 571, 37, codex Parisinus Gr. 1168 f. 116^{v}, Apostolius IX 43, Catoni (sic) Antonius I 33 p. 44, 5. — A et B κρεῖττον pro μᾶλλον offerunt [3]), eandemque scripturam adgnoscit Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 28, 145 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 867), sed praestat exquisitior lestio μᾶλλον, quam eodem modo Antiphanes adhibuit fr. 101 ἐν γῇ πένεσθαι μ ᾶ λ λ ο ν ἢ πλουτοῦντα πλεῖν, ubi

[1]) Scriptores aliquot Gnomici ed. J. Frobenius (Basil. 1521).

[2]) Meinekii errorem de Eusebio (vol. IV p. 67) Kockius fideliter repetit vol. II p. 539.

[3]) Apud Antonium habes: κρεῖσσον καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς. Lectionem κρεῖττον falso praefert Blaydesius, Adversar. in Comicorum Graecorum Fragmenta I (1890) p. 166.

κρεῖττον (κρεῖσσον) praebent Stobaeus Flor. LIX 15, Crameri Anecd. Oxon. vol. I p. 189, 4, Etymologicum Magnum p. 415, 29, Etymologicum Gudianum p. 233, 52 [1]), Suidas vol. I 2 p. 800, 8 (Bernhardy) s. v. ἤ [2]), genuinam memoriam μᾶλλον servant Diogenianus IV 83, Diogenianus Vindob. II 77, Gregorius Cyprius Leid. II 14, Macarius III 79, Suidas vol. I 2 p. 234, 9 s. v. ἐν, Apostolius VII 27; cf. Comicus incertus fr. 480 Kock (vol. III p. 498) παλινδρομῆσαι μᾶλλον ἢ κακῶς δραμεῖν, Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 10, 392 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 708) σοφὸν πένητα μᾶλλον ἢ Μίδαν κακόν [3]), ibid. n. 28, 146 (p. 867) ταπεινὸν εἶναι μᾶλλον ἢ φυσώμενον, denique incerti auctoris [4]) versus apud Gregorium Nazianzenum Carm. I 2 n. 39, 4 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 968), Anecd. Oxon. vol. I p. 189, 7, Etymolog. Magn. p. 415, 31, Etymolog. Gudian. p. 233, 55: ῥανὶς φρενῶν μοι μᾶλλον ἢ βυθὸς τύχης. — Apud Menandrum fr. 588 κρεῖττον γάρ ἐστιν, ἂν σκοπῇ τις κατὰ τρόπον, | μὴ πόλλ' ἀηδῶς, ὀλίγα δ' ἡδέως ἔχειν, | πενίαν τ' ἄλυπον μᾶλλον ἢ πλοῦτον πικρὸν v. 3 Stobaei codices (Flor. XCVII 2) particulam τ' omittunt; itaque fragmentum peculiare eadem ratione compositum: πενίαν ἄλυπον μᾶλλον ἢ πλοῦτον πικρὸν lucramur, Meinekii vero sententiam, θέλοιμ' ἔχειν ante πενίαν — πικρὸν supplentis (Praef. ad Stob. vol. III p. XXXV), commode dimittere possumus.

Mon. 415 οὐδεὶς μετ' ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλεύεται.

Eundem versum sub Epicharmi nomine (Inc. 23 p. 261 Lorentz) laudare videtur Stobaeus Flor. XXI 18 οὐδὲ εἷς (οὐδεὶς Codd.) οὐδὲν μετ' ὀργῆς κατὰ τρόπον βουλεύεται. Nostro loco ἀσφαλῶς pro κατὰ τρόπον facili opera ex Mon. 412 οὐδεὶς τὸ μέλλον ἀσφαλῶς ἐπίσταται inrepere potuit, ubi clausulam ἀσφαλῶς βουλεύεται offerunt PV et Ps.-Callisthenes II 16 p. 73b (Mueller), innuit corrupta Gnomologii Urbinatis scriptura n. 146 (O 13 p. 442 Meyer): οὐδεὶς τὸν πόλεμον ἀσφαλῶς βούλεται cf. etiam Philistion

[1]) Sturzii textus: κρεῖσσον ἐν γῇ πένεσθαι ἢ πλουτοῦντα πλεῖν mero errore niti videtur; scribendum erat: κρεῖσσον ἐν γῇ πένεσθαι κτλ., quemadmodum Antiphanis verba citantur apud Suidam et in Anecdotis Crameri. Ceterum Kockius Etymologici Gudiani testimonium prorsus neglexit.

[2]) Mon. 664 consulto seclusi; cf. Menandrea p. 352.

[3]) De versus ipsius auctore infra coniecturam proferemus.

[4]) Cf. quae dixi ad Gnomolog. Vatican. n. 97 („Wiener Studien“ vol. X — 1888 — p. 13).

apud G. Meyerum, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 205 p. 286 τῆς γὰρ τύχης τὸ μέλλον οὐκ ἐπίστασαι et Eustratius in Aristotel. Eth. VI 3 (Ald. 88ʳ, 29 = p. 290, 29 Heylbut) διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δημοσθένης καταιτιώμενος, ὅτι τοῦ μέλλοντος ἀποτέτευχεν, οὕτως ἑαυτοῦ ἀπεσκευάσατο τὴν αἰτίαν, οὐδείς, εἰπών, περὶ (uncis incluserim) τὸ μέλλον ἀσφαλῶς βουλεύεται. — De locutione κατὰ τρόπον cf. Mon. 229 Θεὸν σέβου καὶ πάντα πράξεις κατὰ τρόπον (κατὰ τρόπον pro ἐνθέως obtulit codex Parisinus 1168 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 155, 7), Antiphanes fr. 39, 2 περιπατήσεις κἀπονίψει κατὰ τρόπον | τὰς χεῖρας, Alexis fr. 125, 10 sq. ἅπαντες ἀγοράσουσι κατὰ τρόπον, fr. 280, 1 sq. ὦ παῖ, μέγιστος ἐρανός ἐστι μοι τὸ σὲ | θρέψαι κατὰ τρόπον, Dionysius fr. 2, 6 (vol. II p. 423 K.) τοῦψον ποιῆσαι κατὰ τρόπον, Philemo fr. 88, 2 εἴ τις ἐξετάζοι κατὰ τρόπον, Menander fr. 148, 1 λογίσασθαι κατὰ τρόπον, Apollodorus fr. 17 (vol. III p. 294 K.) χαλεπὸν τύχη 'στι πρᾶγμα, χαλεπόν· ἀλλὰ δεῖ | αὐτὴν φέρειν κατὰ τρόπον, ὥσπερ φορτίον, — Plato Phileb. p. 33 C, Hipp. Mai. p. 286 D, Polit. p. 310 C, Cratyl. p. 425 B, Reip. IX p. 581 B, Hyperides Epitaph. Col. IX 57 (Blass) aliique scriptores recentiores.

Mon. 449 πολλῶν ὁ καιρὸς γίγνεται διδάσκαλος.

Ad Menandrum auctorem referunt gnomae Menandri et Philistionis ex codice Parisino 1166 editae (vol. IV p. 335 Mein.) v. 1, ubi habes: πολλῶν ὁ καιρὸς γίνεται παρέτιος (cf. Studemund, Ind. lect. Vratisl., aest. 1887 p. 40). Παραίτιος etiam in PV legitur, attamen scripturam διδάσκαλος praeter A, B aliasque Monostichorum conlectiones, e. gr. cod. E (Vindobon. Theol. Gr. n. 128), I (Vatic. Gr. n. 305), K (Vatic. Gr. n. 915), Urbin. n. 166 (Π 12 p. 444 Meyer), adgnoscit Antonius I 47 p. 53, 41 (Gesner), confirmant codex Parisinus 1168 f. 158ᵛ n. 161 (sive Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 100) [1]) πολλοῖς ὁ καιρὸς ἐπὶ πᾶσι τοῖς πράγμασι γίνεται διδάσκαλος et versus proverbialis (Macarius VII 24, Mantissa Proverbiorum II 65, Apostolius XIV 40ᵃ) πολλῶν ὁ λιμὸς γίνεται διδάσκαλος.

---

[1]) „Wiener Studien“ vol. XI p. 30. Varia lectio πολλοῖς (pro πολλῶν) sine dubio genuinum textum (πολλοῖς ὁ καιρὸς γίγνεται διδάσκαλος) exprimit cf. Mon. 706 προπέτεια πολλοῖς ἐστιν αἰτία κακῶν. Eodem mendo laborat Mon. 220 ἡ γλῶσσα πολλῶν (l. πολλοῖς) ἐστιν αἰτία κακῶν cf. cod. K. f. 46ᵛ πολλοῖς κακῶν ἡ γλῶσσα γίνετ' αἰτία cl. Mon. 205 ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν.

Mon. 471 ῥᾷον παραινεῖν ἢ παθόντα καρτερεῖν.

Idem versus (quem auctoris nomine suppresso laudant Orion Anthologn. VIII 24 et Stobaeus Flor. CXIV 5, respiciunt Cassius Dio XXXVIII 18, Choricius Gazaeus fr. 24 p. 286 Boiss.) recurrit apud Euripidem Alcest. 1078.

Mon. 532 φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.

Alexidi (fr. 295) vindicat Stobaeus Flor. VI 24. — Gemellum proverbium ἡδονὴν φεῦγε τίκτουσαν λύπην (Mantissa Proverbiorum I 65) ex sententia communi manavit, quam Soloni adsignant Demetrius Phalereus in Stobaei Florilegio III 79 β (ἡδονὴν φεῦγε, ἥτις λύπην τίκτει), aliique testes apud G. Brunconem, de dictis VII sapientium a Demetrio Phalereo collectis (Acta seminarii philologici Erlangensis vol. III — 1884 —) p. 337 sq.

Mon. 544 χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς οὐδέποτε χρὴ πράγμασιν.

Versus textum Meinekius ex memoria: χαίρειν ἐπ' αἰσχρὸν οὐδέποτε χρὴ πρᾶγμα recuperavit; haud male A offert χαίρειν ἐπ' αἰσχροῖς οὐδόλως δεῖ πράγμασι (B: χαίρειν — οὐδόλως οὐ πράγμασιν), nescio tamen, an Sophoclis delitescat fragmentum (n. 840), quod servat Stobaeus Flor. V 14 χαίρειν ἐπ' αἰσχραῖς ἡδοναῖς οὐ χρή ποτε.

Mon. 550 ψυχῆς νοσούσης ἐστὶ φάρμακον λόγος.

Procul dubio Aeschyli versus innuitur Prom. 378 ὀργῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι, ubi ψυχῆς pro ὀργῆς adgnoscunt Plutarchus Consol. ad Apollon. 2 p. 102 B, Georgius Pachymeres Declam. XI p. 222, 14 sq. (Boissonade), Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 100, 5, Eustathius Thessalonicensis ad Homeri Il. 8, 37 p. 696, 33 et 15, 44 p. 1005, 21; cf. etiam Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα („Wiener Studien" vol. XI p. 39) n. 154 ψυχῆς νοσούσης ἰατροί εἰσιν γνησίων λόγοι.

Mon. 576 κόλαζε κρίνων, ἀλλὰ μὴ θυμούμενος.

Demonacti vindicant (fr. 2 p. 827 N.) Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 118, 11, Antonius II 53 p. 121, 44 (Δημοκ.), Maximus 19 p. 595, 22, Melissa Augustana XXXIV 17 [1]), codex Parisinus Gr. 1168 f. 104^{v} (Δημωνάκτου), 1630 f 192^{r} (Δημόνακτος).

---

[1]) Cf. C. Wachsmuth, Studien zu den griechischen Florilegien (1882) p. 141. — Gnomologii Barocciani praeceptum (n. 219) κόλαζε κρίνων πραότητι μᾶλλον, ἀλλὰ μὴ θυμούμενος Wachsmuthius ibid. p. 206 ex mea quidem sententia contra auctoris mentem in trimetri formam (κόλαζε κρίνων, ἀλλὰ μὴ θυμούμενος) redegit; solent enim Gnomologi poetarum verba leviter inflexa proponere cf. e. gr. Gnom. Barocc. 70 λιμὴν μὲν πλοίου ὅρ-

Mon. 578 μηδέποτε δοῦλον ἡδονῆς σαυτὸν ποίει.

Anaxandidis esse versum (fr. 60, 1, ubi Kockius vol. II p. 161 nostrum testimonium neglexit) docet Stobaeus Flor. VI 23, qui praeterea alterum adiungit trimetrum: λάγνης γυναικός ἐστιν, οὐκ ἀνδρὸς τόδε.

Mon. 585 τοῦτ' ἔστι τὸ ζῆν μὴ σεαυτῷ ζῆν μόνῳ.

Non differt versiculus sub Menandri nomine a Stobaeo laudatus CXXI 5ᵃ (fr. 507): τοῦτ' ἔστι τὸ ζῆν οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον, de quo loco Kockius vol. III p. 145 Monostichi nostri immemor pravum commentum in aleam dedit. Ceterum οὐχ ἑαυτῷ praestare videtur, μόνῳ unice recta est lectio cf. Gregorius Nazianzenus Carm. II 1 n. 12, 714 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 1218) οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὅςτις αὑτῷ ζῇ μόνῳ. Adde Mon. 48 ἄρεσκε πᾶσι καὶ σὺ (l. πᾶσιν, ἀλλὰ) μὴ σαυτῷ μόνῳ et 76 βούλου δ' ἀρέσκειν πᾶσι, μὴ σαυτῷ μόνον, ubi μόνῳ (μόνω) distincte exhibent codices D (Vaticanus Gr. n. 845), G (Palatinus Gr. n. 122), H (Laurentianus Plut. X 22), confirmat Sylloge codicis Parisini 1168 f. 148ᵛ n. 26 (sive Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 21) [1]) βούλου πᾶσιν ἀρέσκειν καὶ μὴ σαυτῷ μόνῳ (σαυτῶ μόνω Cod.).

Mon. 592 χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντα πρὸς τὸ φῶς ἄγει.

Philemoni (fr. 192) sive potius Incerto tragico (n. 511 p. 939 N.) adsignat Stobaeus Ecl. I 8, 26 p. 98, 4, cuius haec est memoria: χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντα εἰς φάος ἄγει. — Nostro loco τὸ Meinekius addidit, πρὸς A habet, μὲν εἰς (sic) B; e corrupta Stobaei scriptura Meinekius eliciebat (Comicorum Graecorum Fragmenta vol. IV p. 61) χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντ' ἂν εἰς τὸ φῶς ἄγοι et ◡ — χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντ' εἰς φῶς ἄγει, Kockius (vol. II p. 530) χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντ' ἀεὶ πρὸς φῶς ἄγει, Nauckius l. c. χρόνος τὰ κρυπτὰ πάνθ' ἁπλῶς εἰς φῶς ἄγει. Equidem temptavi: χρόνος τὰ κρυπτὰ πάνθ' ὅλως εἰς φῶς ἄγει cf. Alexis fr. 219, 9 εἶναι μανιώδη πάντα τἀνθρώπων ὅλως, Philemo fr. 31, 5 πάντα δ', ἂν σκοπῇς, ὅλως, Diphilus fr. 87, 5 (ex Kockii emendatione) ὅλως ἅπαντα μᾶλλον ἢ ταύτας τρέφειν. — Versum

μος, βίου δὲ ἀλυπία et Mon. 318 λιμὴν πλοίου μέν, ἀλυπία δ' ὅρμος βίου (l. πλοίου λιμήν ἐσθ' ὅρμος, ἀλυπία βίου), Barocc. 223 θνητὸς ὢν ἀθάνατον μὴ φύλαττε ὀργὴν et Mon. 4 ἀθάνατον ὀργὴν μὴ φύλαττε θνητὸς ὤν.

[1]) „Wiener Studien“ vol XI p. 13, ubi Schenkelius in codice Parisino μόνον legi falso testatur. — Codex Baroccianus 50 offert: βούλου πᾶσιν ἀρέσκειν, ἀλλὰ μὴ σαυτῷ μόνῳ.

ipsum imitando expressit incertus auctor, qui „Vitam Aesopi“ conscripsit, p. 48, 5 (Westermann) πάντα δὲ τὰ καλυπτόμενα ὁ χρόνος εἰς φῶς ἄγει cf. praeterea quae congessi ad Mon. 459 et in „Schedis Menandreis“ n. 7.

Verum haec hactenus! Causae firmamentum in testibus exploratae fidei ita conlocavimus, ut sylloges nostrae versus a Gregorio Nazianzeno non procusos esse in oculos incurrat. Nec tamen facili opera eo adducor, ut codicis Vaticani memoriam prorsus fictam et commenticiam esse putem: immo argumentis illis certis et inlustribus argumenta haud exilia opponi possunt, quae rationem quandam Theologo cum Monostichorum corpusculo intercedere probent. Ac primum quidem sententiae nostrae adminiculum Gregorii Nazianzeni carmina praebent, utpote quae quattuor sylloges Vaticanae trimetros tamquam flosculos Theologi versibus intextos repetant, scilicet:

1) Mon. 300 καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς.
= Carm. I 2 n. 28, 145 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 867), ubi κρεῖσσον pro μᾶλλον extat. Eodem modo etiam A. B κρεῖττον adgnoscunt cf. supra p. 179.

2) Mon. 415 οὐδεὶς μετ᾽ ὀργῆς ἀσφαλῶς βουλεύεται.
= Carm. I 2 n. 32, 115 (vol. XXXVII p. 925). Genuinam scripturam κατὰ τρόπον (pro ἀσφαλῶς) neque Gregorius neque A. B servant cf. p. 180 sq.

3) Mon. 423 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον φίλου.
= Carm. I 2 n. 32, 97 (vol. XXXVII p. 923), ubi βέλτιον pro κάλλιον legitur. Eundem textum innuit codex Parisinus Gr. 2991 A in Boissonadi Anecd. Gr. vol. III p. 472, 4, qui metri compagibus ruptis offert: οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐν βίῳ βέλτιον φίλου [1]). Accedat Sylloge codicis Parisini Gr. 1168 f. 148r n. 25 (sive Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 20) [2]) βέλτιον κτῆμα φίλου πιστοῦ τῶν ὄντων οὐδέν. — A volgatam lectionem exhibet, qua de cf. Menander fr. 644 ὅταν εὐτυχῇ τις, εὐνοοῦντος οἰκέτου | οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κάλλιον βίῳ, — B haud inlepidum interpolatoris commentum venditat: οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα κρεῖσσον ἢ φίλος cf. Euripides Orest. 1155 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον ἢ φίλος σαφής, Androm. 986 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου, Sophocles Philoct. 673 παντὸς γένοιτ᾽ ἂν κτήματος κρείσσων φίλος.

---

[1]) Cf. quae dixi ad Gnomolog. Vatic. n. 471 („Wiener Studien“ vol. XI p. 213).
[2]) „Wiener Studien“ vol. XI p. 13.

4) Mon. 453 πονηρὸν ἄνδρα μηδέποτε ποιοῦ φίλον.

= Carm. I 2 n. 32, 98 (vol. XXXVII p. 923), ubi μηδέπου κτήσῃ φίλον sive potius μηδέποτε κτήσῃ φίλον habes, cum μηδέπου tantummodo ex prava coniectura inrepserit. Eodem ducit codicum A et B scriptura: μήποτε κτήσῃ (κτήση) φίλον. — De κτήσῃ cf. Mon. 618 ξένον προτίμα καὶ φίλον κτήσῃ καλόν, Sophocles Ai. 1360 τοιούσδ' ἐπαινεῖς δῆτα σὺ κτᾶσθαι φίλους, Euripides El. 1038 μιμεῖσθαι θέλει | γυνὴ τὸν ἄνδρα χἄτερον κτᾶσθαι φίλον, Hec. 879 τίς σοι ξυνέσται χείρ; πόθεν κτήσει φίλους; Herc. fur. 1404 ὦ πρέσβυ, τοιόνδ' ἄνδρα χρὴ κτᾶσθαι φίλον, Iphig. Aul. 404 αἰαῖ, φίλους ἄρ' οὐχὶ κεκτήμην τάλας, Suppl. 225 εὐδαιμονοῦντας δ' ἐς δόμους κτᾶσθαι φίλους, fr. 32, 18 sq. φίλους δὲ τοὺς μὲν μὴ χαλῶντας ἐν λόγοις | κέκτησο, — Solo apud Demetrium Phalereum in Stobaei Flor. III 79 β (= Arsen. p. 435, 3 sq.) φίλους μὴ ταχὺ κτῶ·[1]) οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ταχὺ ἀποδοκίμαζε, Isocrates Or. II 27 p. 20 B φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς τῆς σῆς φύσεως ἀξίους ὄντας.

Ad maiora venio. Inter Gregorii Nazianzeni excerpta, quae Leutschius e codice Parisino Gr. n. 3058 in lucem protulit[2]) praeter Mon. 423 et 453[3]) quattuordecim conlectionis nostrae versus sunt recepti, quorum nec vola nec vestigium in superstitibus Theologi carminibus adparet, scilicet:

1) Mon. 200 ζῶμεν ἀλογίστως προσδοκῶντες μὴ θανεῖν.

Cf. v. 72 ζῶμεν ἀνέντως· μὴ προσδοκῶμεν θανεῖν. — B μὴ προσδοκῶντες pro προσδοκῶντες μὴ exhibet, refragante metro. — Versus ipse fortasse ad Menandrum auctorem redit; cui sententiae Menandri praeceptum suffragaretur, ab Ausonio Latine redditum XXIII 18 p. 427 (Peiper): Re fruere ut natus mortalis: dilige sed rem | tamquam immortalis. Fama est in utroque verenda, nisi versus illos a Bartholomaeo Merula expressos esse constaret ex epigrammate Lucianeo Anth. Pal. X 26 ὡς τεθνηξόμενος τῶν σῶν ἀγαθῶν ἀπόλαυε, | ὡς δὲ βιώ-

---

[1]) Sententia: μὴ ταχέως τοὺς φίλους κτῶ inter Clitarchi gnomas extat in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 132, 1; Soloni praeceptum φίλους μὴ ταχέως κτῶ tribuit idem codex (Parisinus 1630) ibid. p. 136, 10 et. etiam Brunco o. l. (ad p. 182) p. 340.

[2]) Commentationis de Violarii ab Arsenio compositi codice archetypo particula prima (Ind. lect. Gotting. aest. 1856) p. 5 sqq.

[3]) Mon. 423 ibidem βέλτιον habes, sed praeterea χρῆμα pro κτῆμα extat. Mon. 453 μηδέπω κτήσῃ legitur, quam scripturam etiam D (Vatic. Gr. 845) adgnoscit.

σώμενος φείδεο σῶν κτεάνων· | ἔστι δ' ἀνὴρ σοφὸς οὗτος, ὃς ἄμφω ταῦτα νοήσας | φειδοῖ καὶ δαπάνῃ μέτρον ἐφηρμόσατο cf. insuper Epigr. n. 303, 3 sq. (Kaibel) καὶ βιότῳ χρῆσαι μήθ' ὡς ἐς αἰῶνας ἔχων ζῆν, | μήθ' ὡς ὠκύμορος, Democritus apud Stobaeum Flor. XVI 16 οἱ φειδωλοὶ τὸν τῆς μελίσσης οἶτον ἔχουσιν, ἐργαζόμενοι ὡς ἀεὶ βιωσόμενοι, Ps.-Isocrates Or. I 9 p. 3 E ἀπέλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητός, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος, 32 p. 9 B (sive Gnomol. Byz. 202)[1] ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι, θνητὰ δὲ τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν, — Seneca „de brevitate vitae“ c. 4: tamquam semper victuri vivitis. Omnia tamquam mortales tenetis: omnia tamquam immortales concupiscitis.

2) Mon. 257 ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερβάλλῃς βίῳ.

Cf. v. 27 ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς πλούτου. Innuitur codicis B lectio: ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς πλούτῳ (ἴσος-ὑπερέχης πλούτω Cod.), A ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς χρυσίῳ offert, ubi χρυσίῳ interpolatori debetur: genuinum versus textum: ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς τῷ βίῳ servant F (Vindob. phil. Gr. n. 167), G. (Palat. Gr. n. 122), H (Laurentianus Plut. X n. 22). Tribrachyn falso tollunt PV: ἴσος μὲν ἴσθι πᾶσι, κἂν προὔχῃς βίῳ et codex Parisinus Gr. n. 1168 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 155, 12, ex quo Meinekius ὑπερβάλλῃς βίῳ se recepisse adfirmat, quamquam Boissonade ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερβάλλῃς τύχῃ edidit, in codice ἴσος ἴσοις pro ἴσος ἴσθι extare testans; cf. etiam Addenda p. 453 sq.

3) Mon. 393 ξίφος τιτρώσκει σῶμα, τὸν δὲ νοῦν λόγος.

Cf. v. 41 ξίφος τιτρώσκει σάρκας, τὸν δὲ νοῦν λόγος. Idem versus recurrit apud Apostolium XII 22ᵃ, metro sanato σάρκα pro σάρκας AB praebent.

4) Mon. 476 σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς ἐκδέχου συμβουλίαν.

Cf. v. 54 σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς προσδέχου συμβουλίαν. Genuinam scripturam προσδέχου praeter PV et C (Laurentian. Plut. LX n. 14) adgnoscit B; — in A ἐκδέχου legitur, sed primam syllabam vocula πρὸς erasa manus secunda adiecit. Ceterum versui nostro cum PV subiungi debet Mon. 483 σοφὴ σοφῶν γὰρ γίγνεται συμβουλία, unde codicis Parisini 1168 textum (in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 158, 9) σοφοῦ γὰρ ἀνδρὸς εὐλαβοῦ συμβουλίας[2] reiectaneum esse elucet: cf. etiam C f. 74ᵛ ἐχθροῦ παρ' ἀνδρὸς μὴ δέχου συμβουλίαν.

[1]) apud Wachsmuthium, Studien zu den griechischen Florilegien p. 199.

[2]) σοφοῦ γὰρ ἀνδρὸς εὐλαβοῦ συμβουλίαν offert Urb. 182 (Σ 2 p. 446).

5) **Mon.** 484 σιγᾶν ἄμεινον ἢ λαλεῖν ἃ μὴ πρέπει.
= v. 55.

6) **Mon.** 503 τὸ κέρδος ἡγοῦ κέρδος, ἂν δίκαιον ᾖ.
= v. 56.

7) **Mon.** 532 φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.
= v. 62.

8) **Mon.** 549 ψυχῆς μέγας χαλινὸς ἀνθρώποις ὁ νοῦς.
Cf. v. 69 ψυχῆς χαλινὸς νοῦς ἐχέφρων καὶ θεῖος. — A textum editum offert, B mancum versum: ψυχῆς μέγας χαλινὸς ὁ νοῦς πέλει exhibet; cf. praeterea Biantis sententia apud Apostolium XVIII 54[b] ψυχῆς μέγας χαλινός ἐστιν ὁ νοῦς, quam auctoris nomine suppresso tamquam locum communem laudat codex Parisinus Gr. n. 1168 f. 162[r] n. 220 (sive Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 151)[1]), ad Euripidis Antiopam prave refert Maximus 2 p. 535, 28.

9) **Mon.** 550 ψυχῆς νοσούσης ἐστὶ φάρμακον λόγος.
Cf. v. 68 ψυχῆς νοσούσης φάρμακον ἡδὺς λόγος. Similiter metrum depravat codicis B scriptura: ψυχῆς νοσούσης φάρμακόν ἐστιν (φάρμακον ἐστὶν Cod.) λόγος, sed apud Gregorium interpolatoris vestigia tenemus, adiectivum desiderantis. Eadem ratione incertus auctor „de vita Aesopi" p. 48, 2 sententiam ὁ ἀγαθὸς λόγος ἰατρὸς τῶν κατὰ ψυχὴν πόνων effinxit ex Mon. 622 ὁ λόγος ἰατρὸς τῶν κατὰ ψυχὴν σοφοῦ (l. πόνων)[2]). Contrariam medicinam reposcere videtur Mon. 346 μέγιστον ὀργῆς ἐστι φάρμακον λόγος, ubi ὀργῆς ἐστι Meinekius pro ἐστιν ὀργῆς reposuit. Malim: μέγιστον ὀργῆς φάρμακον <χρηστὸς> λόγος cf. Mon. 37 ἆρ' ἐστὶ θυμοῦ φάρμακον χρηστὸς λόγος[3]), tum Mon. 319 λύπην γὰρ εὔνους οἶδεν ἰᾶσθαι λόγος[4]), Euripides fr. 962, 1 sq. ἀλλ' ἐπ' ἄλλῃ φάρ-

[1]) „Wiener Studien" vol. XI (1889) p. 39.

[2]) Cf. Menandrea p. 372; νόσων maliut F. W. Schmidtius, Kritische Studien zu den griechischen Dramatikern etc. vol. II (1886) p. 495 et Blaydesius, Adversar. in Comicorum Graecorum Fragmenta I (1890) p. 171.

[3]) Addi possunt Euripides Electr. 358 ἀντὶ γὰρ χρηστῶν λόγων, Hec. 1239 χρηστῶν ἀφορμὰς ἐνδίδωσ' ἀεὶ λόγων, Heracl. 555 τόλμῃ τε τόλμαν καὶ λόγῳ χρηστῷ λόγον, Menander fr. 652, 2 ὅταν τε περιπλάττωσι τοῖς χρηστοῖς λόγοις, fr. 767 (sive Mon. 352) μισῶ πονηρόν, χρηστὸν ὅταν εἴπῃ λόγον, Menander apud G. Meyerum, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 59 p. 277: πολλῶν λόγος μὲν χρηστός, ὁ δὲ τρόπος κακός. Etiam Mon. 577 λύπης ἰατρός ἐστιν ὁ χρηστὸς φίλος equidem λόγος pro φίλος scripserim. — Mon. 37 sine iusta causa pluralem χρηστοὶ λόγοι requirit Blaydesius o. l. p. 228.

[4]) Versus ad Menandri fragmentum (n. 591 K.) pertinet, quod Stobaeus servat Flor. CXIII 14: τῷ μὲν τὸ σῶμα διατεθειμένῳ κακῶς | χρεία 'στ' ἰατροῦ, τῷ δὲ τὴν ψυχὴν φίλου |

μακον κεῖται νόσῳ· | λυπουμένῳ μὲν μῦθος εὐμενὴς φίλων (ubi legendum φίλου cum Sotione in Stobaei Flor. CXIII 15), 1065 λόγοι γὰρ ἐσθλοὶ φάρμακον φόβου (νόσου conieci in Menandreis p. 367; θυμοῦ temptat Blaydesius Advers. I p. 163) βροτοῖς, Menander fr. 630 οὐκ ἔστιν ὀργῆς, ὡς ἔοικε, φάρμακον | ἀλλ' ἢ λόγος σπουδαῖος ἀνθρώπου (εὐμενοῦς?) φίλου, fr. 113, 2 sqq. λόγος | εὔκαιρος εἰς τὰ σπλάγχνα κολληθεὶς φίλων | εὐψυχίαν παρέσχε τῷ λυπουμένῳ, Demophilus Similit. 48 τὸ μὲν εὔκρατον ὕδωρ τὰς φλεγμονὰς ἐπιλύει, ὁ δ' ἐπιεικὴς λόγος τὰς ὀργάς. — Sed. Mon. 610 λύει δὲ λύπην παντὸς ἀνθρώπου λόγος vix recte Blaydesius o. c. p. 170 χρηστὸς pro παντὸς corrigit [1]). Praestat πᾶσαν, in quam coniecturam etiam A. Nauckium incidisse video (Mélanges Gréco-Romains, vol. VI fascicul. I — 1892 — p. 102): cf. Nicetas Eugenianus I 269 λύπης γάρ ἐστι φάρμακον πάσης λόγος, — Diphilus fr. 117 λύπης δὲ πάσης γίνετ' ἰατρὸς χρόνος, Menander fr. 677 πάντων ἰατρὸς τῶν ἀναγκαίων κακῶν | χρόνος ἐστίν, Critias fr. 2 p. 774 N. (sive potius Menander; cf. Meinekius, Fragm. Comic. Graec. vol. IV p. XIII) ὁ χρόνος ἁπάσης ἐστὶν ὀργῆς φάρμακον.

10) Mon. 587 ὕπουλος ἀνὴρ δίκτυον κεκρυμμένον.

= v. 58. De versus sententia cf. Menander fr. 689 πρᾶον κακοῦργος σχῆμ' ὑπεισελθὼν ἀνὴρ | κεκρυμμένη κεῖται παγὶς τοῖς πλησίον, ubi et Meinekius et Kockius genuinam lectionem πανοῦργος (pro κακοῦργος) ab Antonio oblatam (II 53 p. 121, 45) alto silentio premunt. Ad Menandrum auctorem etiam noster locus redire videtur, neque ullam probabilitatis speciem Meinekii sententia praebet, qui propter nominis ἀνὴρ mensuram iambographi fetum adgnoscit; nimirum vox ἀνὴρ in mendo cubat, neque du-

---

λύπην γὰρ εὔνους οἶδε θεραπεύειν λόγος. Recte enim Meinekius ex nostro loco λόγος pro φίλος reposuit. Variae lectiones οἶδεν ἰᾶσθαι et οἶδε θεραπεύειν eundem sensum praestant, genuinum textum meo quidem indicio Stobaeus memoriae tradidit. — Ceterum occasione data Comici incerti versum λύπης θεραπεία γνησίου φίλου λόγοι adponere placet, quem ex Gnomologii Barocciani sententia (n. 239) λύπης θεραπεῖαί εἰσιν λόγοι φίλου γνησίου feliciter Bywater eruit, nisi quod θεραπεῖαι recipiendum esse duxit; nostram scripturam θεραπεία commendat codex Parisinus Gr. 1168, quiquidem in eadem gnoma singularem numerum adgnoscat cf. Wachsmuthius ad Gnomol. Byzantin. n. 244 (Studien zu den griechischen Florilegien p. 204). Aliter codex Parisinus Gr. n. 2991 A apud Boissonadum, Anecd. Gr. vol. III p. 471, 14 λύπης θεραπεία ἐστὶ γνήσιος φίλος, unde trimeter: λύπης θεραπεία γνήσιος φίλος πέλει facili opera elici potest.

[1]) Ibidem etiam εὐμενοῦς ἀνδρὸς pro παντὸς ἀνθρώπου conicitur; ἀγανὸς pro παντὸς temptat F. W. Schmidtius, Kritische Studien vol. II (1886) p. 495.

bito, quin pro ἐστι perperam se insinuarit [1]). Simili ratione Mon. 10. 40. 51. 183. 551 (= 701). 693 ἀνήρ in quibusdam libris manuscriptis spondeum efficit: Mon. 10 ἀχάριστος, ὅςτις εὖ παθὼν ἀμνημονεῖ E (Vindob. Theol n. 128) ἀνήρ pro ὅςτις offert, — Mon. 40 (= Menander fr. 686, 1) ἀνὴρ ἀχάριστος μὴ νομιζέσθω φίλος codices modo ἀνὴρ ἄχρηστος et ἀνὴρ ἀμνήμων, modo ἀχάριστος ἀνήρ et ἄχρηστος ἀνήρ praebent, — Mon. 51 ἀνὴρ ἄβουλος εἰς κενὸν μοχθεῖ τρέχων in C (Laurentian. Plut. LX n. 14) ἄβουλος ἀνήρ pro ἀνὴρ ἄβουλος legitur, — Mon. 183 εὔπειστον ἀνὴρ δυςτυχὴς καὶ λυπούμενος Meinekius corruptis numeris succurrens duas coniecturas protulit: εὔπιστον ἀτυχής ἐστ' ἀνὴρ λυπούμενος (vol. IV p. 365) et εὔπιστόν ἐστι δυςτυχῶν λυπούμενος (vol. V p. 110); equidem Menandri fragmentum adgnosco a Stobaeo (Flor. CIV 5) servatum: εὔπιστον ἀτυχῶν ἐστιν ἄνθρωπος φύσει [2]), — Mon. 451 (= 701) πρὸς υἱὸν ὀργὴν οὐκ ἔχει χρηστὸς πατὴρ C textum: πρὸς υἱὸν ὀργὴν χρηστὸς ἀνὴρ οὐκ ἔχει exhibet [3]), sed alteram memoriam praeter K (Vatic. Gr. n. 915) E PV confirmat Stobaeus Flor. LXXXIII 14, qui Chaeremoni (35 p. 790 N.) versum vindicat, — Mon. 693 ὀχληρὸς ἀνήρ ἐστιν ἐν νέοις γέρων Meinekius haec (vol. IV p. 373): nisi iambographi versus est, legendum praeeunte Brunckio: ὀχληρός ἐστιν ἐν νέοις ἀνὴρ γέρων. Reponendum omnino cum C: ὀχληρός ἐστ' (ὀχληρὸς ἔστ' Cod.) ἄνθρωπος ἐν νέοις γέρων.

11) Mon. 588 ὕδωρ θαλάσσης ὁ τρόπος τῶν δυςκόλων.
= v. 59.

12) Mon. 752 ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν.
= v. 70.

---

1) Bothius ἀνὴρ ὕπουλος pro ὕπουλος ἀνὴρ sribendum esse censet. Scripturam traditam adgnoscit Schol. 6 ad Joannis Climaci Scal. Paradisi Grad. XXIV (Patrol. Gr. vol. LXXXVIII p. 985 C).

2) Quae secuntur verba: τὸν πλησίον γὰρ οἴεται μᾶλλον φρονεῖν | ὁ τοῖς λογισμοῖς τοῖς ἰδίοις πταίων ἀεὶ L. Dindorfii (Thesaur. vol. III p. 2392 C) coniecturam εὔπαιστον confirmant. In eandem etiam Meinekius incidit, ipse tamen sui immemor Mon. 183 εὔπιστον temptavit, suspicacem infelicis hominis naturam designari ratus. Ceterum F (cod. Vindob. philol. n. 167) εὔπαιστον exhibet. Versum εὔπαιστόν ἐστι δυςτυχὴς ἀνὴρ ἀεὶ elicuit Blaydesius, Adversar. in Comicorum Graecorum Fragmenta I (1890) p. 165.

3) Eodem ducit fortasse evanida codicis I (Vatic. Gr. 305) scriptura, ubi verba πρὸς υἱὸν ὀργὴν χ etiamnunc dispici possunt. Sed quaestionem dirimere non audeo, praesertim cum Urb. 167 (II 13 p. 444 Meyer) aliam corruptelam prodat: πρὸς υἱὸν ὀργὴν χρηστὸν (sic) πατὴρ οὐκ ἔχει.

13) Mon. B: ῥυπαρὸς ὑπάρχων χρηστὸν οὐχ ἕξεις φίλον.
Cf. v. 46 ῥυπαρὸς ὢν οὐχ ἕξεις ἄριστον φίλον. Scripturam ὢν etiam B praebet cf. p. 177 supra.

14) Mon. A. B: ὦ γῆρας ἀνθρώποισιν εὐκταῖον κακόν.
— v. 71.

Sed haec sufficient. Iam eo deducta est quaestio, ut et commode perorari et facile dirimi possit. Sat amplum versuum numerum ad antiquos auctores referendos esse luculentissima testimonia evincunt, versus autem duodeviginti simul et in conlectione nostra et apud Gregorium Nazianzenum recurrunt. Quodsi omnes in utraque parte calculos ponimus, haec summa est conclusionis, ut ipse Theologus nostram Monostichorum syllogen ex antiquis fontibus concinasse putandus sit. Cui sententiae grave pondus inde accedere videtur, quod aliud Gregorii opusculum eadem ratione compositum ad nostram memoriam permansit: στίχων ἡ ἀκροστιχὶς τῶν πάντων στοιχείων, ἑκάστου ἰάμβου τέλος παραινέσεως ἔχοντος (Carm. I 2 n. 30, Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 908 sqq.):

Ἀρχὴν ἁπάντων καὶ τέλος ποιοῦ Θεόν.
Βίου τὸ κέρδος, ἐκβιοῦν καθ' ἡμέραν.
Γίνωσκε πάντα τῶν καλῶν τὰ δράματα.
Δεινὸν πένεσθαι, χεῖρον δ' εὐπορεῖν κακῶς.
Εὐεργετῶν νόμιζε μιμεῖσθαι Θεόν.
Ζήτει Θεοῦ σοι χρηστότητα χρηστὸς ὤν.
Ἡ σὰρξ κρατείσθω καὶ δαμαζέσθω καλῶς.
Θυμὸν χαλίνου, μὴ φρενῶν ἔξω πέσῃς.
Ἵστη μὲν ὄμμα, γλῶσσα δὲ στάθμην ἔχοι.
Κλεὶς ὠσὶ κείσθω, μηδὲ πορνεύοι γέλως.
Λύχνος βίου σοι παντὸς ἡγείσθω λόγος.
Μή σοι τὸ εἶναι τῷ δοκεῖν ὑποῤῥέοι.
Νόει τὰ πάντα, πρᾶσσε δ' ἃ πράσσειν θέμις.
Ξένον σεαυτὸν ἴσθι καὶ τίμα ξένους.
Ὅτ' εὐπλοεῖς, μάλιστα μέμνησο ζάλης.
Πάντ' εὐχαρίστως δεῖ δέχεσθαι τὰ Θεοῦ.
Ῥάβδος δικαίου πλεῖον ἢ τιμὴ κακοῦ.
Σοφῶν θύρας ἔκτριβε, πλουσίων δὲ μή.
Τὸ μικρὸν οὐ μικρόν, ὅταν ἐκφέρῃ μέγα.
Ὕβριν χαλίνου, καὶ μέγας ἔσῃ σοφός.
Φύλασσε σαυτόν, πτῶμα δ' ἄλλου μὴ γέλα.
Χάρις φθονεῖσθαι, τὸ φθονεῖν δ' αἶσχος μέγα.
Ψυχὴ θύοιτο μᾶλλον ἢ τὸ πᾶν Θεῷ.
Ὦ τίς φυλάξει ταῦτα καὶ σωθήσεται;

Corpusculum habes ita digestum, ut singulorum versuum principia singulas alphabeti litteras proponant. Eandem rationem [1]) prodit codex Vaticanus Gr. 845 (chartaceus in 4⁰, s. XIV), quem littera D insignire placet. Continentur illic f. 139ʳ sq. γνῶμαι (γνώμαι Cod.) Μενάνδρου μονόστιχοι κατὰ ἀλφάβητον, scilicet Mon. 29. 76. 105. 119. (f. 139ᵛ) 143. 196. 207. 232. 268. 273. 316. 358. 375. 390. 423. 453. 473. 714. 502. ὑπὲρ σεαυτοῦ (σε αὐτοῦ Codex) καὶ φίλων μάχου πάνυ [2]), qui versus ad unum omnes ex fontibus vetustis sunt hausti. Contra Gregorius Nazianzenus manifesto suas ipse vires periclitatus est, quamquam cavere non potuit, ne memoria deceptus alienis fontibus hortulos suos inrigaret. Quod indicium inprimis ad duos versus, tertium et octavum, pertinet, quos quidem argumentis extrinsecus adhibitis Theologo abiudicare possumus [3]).

Ordiamur a versu: θυμὸν χαλίνου, μὴ φρενῶν ἔξω πέσῃς. Recurrit ille quidem inter Aesopi praecepta ad Aenum p. 47, 5 sq. (Westermann) [4]), quae plurimis locis ex antiquis Monostichis Menandreis fluxerunt; cf.

M o n. 1 ἄνθρωπον ὄντα δεῖ φρονεῖν τἀνθρώπινα.

Vit. Aesopi p. 46, 8 sq. (= n. IVᵃ Schenkl) ἄνθρωπος ὢν ἀνθρώπινα φρόνει, unde recte Nauckius (Trag. incert. n. 308 p. 898) ἀνθρώπινα pro τἀνθρώπινα recepit cf. poeta [Epicharmus] apud Aristotelem Rhetor. II 21 p. 1394ᵇ 24 θνατὰ χρὴ τὸν θνατόν, οὐκ ἀθάνατα τὸν θνατὸν φρονεῖν, Antiphanes fr. 289 (sive Mon. 173; cf. p. 179 supra) εἰ θνητὸς εἶ, βέλτιστε, θνητὰ καὶ φρόνει, Sophocles fr. 321 καλὸν φρονεῖν τὸν θνητὸν ἀνθρώποις ἴσα, fr. 531, 1 θνητὰ φρονεῖν χρὴ θνητὴν φύσιν, Euripides Alcest. 799 ὄντας δὲ θνητοὺς θνητὰ καὶ φρονεῖν χρεών, — Aeschylus Pers. 820 ὡς οὐχ ὑπέρφευ θνητὸν

---

[1]) Alia artificii illius exempla indicavit Boissonade Anecd. Gr. vol. I p. 161; cf. etiam vol. IV p. 436 sqq. et nota ad Anth. Pal. IX 524 (vol. II p. 224 Duebner).

[2]) Exciderunt sententiae quattuor, quae a litteris Φ, Χ, Ψ, Ω inciperent. Ultimum versum etiam C (codex Laurentianus Plut. LX n. 14) offert f. 76ᵛ, ubi φίλου extat cf. omnino Mon. 735 ὑπὲρ γυναικὸς καὶ φίλου πονητέον.

[3]) V. 4 ex Anonymi Scholiis in Aphthonium (vol. II p. 23, 4 Walz) et Doxopatri Homiliis (ibid. p. 299, 1) inter Comicorum Graecorum fragmenta recepit Kockius (vol. III p. 457 n. 273); attamen locum ex Gregorii carmine fluxisse inde sequitur, quod Doxpater simul et v. 2 (βίου τὸ κέρδος ἐκβιοῦν καθ' ἡμέραν) et v. 10 (κλεὶς ὠσὶ κείσθω, μηδὲ πορνεύοι γέλως) adponit: p. 298, 29 et p. 299, 8.

[4]) θυμοῦ κράτει editor in textu exhibet, sed varia lectio θυμὸν χαλίνου sine haesitatione ex margine codicis Vratislaviensis (C) recipienda erat. Genuina scriptura a codice Britannico Add. 17015 oblata fugit etiam H. Schenkelium, Αἰσώπου παραινέσεις n. 18 (Florilegia duo Graeca p. 16), qui libellus 'Curis Menandreis' iam absolutis in manus nostras pervenit.

ὄντα χρὴ φρονεῖν, Euripides fr. 76, 2 φρονεῖν δὲ θνητὸν ὄντ' οὐ χρὴ μέγα, Demonax fr. 3 p. 827 N. θνητοὶ γεγῶτες μὴ φρονεῖθ' ὑπὲρ θεούς, Mon. 243 θνητὸς πεφυκὼς μὴ φρονῆς ὑπέρθεα [1]), 603 θνητὸς γεγονὼς ἄνθρωπε μὴ φρόνει μέγα, Georgides Boissonadi (Anecd. Gr. vol. I) p. 43, 10 θνητὸν λαχὼν τὸ σῶμα μὴ φρόνει μέγα.

Mon. 7 ἅπαντα καιρῷ χάριν ἔχει τρυγώμενα.
Vit. p. 47, 22 sq. (n. XXXII[b]) πάντα γὰρ καιρῷ ἰδίῳ ἔχει χάριν.

Mon. 8. ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.
Vit. p. 46, 6 (n. II[a]) ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. Dubitari tamen potest, num ex Monostichis Vitae auctor versum hauserit; quae enim sequitur sententia (n. II[b]) αἱ ταύτης γὰρ δόσεις οὐκ εἰσὶν ἔμμονοι arcte cum praecedentibus verbis cohaerent, ac facile metro eandem adstringas: οὐκ ἔμμονοι γάρ εἰσι ταύτης αἱ δόσεις. Quodsi nostra coniectura recto stat talo, novum Hippothoontis Tragici fragmentum lucramur, quandoquidem versum ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης Hippothoonti diserte vindicant Stobaeus Flor. XXII 25 (qui unicus est Nauckii testis fr. 1 p. 827), Maximus 67 p. 684, 8, Apostolius III 8.

Mon. 9. ἄδικον τὸ λυπεῖν τοὺς φίλους ἑκουσίως.
Vit. p. 46, 10 (n. V[a]) ἄδικον τὸ λυπεῖν ἑκουσίως τοὺς φίλους.

Mon. 13 (sive Menander 771) ἀνδρὸς τὰ προσπίπτοντα γενναίως φέρειν.
Vit. p. 46, 10 sq. (n. V[b]) τὰ δὲ συμβαίνοντα [ἀνδρὶ] γενναίως δεῖ φέρειν cl. p. 47, 20 sq. (n. XXX) ἐπὶ δὲ τοῖς συμβαίνουσι μὴ λυποῦ, ἀλλὰ φέρε γενναίως. Cf. omnino Nauckius ad Sophoclis fr. 296 p. 199 sq.

Mon. 14 ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην.
Vit. p. 46, 9 (n. IV[b]) ἄγει γὰρ τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην cf. etiam infra.

Mon. 19 ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχῇ.
= Vit. p. 46, 10 sq. (n. XIII).

Mon. 43 αὐτὸς πενόμενος τοῖς ἔχουσι μὴ φθόνει.
Vit. p. 47, 2 (n. XVI[a]) τοῖς εὖ πράττουσι μὴ φθόνει, ubi τοῖς εὖ πράττουσι eodem iure pro τοῖς ἔχουσι ponitur, quo codex Parisinus Gr. n. 1168 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 153, 4 τοῖς εὐτυχοῦσιν offert cf. quae dixi in Menandreis p. 336.

---

[1]) Codicum PV scripturam reduxi; Meinekius praeeunte Brunckio Demonactis locum a Stobaeo servatum (Flor. XXII 16) substituisse satis habuit, sed aut diversi sunt versus aut certe sylloge PV genuinum Demonactis textum praebet. Blaydesii coniecturas (Adversar. I p. 165 et 228) equidem probare non possum.

Mon. 46 sq. ἅπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί,
αὐτοὶ δ' ἁμαρτάνοντες οὐ γιγνώσκομεν.
Vit. p. 46, 5 sq. (n. I) πάντες ἐσμὲν εἰς τὸ (τοῦ C pro εἰς τὸ) νουθετεῖν σοφοί, αὐτοὶ δὲ ἁμαρτάνοντες οὐ γινώσκομεν.

Mon. 80 γλώσσης μάλιστα πανταχῇ [1]) πειρῶ κρατεῖν.
Vit. p. 46, 21 (n. XIV^b) τῆς δὲ γλώττης σου ἐγκρατὴς γίνου.

Mon. 131 δόλιον γὰρ [2]) ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον.
Vit. p. 46, 18 (n. XII^a) πάντα δεινὸν ἄνδρα φεῦγε.

Mon. 297 καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σοφά.
Vit. p. 47, 7 sq. (n. XIX^a) παρηκμακὼς μανθάνειν μὴ αἰσχύνου τὰ κρείττονα.

Mon. 317 λαβὼν ἀπόδος, ἄνθρωπε, καὶ λήψῃ πάλιν.
Vit. p. 47, 16 sq. (n. XXVII^a) λαβών τι ταχὺ προθύμως ἀπόδος, ἵνα πάλιν λάβῃς.

Mon. 336 μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τρόπους.
Vit. p. 47, 21 sq. (n. XXXI) πονηρὰ δὲ μὴ βουλεύου, μηδὲ τρόπους κακῶν μιμήσῃ, ac revera μιμοῦ κακῶν (sic) τρόπους pro κακοὺς μιμοῦ τρόπους offert E (Vindob. Theol. n. 128). Prior pars ex Mon. 714 σύμβουλος ἐσθλός, μὴ κακὸς γίγνου φίλοις videtur fluxisse.

Mon. 357 μακάριος ὅςτις ἔτυχε γενναίου φίλου.
Vit. p. 48, 2 sq. (n. XXXVIII) μακάριος ὅςτις ἔτυχε γνησίου φίλου.

Mon. 400 ξένους ξένιζε· καὶ σὺ γὰρ ξένος γ' ἔσῃ.
Vit. p. 47 sq. (n. XXXV) ξένους ξένιζε καὶ προτίμα καὶ παροδίτας τίμα, μήποτε καὶ σὺ ξένος γένῃ, qua sententia versus ξένους ξένιζε (προτίμα), μήποτε σὺ ξένος γένῃ innui videtur. Codex Parisinus 1168 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 157, 11 ξένους προτίμα. καὶ σὺ γάρ ποτε ξένος ἔσῃ exhibet, unde recte editor versum ξένους προτίμα· σὺ γὰρ ἔσῃ ξένος ποτέ eruit. Scripturam προτίμα confirmant Mon. 618 ξένον προτίμα καὶ φίλον κτήσῃ καλὸν et 686 ξένον προτιμᾶν μᾶλλον ἀνθρώποις (l. πάγκαλον ἀνθρώποις sive potius πάγκαλον βροτοῖς) [3]) ἔθος. Eandem etiam in versu nostro servarunt E (Vindob. Theol. n. 128) et J (Vatic. Gr. n. 305), quorum alter in posteriori versus parte exhibet: καὶ γὰρ

---

[1]) L. πανταχοῦ cf. supra p. 178 sq.

[2]) L. τὸν δόλιον (pro δόλιον γὰρ) cum P.

[3]) καλὸν ἐν ἀνθρώποις coniecit F. W. Schmidtius Kritische Studien vol. III p. 85.

ποτε ξένος ἔσῃ, alter καὶ σὺ γὰρ ξένος γένῃ. Particula γ' carent F (Vindob. philol. n. 167), G (Palat. Gr. n. 122), H (Laurentianus Plut. X 22), neque dubitari potest, quin postea ad numeros fulciendos adiecta sit. Simili ratione in Hippothoontis versu apud Stobaeum Flor. LXVII 13 et LXVIII 14 (fr. 3, 1 p. 828 N.) ζευχθεὶς γάμοισιν οὐκέτ' ἔστ' ἐλεύθερος varia interpolationis genera Monostichorum codices ad v. 193 praebent, scilicet: ζ. γ. οὐκ ἐλεύθερός γ' ἔσῃ P, ζ. γ. οὐκ ἐλεύθερος ἔσῃ V, ζ. γ. οὐκ ἔτ' ἂν ἐλεύθερος C (Laurentianus Plut. n. LX 14), ζ. γ. οὐκ ἔστιν ἐλεύθερος (ἐλεύτερος F) F G H.

Mon. 428 οἷς μὲν δίδωσιν, οἷς δ' ἀφαιρεῖται τύχη.
Vit. p. 47, 24 (n. XXXIV) καιρὸς γὰρ παρέχει καὶ πάλιν ἀφαιρεῖται, — sed fortasse verba illa arcte cum praecedentibus cohaerent l. 23 (n. XXXIII) πάντα γὰρ θάλλει καὶ πάλιν μαραίνεται, quibus versum ἅπαντα θάλλει καὶ πάλιν μαραίνεται effici perspexit Nauckius fr. 574 (Trag. Incert.) p. 953.

Mon. 488 σὺν τοῖς φίλοισιν εὐτυχεῖν ἀεὶ θέλε.
Vit. p. 46, 15 (n. VII[b]) τοὺς δὲ φίλους κατὰ πάντα εὐτυχεῖν θέλε, ubi Monostichi sensus paulum inflectitur.

Mon. 502 τῶν δυςτυχούντων εὐτυχὴς οὐδεὶς φίλος.
Vit. p. 48, 4 sq. (n. XXXIX) οὐδεὶς γὰρ κακῶς πράσσοντι γίνεται καλὸς φίλος, ubi καλὸς (κακὸς tacite invexit Schenkelius p. 18) variam lectionem εὐγενὴς innuit, quam pro εὐτυχὴς codices G (Palat. Gr. n. 122) et H (Laurentianus Plut. X n. 22) exhibent. Ex mea quidem sententia et εὐτυχὴς et εὐγενὴς et codicis F (Vindob. Phil. n. 167) scriptura κεὐτυχὴς interpolatorem produnt; τῶν δυςτυχούντων οὐδὲ εἷς φίλος habet Apostolius XVII 45[a], unde genuinus emergit textus: τῶν δυςτυχούντων <ἐστὶν> οὐδὲ εἷς φίλος sive τῶν δυςτυχούντων οὐδὲ εἷς <ἐστιν> φίλος cf. Mon. 510 τῶν εὐτυχούντων πάντες εἰσὶ συγγενεῖς, Philistion apud G. Meyerum, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion 167 p. 284 ἐν ἀπορίαις γὰρ οὐδὲ εἷς ἔσται φίλος.

Mon. 592 χρόνος τὰ κρυπτὰ πάντα πρὸς τὸ φῶς ἄγει.
Vit. p. 48, 5 (n. XL) πάντα δὲ τὰ καλυπτόμενα ὁ χρόνος εἰς φῶς ἄγει, — cf. supra p. 183, ubi πάνθ' ὅλως εἰς φῶς pro πάντα πρὸς τὸ φῶς conieci.

Mon. 622 ὁ λόγος ἰατρὸς τῶν κατὰ ψυχὴν σοφοῦ.
Vit. p. 48, 2 (n. XXXVII) ὁ ἀγαθὸς λόγος ἰατρός ἐστι τῶν κατὰ ψυχὴν πόνων, unde πόνων pro σοφοῦ recipiendum esse censeo cf. p. 187.

Quodsi omnia illa exempla perpenderis, non leviter ac temere, sed inita subductaque ratione versum θυμὸν χαλίνου, μὴ φρενῶν ἔξω πέσῃς ad vetustam Monostichorum conlectionem a nobis relatum esse facile concedes. De sententia cf. Mon. 574 θυμὸν φυλάττου· τὸ φρονεῖν γὰρ οὐκ ἔχει. Hinc saepissime ira cum insania componitur cf. Cleaenetus fr. 2 p. 807 N. λύπη γὰρ ὀργή τ' εἰς ἕνα ψυχῆς τόπον | ἐλθόντα μανία τοῖς ἔχουσι γίγνεται, Philemo fr. 184 μαινόμεθα πάντες, ὁπόταν ὀργιζώμεθα, Tragicus incertus fr. 175 p. 875 N. ὁ θυμὸς αὐτὸν τῶν φρενῶν ἐξῆρ' ἄνω, Euenus Parius apud Stobaeum Flor. XX 2 πολλάκις ἀνθρώπων ὀργὴ νόον ἐξεκάλυψεν | κρυπτόμενον, μανίας πουλὺ χερειότερον, — Plutarchus Apophth. p. 199 A (n. 16) et Stobaeus Flor. XX 68 (de Catone Maiore: Jordan p. 107 n. 56) τὸν ὀργιζόμενον ἐνόμιζε τοῦ μαινομένου χρόνῳ διαφέρειν, Galenus de affect. cur. 5 (vol. V p. 22 Kuehn) ὅτι γὰρ ὁ θυμὸς οὐδὲν ἀποδεῖ μανίας, ἐξ αὐτῶν ἤδη ὧν ποιοῦσιν οἱ θυμούμενοι μαθεῖν ἔστιν (cf. etiam „de Hippocratis et Platonis placitis" V 7 ibid. p. 499 sqq.), Plutarchus de educ. 14 p. 10 E πειρατέον οὖν εἰς ὅσον οἷόν τέ ἐστι τούτοις παραδείγμασι χρωμένους τὸ πολὺ τῆς ἀκρατοῦς καὶ μαινομένης ὑφαιρεῖν ὀργῆς, de garrul. 4 p. 503 D μανίᾳ γὰρ ὁμότοιχος μὲν ἡ ὀργὴ κατ' ἐνίους, ἡ δὲ μέθη σύνοικος [1]), Apollonius apud Stobaeum Flor. XX 49 τῆς ὀξυθυμίας τὸ ἄνθος μανία, Basilius Magnus Homil. X (adversus iratos) 1 (Patrol. Gr. vol. XXXI p. 356 C) μανία τίς ἐστιν ὀλιγοχρόνιος ὁ θυμός, cap. 6 (ibid. p. 368 A) παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ἐνεργῶν (ὁ θυμὸς) μανία γίνεται, Joannes Chrysostomus Homil. XLVIII (in Joannem) 3 (Patrol. Gr. vol. LIX p. 273) ὀργῆς καὶ μανίας μέσον οὐδέν, Homil. XX (ecloga de ira et furore) ibid. vol. LXIII p. 689 ὅταν γὰρ περὶ τὸ στῆθος ὁ θυμὸς ζέσας διανιστᾶται καὶ ἀγριαίνῃ — καταγελάστως οἱ πόδες πηδῶσι καὶ ἐνάλλονται τοῖς κατέχουσι καὶ μαινομένων οὐδὲν διεστήκασιν, Themistius Or. I p. 7 B et XXII p. 269 D ἐγὼ — οἶμαι τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι, Choricius Gazaeus Fragm. 81 p. 297 (Boissonade) εὖ ἔφη τις τὸν θυμὸν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι, Achilles Tatius II 29 ἡ δὲ ὀργὴ περιυλακτοῦσα τὴν καρδίαν ἐπικλύζει τὸν λογισμὸν τῷ τῆς μανίας ἀφρῷ, Nilus de octo spirit. malitiae 9 (Patrol. Gr. vol. LXXIX p. 1154 C) ὀργὴ πάθος ἐστὶ μανιῶδες καὶ τοὺς ἔχοντας γνῶσιν ἐξίστησιν, Capit. Paraenet. 61 (ibid. p. 1253 C) κόλαζε τὸν θυμόν· μανίας γάρ ἐστι πατὴρ τὸ μέτρον ἐξερχόμενος [2]), de octo vitiis (ibid. p. 1453 C)

---

[1]) Poetae locus significatur. Similiter Antiphanes fr. 295 λύπη μανίας ὁμότοιχος εἶναί μοι δοκεῖ, ubi λύπη bene habet cf. praeter Cleaeneti locum modo citatum Alexis fr. 296 λύπη μανίας κοινωνίαν ἔχει τινά, fr. 292, 2 λῦπαι ποιοῦσι τοῦ φρονεῖν μετάστασιν, Philemo fr. 106, 2 διὰ λύπην καὶ μανία γὰρ γίνεται.

[2]) Versui θυμὸν χαλίνου, μὴ φρενῶν ἔξω πέσῃς verba illa adiunguntur in Scholio 4^b ad Joannis Climaci Scal. Paradisi Grad XXIV (Patrol. Gr. vol. LXXXVIII p. 985 B). —

ὀργὴ μήτηρ μανίας ὑπερζέσασα γίνεται, Photius Epist. I 8 cap. 88 (Patrol. Gr. vol. CII p. 685 C) θυμός ἐστιν ἔκστασις ἑκούσιος καὶ τῶν ἰδίων φρενῶν ἀλλοτρίωσις, — Cicero Tuscul. IV 23, 52 an est quidquam similius insaniae quam ira? quam bene Ennius[1]) initium dixit insaniae, 36, 77 ira vero, quae quamdiu perturbat animum dubitationem insaniae non habet, Horatius Epist. I 2, 62. ira furor brevis est, Seneca de ira I 1, 2 quidam itaque e sapientibus viris iram dixerunt brevem insaniam, II 36, 5 nulla celerior ad insaniam via est; multi itaque continuaverunt irae furorem, Epist. XVIII 14 delegabo te ad Epicurum[2]); ab illo fiet numeratio; inmodica ira gignit insaniam, de moribus 106 nihil interest inter iratum et insanum nisi unus dies: alter semper irascitur, alter semper insanit (ubi Catonis sententia delitescit)[3]), Macrobius Saturn. IV 2, 9 ira, quae brevis furor est, Arnobius adv. Gent. I 17 quid est enim aliud irasci, quam insanire, quam furere?

Ad alterum Gregorii Nazianzeni versum accedo: γνώριζε πάντα τῶν καλῶν τὰ δράματα (v. 3). Eundem trimetrum leniter inmutatum adponit Nilus in Boissonadi Anecdot. Gr. vol. IV p. 438 v. 9 ἴχνευε πάντων τῶν σοφῶν τὰ δράματα. —

Nili corpusculum itidem 24 versus complectitur eademque ratione ac Theologi sylloge singulas alphabeti litteras singulorum versum principiis repraesentat. Quodsi de conlectionis illius fontibus quaerimus, plures Nili trimetros ex Monostichis Menandreis depromptos esse facili opera demonstrari potest cf.

Mon. 14 ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην.

Nilus 1 ἄγει τὸ θεῖον τοὺς πονηροὺς εἰς δίκην. Ex Monostichorum codicibus unus E (Vindob. Theol. 128) εἰς adgnoscit, πρὸς con-

---

Trimetrum μή σοι τὸ εἶναι τὸ (sic) δοκεῖν ὑποῤῥέοι (cf. p. 190 supra) habes ibid. n. 41[e] ad Grad. XXVII (p. 1128 C); ac praeterea ad Theologum redeunt versus: βίου μὲν οὐδεὶς πώποθ' ὑψώθη δίχα· | λόγου δὲ πολλοὶ τοῦ καλῶς φορουμένου· | οὐ γὰρ λαλούντων, εὖ βιούντων δ' ἡ χάρις, quos quidem excitat Scholiastes in Climaci librum 'ad pastorem' cap. 11 n. 2[d] (ibid. p. 1172 A) ct. Carm. I 2 n. 33, 22 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 929 sq.).

[1]) p. 183 Vahlen, n. 547 Baehrens.

[2]) fr. 484 p. 305 Usener.

[3]) Cf. E. Woelfflinus Philol. vol. IX (1854) p. 681, qui ex codice Parisino Lat. n. 4841 hanc dicti formam protulit: inter iram (sic) et insanum nihil nisi dies distat: alter enim semper insanit, alter dum irascitur.

firmant Stobaeus Ecl. I 3, 44 p. 60, 4 (Wachsmuth), ubi versus noster auctoris nomine suppresso laudatur (Trag. inc. n. 498 p. 937 N.), et Vita Aesopi p. 46, 9 (cf. p. 192 supra), — extra omnem dubitationis aleam Urb. 27—29 p. 426 (Meyer) ponit, qui locum integrum memoriae prodidit: ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τὴν δίκην· | ἀλλ' ἠλλάγη τὸ λεχθὲν ἐν τῷ νῦν βίῳ· | ἄγει τὸ θεῖον τοὺς κακοὺς πρὸς τἀγαθά.

Mon. 119 δίκαιος ἴσθι, ἵνα δικαίων τύχῃς.

Nilus 4 δίκαιον φιλῶν μοίρας δικαίων τύχῃς. Ceterum in Mon. 119 genuinam scripturam: δίκαιος ἴσθ', ἵνα καὶ δικαίων δὴ τύχῃς PV servant.

Mon. 186 ζήσεις βίον κράτιστον, ἂν θυμοῦ κρατῇς.

Nilus 6 ζήσεις βίον ἄριστον, εἰ ῥᾷστα δράττεις, ubi ultimam vocem frustra in suspicionem vocarunt G. Dindorfius (Thesaur. vol. II p. 1671 A) et Leutschius (Commentationis de Violarii ab Arsenio compositi codice archetypo particula prima p. 4). Nimirum Nilus legibus metricis, quae accentum in penultima syllaba conlocatum flagitarent, eo adductus est, ut δράττεις pro κρατεῖς reciperet cf. ad Mon. 379. 391. Ante oculos vero hunc versum misere foedatum habuisse putandus est: ζήσεις βίον ἄριστον, εἰ ῥᾷστα κρατεῖς· Revera scripturam ἄριστον exhibent C (Laurentianus Plut. LX n. 14), F (Vindobonensis philol. n. 167), G (Palatinus Gr. n. 122), H (Laurentianus Plut. X n. 22), K (Vaticanus Gr. 915), εἰ θυμοῦ κρατεῖς E (Vindobonensis theol. 128), I (Vaticanus Gr. 305), Urb. 82 (Z 1 p. 433 Meyer); — ἥδιστον pro κράτιστον I offert; κάλλιστον AB, haud male cf. Mon 78 βίον καλὸν ζῇς, ἂν γυναῖκα μὴ ἔχῃς (l. τρέφῃς cf. p. 178 supra), 527 φιλόπονος ἴσθι, καὶ βίον κτήσῃ καλόν, Sophocles Electr. 393 καλὸς γὰρ οὑμὸς βίοτος ὥστε θαυμάσαι.

Mon. 221 ἡδὺ σιωπᾶν ἢ λαλεῖν, ἃ μὴ πρέπει.

= Nilus 7. Recte PV κρεῖττον pro ἡδὺ suppeditant cf. Mon. 484 σιγᾶν ἄμεινον ἢ λαλεῖν, ἃ μὴ πρέπει.

Mon. 296 κρεῖττον τὸ μὴ ζῆν ἐστιν ἢ ζῆν ἀθλίως.

Nilus 10 καλὸν τὸ μὴ ζῆν ἐστιν ἢ ζῆν ἀτίμως. Lectionem καλὸν pro κρεῖττον etiam FK confirmant, eandemque pro genuina equidem habeo cf. Mon. 680 καλὸν τὸ νήφειν ἢ τὸ πολλὰ κραιπαλᾶν, Boissonade ad Anecd. Gr. vol. I p. 29, Roulez Observat. critic. in Themistii orationes (Lovanii 1828) p. 53.

Mon. 316 λῦπαι γὰρ ἀνθρώποισι τίκτουσιν νόσον.

Nilus 11 λύπη τοῖς ἀνθρώποις δὲ θάνατον φέρει. — Ceterum recte νόσους pro νόσον offerunt C (Laurentianus Plut. LX n. 14), PV;

eodem enim modo sub Euripidis nomine (fr. 1071) versum laudat Stobaeus Flor. XCIX 10. Locum Euripideum obversatum esse Choricio „pro mimis“ 14, 2 (Revue de philologie vol. I p. 2) scribenti: τὰ πλεῖστα γὰρ ἅπασιν ἀρρωστήματα λύπῃ κατὰ τὴν τραγῳδίαν συμβαίνει equidem Nauckio concedere non possum. Similis est Sophoclis versus fr. 602 τίκτουσι γάρ τοι καὶ νόσους δυσθυμίαι, ac saepius eandem sententiam Tragici pronuntiasse putandi sunt. Neque aliter de comicis poetis sentio cf. modo Antiphanes 107 ἅπαν τὸ λυποῦν ἐστιν ἀνθρώπῳ νόσος et Philemo fr. 106, 2 sq. διὰ λύπην καὶ μανία γὰρ γίνεται | πολλοῖσι καὶ νοσήματ' οὐκ ἰάσιμα. — Ad Mon. 316 nullam scripturae varietatem ex Urb. 114 (Λ 2 p. 437 Meyer) protraxit, ego in eodem codice (Urbin. Gr. 95 f. 183r) versum: λῦπαι βροτοῖσιν ἀπογεννῶσι νόσους repperi, unde novum Comoediae Atticae fragmentum: λῦπαι δὲ τοῖς βροτοῖς ἀπογεννῶσιν νόσους eruendum esse censeo.

Mon. 336 μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τρόπους.
Nilus 12 μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ μιμοῦ κακὸν τρόπον, quemadmodum Monostichorum versus in C (Laurentian. Plut. LX n. 14) et K (Vatic. Gr. n. 915) scriptus extat cf. etiam supra p. 193.

Mon. 379 νόμιζε σαυτῷ τοὺς γονεῖς εἶναι θεούς.
Nilus 13 νόμιζε σαυτῷ τοὺς γονεῖς θεοὺς εἶναι, ubi versus clausula Nili legibus metricis adcommodata est cf. ad Mon. 186; itaque reicienda est Nauckii coniectura εἶναι θεοὺς Trag. Gr. Fragm. ²p. XXII.

Mon. 391 ξένοις ἐπαρκῶν τῶν ἴσων τεύξῃ ποτέ.
Nilus 14 ξένοις ἐπαρκῶν τοῖς ἴσοις λάβοις τότε, ubi Leutschius l. c. p. 5 τῶν ἴσων λάχῃς ποτέ coniecit rationis metricae ratione non habita cf. p. 197 ad Mon. 186.

Mon. 441 ὅρκον δὲ φεῦγε καὶ δικαίως κἀδίκως.
Nilus 15 ὅρκον ἔκφευγε, κἂν δικαίως ὀμνύῃς. Scripturam κἂν δικαίως ὀμνύῃς pro καὶ δικαίως κἀδίκως etiam sylloge PV adgnoscit; G (Palat. Gr. 122) et H (Laurentianus Plut. X n. 22) corruptum textum exhibent: ὅρκον φεῦγε καὶ δικαίως ὀμνύῃς cf. infra p. 205.

Mon. 444 πανήγυριν νόμιζε τόνδε τὸν βίον.
= Nilus 16.

Mon. 546 χρηστοῦ παρ' ἀνδρὸς χρὴ σοφόν τι μανθάνειν.
Nilus 18 σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς δεῖ σοφόν τι μανθάνειν, unde σοφοῦ pro χρηστοῦ emendandum est: hoc praebent F (Vindobon. philol. n. 167) G H, illud confirmant PV, tum Euripides Rhes. 206, qui versus nostri est auctor cf. etiam Urb. 185 (Σ 5 p. 446)

σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς μανθάνειν χρηστὸν θέλε, Mon. 476 σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς ἐκδέχου (l. προςδέχου cf. p. 186 supra) συμβουλίαν.

Mon. 589 φῶς ἐστι τῷ νῷ πρὸς Θεὸν βλέπειν ἀεί.

Cf. Nilus 19 τέχνην ἐκπληροῖς, εἰ τὸν Θεὸν προςβλέπεις.

Luculentis igitur testimoniis nixi et Gregorii versum: γνώριζε πάντα τῶν καλῶν τὰ δράματα et Nili trimetrum: ἴχνευε πάντων τῶν σοφῶν τὰ δράματα ex eodem fonte manasse statuere possumus. Ac Nilus quidem pristinam scripturam servasse videtur, Theologus vero interpolatum textum usurpasse putandus est.

Interpolatoris vestigia adhuc tenemus in Monostichorum corpusculo, quod nuper [1]) e codice Parisino Gr. n. 690 Suppl. in lucem protraxi. Versus noster et illic recurrit v. 24 γνώριζε πᾶσι [2]) τῶν καλῶν τὰ πρακτέα, ubi codicis scriptura manum interpolatricem aperte prodit, quae quidem etiam δράματα ex libidine mutarit, cum eiusmodi clausula rationi metricae sequioris aevi repugnaret [3]).

Ceterum Gregorius Nazianzenus syllogen Parisinam etiam alibi imitando expressit, scilicet:

Mon. Paris. 41 Ἐρινύς ἐστιν ἡ φρενῶν ἀκοσμία.

Cf. Gregorius Carm. I 2 n. 33, 81 et 84 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 934) κάλλος νόμιζε τὴν φρενῶν εὐκοσμίαν—αἶσχος δ' ὁμοίως τὴν φρενῶν ἀκοσμίαν. — Scriptura Ἐρινύς ex mendosa codicis Parisini memoria: ἐρημός elicui; expectatur αἶσχος γάρ sive ὄνειδος. Tradita scriptura recurrit apud Scholiastam ad Joannis Climaci Scal. Paradisi Grad. XXVII n. 19 (Patrol. Gr. vol. LXXXVII p. 1121 C).

Mon. Paris. 83 ἴδμων γεωργὸς τὴν βλάβην παρατρέχει

Cf. Gregorius Carm. I 2 n. 32, 53 (ibid. p. 920) κύβερνος ἴδμων φεύξεται τρικυμίας.

Mon. Paris. 114 νόμοις ὑπείκων οὐ τρέμεις ἐξουσίαν.

Cf. Gregorius Carm. I 2 n. 32, 51 (ibid. p. 920) νόμους φυλάττων τοὺς φόβους ἔξω βάλῃς.

Mon. Paris. 117 νίκη δίδωσι τοῖς πονοῦσι τὸ κλέος.

Cf. Gregorius Carm. I 2 n. 32, 132 (ibid. p. 926) νῖκαι γὰρ εἰςπράττουσι τὰς εὐφημίας. —

---

[1]) „Wiener Studien" vol. XIII (1891) p. 58—62.

[2]) Mendum adgnoscere debemus; πάντων recte Nilus exhibet, πάντα apud Gregorium circumfertur. attamen codex Parisinus Gr. n. 1227 distincte πάντων offert.

[3]) Nilus contra morem suum (cf. p. 197 ad Mon. 186 et p. 198 ad Mon. 379. 391) accentum in tertium gradum syllabarum recedere passus est.

Plures Meinekianae sylloges locos a Theologo repetitos iam supra tractavimus, ita tamen ut tantummodo versuum, qui ad syllogen AB ab ipso Gregorio Nazianzeno concinnatam pertinerent, ratio haberetur; nunc eos qui restant sub uno aspectu ponere placet:

Mon. 50 ἀσυλλόγιστόν ἐστιν ἡ πονηρία.

Cf. Carm. II 1 n. 11, 991 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 1097) ὄντως ἀσυλλόγιστον ἡ πονηρία cl. Or. IV 42 (vol. XXXV p. 568 A) ἀλλ' ὄντως ἀσυλλόγιστόν τι πρᾶγμα ἡ πονηρία, ubi sententiam ἀσυλλόγιστόν ἐστιν ἡ πονηρία ex Phocylide desumptam esse adnotavit Elias Cretensis. — Menandro versum nostrum vindicat Stobaeus Flor. II 6 (fr. 768).

Mon. 81 γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν.

= Carm. I 2 n. 10, 586 (ibid. p. 722), — sed Gregorium non ex Monostichis locum hausisse versus qui nostro subicitur comprobat: μόνη γὰρ ὧν πέπονθεν οὐκ ἔχει χάριν. Nimirum Charetis fragmentum (fr. 1 p. 826 N.) laudat, quod integrum Stobaeus Flor. XVII 3 memoriae mandavit: γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν· | μόνη γὰρ ὧν πέπονθεν οὐκ ἔχει χάριν· | ἀεὶ δὲ τοῦ δοθέντος ἐνδεῖται πλέον· | ὅστις δὲ γαστρὸς μὴ κρατεῖν ἐπίσταται, | οὗτος τὰ πλείω τῶν κακῶν ἔχει κακά.

Mon. 88 γέλως ἄκαιρος ἐν βροτοῖς δεινὸν κακόν.

Ex duobus trimetris verba illa conflata esse iam Nauckius perspexit (Mélanges Gréco-Romains vol. II p. 193), qui Asch-Schahrastâni sententia [1]) nixus (das Lachen zur Unzeit ist ein Verwandter des Weinens) genuinam memoriam hanc fuisse suspicatur:

γέλως ἄκαιρος συγγενὴς θρήνοις ἔφυ.
γ . . . . ἐν βροτοῖς δεινὸν κακόν.

Equidem non dubito, quin prioris versus pristinum textum servarit Urb. 75 (Γ' 11 p. 430) γέλως ἄκαιρος κλαυθμάτων παραίτιος, respexerit Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 33, 79 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 934) γέλως ἄτακτος [2]) ἐκφέρει καὶ δάκρυον —

[1]) Asch-Schahrastâni's Religionspartheien und Philosophen-Schulen zum ersten Male vollständig aus dem Arabischen übersetzt und mit Anmerkungen versehen von Dr. Th. Haarbrücker. Zweiter Theil (Halle 1851) p. 143.

[2]) ἄκαιρος longe praestat cf. Mon. 217 ἡ γὰρ παράκαιρος ἡδονὴ τίκτει βλάβην, ubi F (Vindob. phil. 167) παρὰ καιρὸν offert, fortasse recte: etiam Mon. 466 ῥῆμα πάρακαιρον τὸν ὅλον ἀνατρέπει βίον recipienda videtur sylloges PV lectio παρὰ καιρὸν ῥηθὲν pro παράκαιρον

alterius autem versus lacuna quomodo explenda sit, nescio; varia enim excogitari et temptari possunt e. gr. γυνὴ πέφυκεν (γάμος πέφυκεν, γῆρας πέφυκεν, γέρων ἐραστής, γαστὴρ ἄναλτος) [1]) ἐν βροτοῖς δεινὸν κακόν.

Mon. 123 δρυὸς πεσούσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.

Cf. Carm. II 1 n. 11, 374 (vol. XXXVII p. 1055) τίς γὰρ πεσούσης οὐ ξυλεύεται δρυός; — Gregorius manifesto ad proverbialem versus usum adludit, quem confirmant Scholiastes ad Theocriti Id. V 65, Appendix Proverbiorum II 1, Macarius III 39, Apostolius VI 36.

Mon. 159 ἐν πλησμονῇ τοι Κύπρις, ἐν πεινῶσι δ' οὔ.

=Carm. I 2 n. 10, 588 (ibid. p. 723). Et hunc versum et Charetis fragmentum (v. 586 sq. cf. ad Mon. 81 p. 200) γαστρὸς δὲ πειρῶ πᾶσαν ἡνίαν κρατεῖν· | μόνη γὰρ ὧν πέπονθεν οὐκ ἔχει χάριν Theologus communi lemmate introducit v. 585 ἤκουσα τοῦτο τῆς σοφῆς τραγῳδίας. Quodsi Mon. 159 ab Athenaeo VI p. 270 C (sive Eustathio Thessalonicensi ad Homeri Od. 8, 267 p. 1596, 45) et a Scholiasta Ambrosiano ad Theocriti Id. X 9 p. 69, 1 (Ziegler) Euripidi (fr. 895) diserte vindicari reputaveris, etiam apud Gregorium fabulam Euripideam significari concedes.

Mon. 240 θέλω τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενῶν πίθον.

=Carm. I 2 n. 39, 2 (ibid. p. 968); sed Gregorii locus alium fontem indicat:

> ἔφησέ τίς που τῶν φιλοχρύσων τάδε.
> θέλω τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενῶν πίθον·
> πρὸς ὅν τις ἀντέφησε τῶν φιλοφρόνων·
> ῥανὶς φρενῶν μοι μᾶλλον ἢ βυθὸς τύχης.

Nimirum prior versus ad Diogenem Sinopensem redit (fr. 2 p. 809 N.), alterum postea homo nescio quis adiecit cf. quae dixi

---

τὸν ὅλον; ac revera τὸν ὅλον omittunt F, G (Palatinus Gr. n. 122), H (Laurentianus Plut. X n. 22), παρὰ καιρὸν pro παράκαιρον exhibent E (Vindob. Theol. n. 128) et F.

[1]) Cf. Homerus Od. 17, 228 βούλεται αἰτίζων βόσκειν ἣν γαστέρ' ἄναλτον, 18, 364 βούλεαι, ὄφρ' ἂν ἔχῃς βόσκειν σὴν γαστέρ' ἄναλτον. Comoediae colorem prodit Gregorii versus Carm. I 2 n. 10, 593 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 723) γαστὴρ δ' ἄναλτος εὗρε καὶ νεῶν δρόμον, de cuius sententia cf. Plautus Pers. 10 magister artis ingenique largiter venter. Voce ἄναλτος eodem sensu usus est Cratinus fr. 382.

ad Gnomol. Vatic. n. 97 („Wiener Studien“ vol. X—1888— p. 13).

Mon. 241 θεοῦ πέφυκε δῶρον εὐγνώμων τρόπος.

Cf. Carm. I 2 n. 33, 25 (ibid. p. 930) δῶρον Θεῷ κάλλιστόν ἐστιν ὁ τρόπος, unde corrigendum Θεῷ μέγιστον[1]) δῶρον εὐγνώμων τρόπος cf. etiam Mon. 246 θυσία μεγίστη τῷ θεῷ τὸ εὐσεβεῖν, ubi neque Meinekii coniectura τό γ' εὐσεβεῖν, neque Nauckii commentum (Mélanges Gréco-Romains vol. II p. 734) τὸ θεοσεβεῖν satisfacit. Expecto: χρηστὸς τρόπος cf. Sextus apud Georgidam Boissonadi (Anecd. Gr. vol. I) p. 47, 21 et Joannem Damascenum π 9[2]) θυσία τῷ θεῷ γνώμη ἀγαθή, Publilii Syri Appendix v. 4 p. 364 (Ribbeck, Comicorum Romanorum fragmenta; ed. 2) honéstus animus deórum cultor óptimust, Demophilus Sent. 9 („Wiener Studien“ vol. VIII p. 267 n. 19) δῶρον ἄλλο μεῖζον ἀρετῆς οὐκ ἔστι παρὰ θεοῦ λαβεῖν. — Quae cum ita sint, τὸ εὐσεβεῖν non ex corruptela, sed ex interpolatione originem traxit.

Mon. 274 κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει κακός.

Cf. Carm. I 2 n. 33, 190 (ibid. p. 942) κακοῖς ὁμιλῶν καὶ κακὸς πάντως ἔσῃ, sed textum editum confirmat Mon. 475 σοφοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσῃ σοφός, quem versum primitus nostro praemissum esse conicio; cf. etiam syntagma codicis Parisini Gr. 1168 f. 154r n. 105 (sive Gnomologium ἄριστον καὶ πρῶτον μάθημα n. 73)[3]) κακοῖς συνεχῶς ὁμιλῶν γενήσῃ (γενήση Cod.) καὐτὸς ἐκείνοις ὅμοιος.

Mon. 300 καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς.

Ad syllogen AB spectat Carm. I 2 n. 28, 145 (ibid. p. 867) καλῶς πένεσθαι κρεῖσσον ἢ πλουτεῖν κακῶς cf. supra p. 179. Ac pluriens Gregorius illum versum videtur ante oculos habuisse cf. Carm. II 1 n. 11, 1657 (ibid. p. 1145) καλῶς στέρεσθαι κρεῖσσον ἢ

---

[1]) Eodem modo μέγιστον in πέφυκεν abiit Mon. 602 ἡ δ' ἀργία πέφυκεν ἀνθρώποις κακόν, ubi genuinam scripturam in Mon. 212 ἡ δ' ἁρπαγὴ (l. ἡ δ' ἀργία) μέγιστον ἀνθρώποις κακὸν delitescere equidem persuasum habeo. — Ceterum cf. Incertus apud Boissonadum Anecd. Gr. vol. I p. 163, 15 δῶρον θεοῦ μέγιστον εὐχαριστία, Joannes Chrysostomus Exposit. in Psalm. IV 9 (Patrol. Gr. vol. LV p. 55) δικαιοσύνην μετέρχεσθε, δικαιοσύνην προσφέρετε· τοῦτο μέγιστον τῷ Θεῷ δῶρον, αὕτη θυσία δεκτή.

[2]) Sexti sententiarum recensiones Latinam Graecam Syriacas coniunctim exhibuit J. Gildemeister (Bonnae 1873) p. XLIX; cf. etiam „Wiener Studien“ vol. VIII (1886) p. 271 n. 44.

[3]) „Wiener Studien“ vol. XI (1889) p. 23.

κακῶς ἔχειν, II 2 n. 5, 260 (p. 1540) κρείσσων γὰρ πενίη πινυτὴ πλούτοιο κακίστου, — I 2 n. 33, 129 (p. 937) κρεῖσσον [1]) πενία μὴ δικαίας κτήσεως. Sed verba I 2 n. 10, 391 sq. (p. 708) πένης μέν ἐστι, τὸν τρόπον δὲ πλούσιος· | σοφὸν πένητα μᾶλλον ἢ Μίδαν κακὸν equidem e Comoedia [2]) sumpta esse mihi persuasi. Quam sententiam argumento et solido et iusto niti universa sententiarum series docet, quae apud Gregorium Nazianzenum inde a v. 384 usque ad v. 398 proponitur:

καὶ ταῦτ' ἐπαίνει τῶν σοφῶς εἰρημένων·
ὅτ' ἐκ πονηροῦ πράγματος κέρδος λάβῃς,
τοῦ δυστυχεῖν νόμιζε ἀῤῥαβῶν' ἔχειν.
Μὴ πάντοθεν κέρδαινε, σαυτὸν αἰσχύνων·
τὸ μὴ δικαίως εὐτυχεῖν ἔχει φόβον.
Μὴ Πλοῦτον εἴπῃς· οὐχὶ θαυμάζω θεόν,
ὃν καὶ κάκιστος ῥᾳδίως ἐκτήσατο.
Πένης μέν ἐστι, τὸν τρόπον δὲ πλούσιος·
σοφὸν πένητα μᾶλλον ἢ Μίδαν κακόν.
Ληρεῖ δέ μοι Θέογνις ὡς λῆρον πλατὺν
κρημνοὺς προτιμῶν τῆς ἀπορίας καὶ βυθούς,
κακῶς τε (l. γε) Κύρνῳ νομοθετῶν εἰς χρήματα.
Ὅμηρε καὶ σύ, πῶς τοσοῦτον ἀστάτῳ
πράγματι νέμεις, ὥστε φράσαι που τῶν ἐπῶν,
ὀπηδὸν εἶναι τὴν ἀρετὴν τῶν χρημάτων.

Totus enim locus ita est comparatus, ut praeter v. 391 sq. omnes sententias ad certos auctores referendas esse aliunde constet, scilicet:

v. 385 sq.) Menandro (fr. 697) vindicant Comparatio Menandri et Philistionis v. 109 sq. p. 27 Studemund (ubi recte ὅταν pro ὅτ' legitur) et sylloge G. Meyeri, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 156 sq. p. 283 (ubi v. 1 ὅτ' habes, v. 2 τοῦ δυστυχῆσαι μᾶλλον ἀῤῥαβῶν' ἔχε) [3]).

---

[1]) κρεῖσσόν γε scriberem, si versum ex antiquo scriptore depromptum esse comprobare possem; in Gregorio mensura: πενία (◡ — —) nihil offendit cf. Carm. I 2 n. 29, 253 (vol. XXXVII p. 903) et II 1 n. 45, 234 (ibid. p. 1370) ἀκοσμίη, I 1 n. 4, 86 (p. 422) ἀμετρίη, II 1 n. 1, 272 (p. 990) ἀπαιδίης, I 2 n. 29, 193 (p. 898) ἀτιμίη.

[2]) de nominis Μίδας usu cf. Aristophanes Plut. 287 et Philemo fr. 189; μᾶλλον recte poni, licet κρεῖσσον expectetur, supra docui p. 179 sq.

[3]) Sententiam: ὅταν ἐκ πονηροῦ πράγματος κέρδος λάβῃς, τότε δυστυχίας καὶ ἀδικίας νόμιζε ἀῤῥαβῶνα ἔχειν sub Sexti nomine offert Sylloge Φιλοσόφων λόγοι n. 83 (Florilegia duo Graeca ed. H. Schenkl p. 12).

v. 387 sq.) ad Menandrum (fr. 625) redit secundum Stobaei disertum testimonium (Flor. XVI 8), qui pro σαυτὸν αἰσχύνων scripturam αἰσχύνου δέ μοι offert. Volgo cum Bentleio legitur: μὴ πάντοθεν κέρδαιν', ἐπαισχύνου δέ μοι, — mihi corruptela latius serpsisse videtur, nec tamen certa emendatio in promptu est. Conieci: μὴ πάντοθεν κέρδαινε· σαυτὸν ἐντρέπου et μὴ πάντοθεν κέρδαιν'· ἐπίσχες αὑτόν, ὡς.

v. 389 sq.) Euripidi (fr. 20) adsignat Stobaeus Flor. XCIII 9, ubi recte χὠ pro καὶ extat.

v. 393 — 395) cf. Theognis 175 sq.: ἣν (scil. πενίην) δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς βαθυκήτεα πόντον | ῥιπτεῖν καὶ πετρέων, Κύρνε, κατ' ἠλιβάτων.

v. 396 — 398) cf. Hesiodus Op. 311 πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ. Gregorius memoria lapsus est, procul dubio propter Homeri Od. 8, 236 sq. ξεῖν', ἐπεὶ οὐκ ἀχάριστα μεθ' ἡμῖν ταῦτ' ἀγορεύεις, | ἀλλ' ἐθέλεις ἀρετὴν σὴν φαινέμεν, ἥ τοι ὀπηδεῖ cf. enim quae secuntur v. 399 sqq.:

φησίν· τόδ' εἶπον αὐτός, οὐχ οὕτως ἔχων,
γελῶν δὲ τοὺς ἔχοντας οὕτως ἀθλίως·
οὐ γὰρ δοκεῖ σοι τὴν θάλασσαν ἐκφυγὼν
Ὀδυσσεὺς [2]) ἐκεῖνος, οὗ τὰ πόλλ' ἀθλήματα,
ὀφθεὶς ἀλήτης τῇ βασιλίδι [3]) γυμνός,
καταιδέσας δὲ τῷ λόγῳ τὴν παρθένον
Φαίαξί τ' αὐτοῖς ἄξιος πλείστου φανεὶς
εἶναι προδήλως τῆς ἀρετῆς ἐγκώμιον.

Mon. 308 κἂν τοῖς ἀγροίκοις ἐστὶ παιδείας λόγος.

Cf. Carm. I 2 n. 10, 582 (p. 722) καὶ βαρβάροις γὰρ τῆς ἀρετῆς ἦν τις λόγος, unde καὶ pro κἂν legendum esse adparet; ac revera καὶ exhibet Urb. 99 (K 9 p. 435 Meyer), sed falso idem codex ἔρως pro λόγος offert.

Mon. 360 μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον.

= Carm. I 2 n. 32, 61 (p. 921); cf. praeterea II 1 n. 12, 106 (p. 1174) ὁρᾷς πένητες οἷα δωροῦνται Θεῷ et I 2 n. 10, 554 (p. 720) ὧν αἱ χεῖρες ἔρρεον πολὺν | πλοῦτον πένησι πλουσίως (l. πλου-

1) L. Ὀδυσσεύς.
2) Adde: καί.

σίων cum codice Coisliniano) δωρουμένων. — Plenius fragmentum (μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον· | ἔλεγχός ἐστι τῆς ἀχορτάστου τύχης) sub Menandri nomine (fr. 690) servant Comparatio Menandri et Philistionis v. 51 sq. p. 22 (Studemund) et corpusculum G. Meyeri, die athenische Spruchrede des Menander und Philistion v. 294 sq. p. 292 (ubi v. 2 ita est conceptus: ἐλέγχει γὰρ αὐτοῦ τὴν ἀχόρταστον γνώμην)[1]; addantur Menander fr. 1096, 1 αἰσχύνομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι φίλῳ (l. πένης) et Euripides fr. 969, 1 οὐ βούλομαι πλουτοῦντι δωρεῖσθαι πένης.

Mon. 441 ὅρκον δὲ φεῦγε καὶ δικαίως κἀδίκως.

Cf. Carm. I 2 n. 33, 169 (p. 940) ὅρκον δὲ φεῦγε πάντα, unde comprobatur F. W. Schmidtii coniectura (Kritische Studien zu den griechischen Dramatikern etc. vol. III p. 80) καὶ δίκαιον κἄδικον. — Altera versus forma: ὅρκον δὲ φεῦγε, κἂν δικαίως ὀμνύῃς (cf. p. 198) ex mea quidem sententia alium locum innuit: etenim praeceptum ipsum saepius recurrit cf. e. gr. Theognis 399 αἰδεῖσθαί τε φίλους[2]), φεύγειν τ' ὀλεσήνορας ὅρκους, Choerilus apud Stobaeum Flor. XXVII 1 ὅρκον δ' οὔτ' ἄδικον χρεὼν ἔμμεναι (l. ὀμνύναι cum Nauckio) οὔτε δίκαιον, Sosiades τῶν ἑπτὰ σοφῶν ὑποθῆκαι apud Stobaeum Flor. III 80 (vol. I p. 90, 19 Meineke) et codex Parisinus Gr. 1630 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 141, 12 ὅρκῳ μὴ χρῶ, Pythagoras apud Laertium Diogenem VIII 22 μηδ' ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὑτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν[3]), Sextus apud H. Schenkelium φιλοσόφων λόγοι n. 92

---

[1]) Ibidem sub Philistionis nomine habes v. 196 sq. p. 285 μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον· | ἢ μωρός ἐστιν ἢ πλανᾶσθαι βούλεται, v. 292 sq. p. 292 μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον· | οὗτος γὰρ αὑτοῦ τὸν βίον λυμαίνεται.

[2]) L. θεοὺς cf. Pythagoras Carm. aur. 1 sq. ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεούς, νόμῳ ὡς διάκεινται, | τίμα καὶ σέβου ὅρκον.

[3]) Facit huc historiola de Scyllo Pythagoreo apud Jamblichum Vit. Pythagor. 150 (cf. etiam 144), quam quidem de Clinia narrat Basilius Magnus 'de legendis libris gentilium' 5 (Patrol. Gr. vol. XXXI) p. 577 B (sive Symeon Metaphrastes Serm. XIV ibid. vol. XXXII p. 1296 D). — Pythagorae monitum paulo aliter reddit Diodorus Siculus X 9, 1 ὅτι ὁ Πυθαγόρας πρὸς τοῖς ἄλλοις παρήγγελλε τοῖς μανθάνουσι σπανίως μὲν ὀμνύναι, χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν cf. praeterea Jamblichus Vit. Pythagor. 47 προςήκειν δὲ τοῖς συνεδρίοις μηδενὶ καταχρήσασθαι τῶν θεῶν εἰς ὅρκον, ἀλλὰ τοιούτους προχειρίζεσθαι λόγους, ὥςτε καὶ χωρὶς ὅρκων εἶναι πιστοὺς (cl. §. 150), Hierocles ad Carm. aur. 2 (σέβου ὅρκον) p. 36, 7 sqq. (Mullach) μελέτη δὲ ἀρίστη τοῦ τηρεῖν τὸ περὶ αὐτὸν σέβας τὸ μὴ πυκνῶς μηδὲ ὡς ἔτυχε χρῆσθαι τῷ ὅρκῳ, μηδὲ ἐπὶ τοῖς παρατυχοῦσι, μηδὲ εἰς ἀναπλήρωσιν λόγου, μηδὲ εἰς πίστωσιν διηγήματος, ibid. l. 17 sqq. τὸ δὴ σέβου ὅρκον οὐ μόνον εὐορκεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀπέχεσθαι ὅρκου παρεγγυᾷ· οὕτω γὰρ ἂν τηρήσαιμεν τὸ εὐορκεῖν, εἰ μὴ καταχρησοίμεθα τοῖς ὅρκοις.

(Florilegia duo Graeca p. 13) ὅρκου πιστότερον δέχου τὸν λόγον, τὸ δὲ ὀμνύειν φεῦγε. — De Essenis Philo Iudaeus 'quod omn. prob.' 12 (vol. II p. 458 M.) τοῦ μὲν οὖν φιλοθέου δείγματα παρέχονται μυρία—τὸ ἀνώμοτον (cf. insuper Decalog. 17 vol. II p. 194 M., ubi ipsius Philonis sententia proponitur) et Josephus Flavius B. I. II 8, 6 καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου· τὸ δὲ ὀμνύειν περιίστανται χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες, — non recte igitur Gregorius Nazianzenus Or. IV (contra Julianum I) 123 (Patrol. Gr. vol. XXXVI p. 663) adserit: ἐπίορκον δὲ ὀμόσαι οὕτω δεινὸν καὶ ὑπέρογκον, ὥςτε καὶ τὸν ὅρκον μόνον ἡμῖν (adluditur ad Evang. Matth. V 34) τυγχάνειν ἀπώμοτον.

Mon. 444 πανήγυριν νόμιζε τόνδε τὸν βίον.

= Carm. I 2 n. 33, 33 (p. 930). Fortasse Menandri fragmentum delitescit; cf. fr. 481, 8 πανήγυριν νόμισόν τιν' εἶναι τὸν χρόνον, ubi βίον pro χρόνον recte correxit Nauckius ad Photii Homil. I „in Rossorum incursionem“ (Lexic. Vindobon.) p. 205. — Menander quidem ante oculos habuisse censendus est Alexidis locum ex Tarentinis (fr. 219, 8 sqq.): ἔγνωκα δ' οὖν οὕτως ἐπισκοπούμενος, | εἶναι μανιώδη πάντα τἀνθρώπων ὅλως, | ἀποδημίας δὲ τυγχάνειν ἡμᾶς ἀεὶ | τοὺς ζῶντας, ὥςπερ εἰς πανήγυρίν τινα | ἀφειμένους ἐκ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ σκότους | εἰς τὴν διατριβὴν εἰς τὸ φῶς τε τοῦθ' ὃ δὴ | ὁρῶμεν· ὃς δ' ἂν πλεῖστα γελάσῃ καὶ πίῃ | καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἀντιλάβηται τὸν χρόνον | τοῦτον ὃν ἀφεῖται, κἂν τύχῃ γ' ἐράνου τινός, | πανηγυρίσας ἥδιστ' ἀπῆλθεν οἴκαδε. Quae sententia ex Pythagorae disciplina fluxit cf. Jamblichus Vit. Pythagor. cap. 12 (ex Heraclide Pontico) ἐοικέναι γὰρ ἔφη (scil. ὁ Πυθαγόρας) τὴν εἰς τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων πάροδον τῷ ἐπὶ τὰς πανηγύρεις ἀπαντῶτι ὁμίλῳ· ὡς γὰρ ἐκεῖσε παντοδαποὶ φοιτῶντες ἄνθρωποι ἄλλος κατ' ἄλλου χρείαν ἀφικνεῖται, ὁ μὲν χρηματισμοῦ τε καὶ κέρδους χάριν ἀπεμπολῆσαι τὸν φόρτον ἐπειγόμενος, ὁ δὲ δόξης ἕνεκα ἐπιδειξόμενος ἥκει τὴν ῥώμην τοῦ σώματος· ἔστι δὲ καὶ τρίτον εἶδος, καὶ τό γε ἐλευθεριώτατον, συναλιζόμενον τόπων θέας ἕνεκα καὶ δημιουργημάτων καλῶν καὶ ἀρετῆς ἔργων καὶ λόγων, ὧν αἱ ἐπιδείξεις εἰώθεσαν ἐν ταῖς πανηγύρεσι γίνεσθαι· οὕτω δὲ κἀν τῷ βίῳ παντοδαποὺς ἀνθρώπους ταῖς σπουδαῖς εἰς ταὐτὸ συναθροίζεσθαι· τοὺς μὲν γὰρ χρημάτων καὶ τρυφῆς αἱρεῖ πόθος, τοὺς δὲ ἀρχῆς καὶ ἡγεμονίας ἵμερος, φιλονεικίαι τε δοξομανεῖς κατέχουσιν· εἰλικρινέστατον δὲ εἶναι τοῦτον ἀνθρώπου τρόπον, τὸν ἀποδεξάμενον τὴν τῶν καλλίστων θεωρίαν, ὃν καὶ προςονομάζειν φιλόσοφον. Eadem Latine ex Heraclide Pontico refert Cicero Tuscul. V 3 cf. insuper

Laertius Diogenes VIII 8 (de Pythagorae doctrina) βίος ἔοικε πανηγύρει· ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν ἀγωνιούμενοι, οἱ δὲ κατ' ἐμπορίαν, οἱ δέ γε βέλτιστοι ἔρχονται θεαταί· οὕτως ἐν τῷ βίῳ οἱ μὲν ἀνδραποδώδεις φύονται δόξης καὶ πλεονεξίας θηραταί, οἱ δὲ φιλόσοφοι τῆς ἀληθείας.

Mon. 579 νοῦς ἐστι πάντων ἡγεμὼν τῶν χρησίμων.
Cf. Carm. I 2 n. 25, 47 sq. (p. 816 sq.) ἐκεῖνο μέντοι καὶ λίαν τῶν γνωρίμων, | ὡς νοῦς ἁπάντων ἡγεμών. — Similiter Mon. 594 ἀρετῆς ἁπάσης σεμνὸς ἡγεῖται λόγος, unde in Urb. 7 p. 424 (Meyer) ἀρχῆς ἁπάσης ἡγεμών ἐστιν λόγος corrigendum ἀρετῆς pro ἀρχῆς, quae vox procul dubio ex versu qui sequitur inrepsit: n. 8 (=Mon. 44) ἀρχῆς τετευχὼς ἴσθι ταύτης ἄξιος.

Mon. 593 ψυχῆς ὄλεθρός ἐστι σωμάτων ἔρως.
Cf. Carm. II 2 n. 8, 168 (p. 1588) ψυχῶν ὄλεθρός ἐστι σωμάτων μάχη, unde ψυχῶν pro ψυχῆς videtur reponendum esse.

Mon. 697 οὐκ ἔστιν, ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ.
= Carm. I 2 n. 10, 376 (p. 707). Adiungit Gregorius: ἢ γὰρ πεφυκὼς ἐσθλὸς οὐκ ἔχει βίον | ἢ δυσγενὴς ὢν πλουσίαν ἀροῖ πλάκα. Itaque non ex Monostichis hausit, sed Euripidis locum ante oculos habuit, quem usque ad ὢν (v. 3) Aristophanes Ran. 1217 sqq. exhibet, integrum Aristophanis Scholiastes laudat (fr. 661 N.).

Mon. 709 ῥήτωρ πονηρὸς τοῖς νόμοις λυμαίνεται.
= Carm. I 2 n. 32, 63 (p. 921) nec non Exc. Leutschii v. 52 p. 7. Utroque loco genuina scriptura τοὺς νόμους proponitur, de qua cf. „Menandrea" p. 334.

Mon. 738 φθείρουσιν ἤθη χρήσθ' ὁμιλίαι κακαί.
= Carm. II 2 n. 8, 76 (p. 1582), sed versum suum Gregorius neque ex Monostichis neque ab Euripide (fr. 1024) neque a Menandro (fr. 218) sumpsit, sed a Paulo Apostolo (Epist. ad Corinth. I 15, 33) est mutuatus, id quod ipse testatur v. 76 τούτους φυλάττου· καὶ γὰρ ὡς Παύλῳ δοκεῖ.

Haec quidem habui Gregorii Nazianzeni testimonia, quae Monostichis a Meinekio conlectis admoveri possint, — plura tamen in Theologi carminibus adhuc delitescere videntur, quae ad amplius Monostichorum corpus pertineant. Coniecturis indulgere nolo, uno versu testimoniorum numerum auxisse contentus: παντὶ βροτῷ θνήσκοντι πᾶσα γῆ τάφος (Carm. I 2 n. 32, 43 p. 919), quem Monostichis intexit codex Laurentianus Plut. LX n. 14 (C) f. 76r.

Codicis C sylloge (γνῶμαι μονόστιχοι Μενάνδρου κατὰ στοιχεῖον) inde a f. 72ʳ usque ad f. 77ʳ versus 262 complectitur hoc modo dispositos:

Ἀρχὴ τοῦ α' σὺν Θεῷ στοιχείου: Mon. 1. 2. 3. 647. 4. ἅπαξ ἀκοῦσαι τοὺς ἐλευθέρους καλόν. 6. 8. 10. 11. 13. 14. 15. 17. 19. 20. (f. 73ʳ) ἀνδρὸς πανούργου φεῦγε τὰς ξυναυλίας [1]). 25. 32. 27. 31. 28. 29. 30. 21. 50. 33. 638. 639. ἅπαντ' ἀφανίζει γῆρας, ἰσχὺν σώματος (=Mon. 648), | ἀκοήν, ὅρασιν, κάλλος· οὐκέθ' ἡδονὴ | ἔστιν [2]). 34. 645. 35. 38. 39. 41. 42. 43. 640. 44. 46. 47. 48. 49. 51. ἀνὴρ στόμαργος εἰς κακὸν [3]) πίπτει βάθος.

Ἀρχὴ τοῦ β' στοιχείου: (f. 73ᵛ) 57. 58 (=599). 59. 61. 76. 65. 66. 654. 70. 68. 71. 72. 74. 75. 77. 78.

Ἀρχὴ τοῦ γ' στοιχείου: 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 92. 93. 95. 96. 100. 102. (f. 74ʳ inc. σιν ex voce ἀνθρώποισιν). 99. 113. 101. 107. 110. 111. 112. 105.

Ἀρχὴ τοῦ δ' στοιχείου: 115. 116. 117. 118. 121. 123. 127. 130. 137. 117. 132. 133.

Ἀρχὴ τοῦ ε' στοιχείου: 139. 140. 141. 143. 144. 146. 181. 147. 148. 150. 151. (f. 74ᵛ) 153. 155. 156. 159. 161. 164. ἐχθροῦ παρ' ἀνδρὸς μὴ δέχου συμβουλίαν [4]). 169. 173. 176.

Ἀρχὴ τοῦ ζ' στοιχείου: 186. 187. 188. 192. 193. 197.

Ἀρχὴ τοῦ η' στοιχείου: 202. 203. 205. 207. 208. 209. 228. 214. 221. 222. 223. 213. 219. 224. 212.

Ἀρχὴ τοῦ θ' στοιχείου: (f. 75ʳ) 229. 231. 232. 233. 235. 237. 241. 247. 248. 250. 249.

---

[1]) Eundem versum innuere videtur Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 12, 5: ἀνδρὸς πανούργου φεῦγε τὰς ὁμιλίας cf. praeterea Mon. 24 ἀνδρὸς πονηροῦ φεῦγε συνοδίαν (συνουσίαν ex cod. Paris. Gr. 396 commendat Boissonade ad Syntip. p. 201) ἀεί, 131 δόλιον γὰρ (τὸν δόλιον recte P) ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον, 139 (sive Menander fr. 203) μί' ἐστὶν ἀρετὴ τὸν ἄτοπον φεύγειν ἀεί, (ubi τἄδικον pro τὸν ἄτοπον perperam coniecit Kockius), Solo apud J. Stanjekum (cf. ad p. 170 n 5) v. 61 p. 22 σπούδαζε φεύγειν κακοθελεῖς ὁμιλίας. Addantur Gregorius Nazianzenus Carm. II 2 n. 8, 65 sq. (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 1581) ἐκεῖνο γάρ σοι πρῶτον εἰπεῖν βούλομαι· | φεύγειν κατ' ἄκρον τῶν κακῶν ὁμιλίας, Georgius Lapitha Poet. Mor. 1030 (Patr. Gr. vol. CXLIX p. 1036 C) τῶν φαύλων τὰς φθοροποιοὺς φεῦγέ μοι ὁμιλίας, et quae ad cod. Vatic. Gr. 305 (J) f. 208ᵛ exhibui p. 214.

[2]) ἡδονή ἐστιν Cod. — Fragmentum ipsum habes apud Kockium Com. Inc. n. 142 vol. III p. 436.

[3]) Legendum κακῶν cf. Aeschylus Pers. 465 κακῶν ὁρῶν βάθος, 712 πρὶν κακῶν ἰδεῖν βάθος. Etiam vox στόμαργος apud Aeschylum recurrit Sept. 447 καὶ στόμαργός ἐστ' ἄγαν.

[4]) Cf. supra ad Mon. 476 p. 186.

Ἀρχὴ τοῦ ι' στοιχείου: 258. 260. 261. 267. ἰσχυρός ἐστιν ὁ νόμος, ἂν ἄρχοντ' ἔχῃ [1]). 268.

Ἀρχὴ τοῦ κ' στοιχείου: 273. 275. 276. 277. 279. 280. 284. 287. 285. 291. 293. 298. 296. 301. 302.

(f. 75ᵛ) Ἀρχὴ τοῦ λ' στοιχείου: 310. 312. 313. 314. 315. 316. λαλεῖν μὲν οἶδας, τί δὲ λαλεῖς οὐκ αἰσθάνῃ [2]). 319. 325. 326. 323. 321. 324.

Ἀρχὴ τοῦ μ' στοιχείου: 332. 335. 336. 352.

Ἀρχὴ τοῦ ν' στοιχείου: 373. 375. 379. 379. 371. 372.

Ἀρχὴ τοῦ ξ' στοιχείυ: 389. 390. 391. ξένος πεφυκὼς τοὺς ξένους σέβου πλέον [3]). 402.

Ἀρχὴ τοῦ ο' στοιχείου (f. 76ʳ): 407. 405. 408. 414. 403. 421. 438. 430. 432. 435. 693. 409. 410.

Ἀρχὴ τοῦ π' στοιχείου: 444. 447. 448. 451 (= 701). 460. 464. παντὶ βροτῷ θνήσκοντι πᾶσα γῆ τάφος [4]). πολλοὶ μαθηταὶ κρείττονες διδασκάλων [5]).

Ἀρχὴ τοῦ ρ' στοιχείου: 710. 471. 473. 472. 469.

Ἀρχὴ τοῦ σ' στοιχείου: 714. 476. 479. (f. 76ᵛ) σοφοὶ δὲ συγκρύπτουσιν οἰκείας βλάβας [6]).

Ἀρχὴ τοῦ τ' στοιχείου: τῶν δυστυχούντων δυστυχὴς οὐδεὶς βίος [7]). 496. 495. τυφλὸς δὲ καὶ δύστηνος ἀνθρώποις βίος [8]). 499. 493.

---

[1]) ἐστι νόμος (pro ἐστιν ὁ νόμος) et ἔχῃ Cod. Eundem versum ex PV im Menandreis protuli p. 339.

[2]) λαλεῖν μὲν οἶσθα, τί δὲ λαλεῖς οὐκ αἰσθάνῃ coniecit H. Jacobi im Meinekii Fragm. Comicorum Graecorum vol. V p. CCXCVIII ad Mon. 328. Verum enim vero forma οἶδας bene se habet cf. Philemo fr. 44, 3, Phoenicides fr. 3, 2 (vol. III p. 334 K.), Strato fr. 1, 26 (ibid. p. 362), Euripides Alcest. 780.

[3]) Cf. Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 30, 14 (Patrol. Gr. vol. XXXVII p 909) ξένον σεαυτὸν ἴσθι καὶ τίμα ξένους. Adde cod. Vatic. Gr. n. 915 (K) ξένιζε τοῖς πένησι (sic) τυγχάνων ξένος (p. 211).

[4]) βροτῶ Codex; de versu ipso cf. supra p. 207 et quae in Schedis Menandreis ad n. 6 protuli.

[5]) Versum laudant Cicero Epist. ad Fam. IX 7, 2 et Lucillius Anth. Pal. XI 176, 5 (Trag. Incert. n. 107 p. 861 N.), respiciunt Gregorius Nazianzenus Carm. I 2 n. 32, 123 sq. (Patrol. Gr. vol. XXXVII p. 925) δώσεις προδήλως ἐκβιάζων τὴν φύσιν | καλοὺς μαθητὰς ἐκ κακῶν διδασκάλων et Cyrillus Hierosolymitanus Cateches. XV 8 (Patrol. Gr. vol. XXXIII p. 880 A) ἔξεστι καὶ ἀκροατὴν καλλίονα γενέσθαι τοῦ διδασκάλου.

[6]) Cf. Menandrea p. 340.

[7]) Vix latet Mon. 502 τῶν δυστυχούντων εὐτυχὴς οὐδεὶς φίλος, ubi ἐστὶν οὐδὲ εἷς legendum pro εὐτυχὴς οὐδεὶς cf. supra p. 194.

[8]) Versum τυφλὸν δὲ καὶ δύστηνον ἀνθρώποις βίος sylloge PV servat, ad Menandrum auctorem refert Stobaeus Flor. XCVIII 1, ubi τυφλόν γε καὶ δύστηνον ἀνθρώπου βίος habes cf. Menandrea p. 373.

Ἀρχὴ τοῦ υ' στοιχείου: 520. ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ φίλου μάχου πάνυ [1]).

Ἀρχὴ τοῦ φ' στοιχείου: 526. 529. 534. 527. 738. 739.

Ἀρχὴ τοῦ χ' στοιχείου: 537. 538. 634. 539. 635. 540. χρόνῳ τὰ πάντα γίνεται καὶ κρίνεται [2]). χρόνος δίκαιον ἄνδρα δεικνύει μόνος [3]). 541.

Ἀρχὴ τοῦ ψ' στοιχείου: ψεῦδος κάκιστόν ἐστιν ἀνθρώποις πᾶσιν [4]). 553. ψεῦδος ταπεινοῖ τοὺς ἄγαν ἐπωμότας [5]).

[(f. 77ʳ) Ἀρχὴ τοῦ ω' στοιχείου: ὦ τοῖς ἃ κατέλιπον ποθοῦσι [6]) πάλιν. ὦ τοῖς ἐρῶσιν, οἷς ψυχὴ παθαίνεται· ὡς οὐδέν ἐστιν ἡδονῶν ψυχῇ [7]) φίλον, | ὡς πραγμάτων στέρησις, ὡς τῶν κτημάτων].

Ultimae sectionis versus, utpote qui colorem adulterinum proderent, uncis includendos esse censui. — In aliis libris eiusmodi interpolationes singulas sectiones in fine obsident, cuius rationis luculentum testimonium codex Vaticanus Gr. n. 915 (K) servat.

Monostichorum sylloge (γνῶμαι μονόστιχοι) incipit f. 45ʳ versusque 283 continet, ex quibus 245 ad antiquos auctores redeunt, 38 ex interpolatione fluxerunt:

A) Mon. 1. 8 14. 15. 16. 39. 17. 19. 20. 25. 27. 28. 31. 32. 21. 50. 38. 40. 41. 42. 46. 49. 51. 52.

B) 57. 58 (= 509). 59. 60. 61. 76. 65. 66. 68. 71. 72. 73. 77. 78.

Γ) (f. 45ʳ) 80. 82. 83. 84. 85. 86. 90. 93. 94. 98. 113. 100. 101. 107. 109. 111. 112 [γλώσσης φειδωλῆς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος θησαυρός [8])].

Δ) 114. 115. 116. 117. 118. 119. 657. 123. 126. 128. 137. 132. 117. 130 [δίδου πένησιν, ὡς λάβῃς [9]) Θεὸν δότην. δίκασον ὀρθῶς καὶ δικαίως δικάσῃ. δήμους σοφῶν ὅδευε καὶ χάριν τύχῃς [10])].

---

[1]) cf. supra p. 191.

[2]) cf. Menandrea p. 350 sq.

[3]) cf. Menandrea p. 351 sq.; χρόνῳ Cod.

[4]) Legendum videtur: ψεῦδος μέγιστόν ἐστιν ἀνθρώποις κακόν cf. Mon. 202 (sive 602; cf. supra p. 202 n. 1) ἡ δ' ἁρπαγὴ (l. ἡ δ' ἀργία) μέγιστον ἀνθρώποις κακόν, 515 ὑπερηφανία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν, 517 ὕβρις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφυ, Menander fr. 557, 1 πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν, Alexis fr. 43 εἶτ' οὐχ ἁπάντων ἐστὶ τὸ μεθύειν κακὸν | μέγιστον ἀνθρώποισι καὶ βλαβερώτατον.

[5]) De voce aliunde incognita cf. Lycophro 523 κοιράνῳ ψευδωμότῃ. Volgarem formam ἐπώμοτος praebet Sophocles Trach. 427 et 1188 cf. praeterea ἀνώμοτος, δυσώμοτος, ἐνώμοτος, εὐώμοτος, ψευδώμοτος.

[6]) Bis exhibet C, sed altero loco ipse librarius verbum delendum esse significavit.

[7]) ψυχῆ Codex.

[8]) Dicti fons est Hesiodus Op. 719 sq. γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος | φειδωλῆς· πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.

[9]) λάβῃς K.
δράσεις

[10]) τύχης Codex.

E) 139. 141. 143. 144. 145. 146. 181. 147. 148. 155. 156. 159. 161. 162. 164. 166. 167. 168. 173 [εὔλαλος χαλκός, ἀλλ' ἄνους πλήρης πάσης [1])].

Z) 186. 187. 188. 189. 192. 195. 196. 199.

H) 202. 203. 204. 205. 207. 209. 214. 216. 220. 221. 222. 224.

Θ) 229. 231. 232. 235. (f. 46r) 237. 240. 241. 245. 247. 248. 250. 251 [θέλε κρατεῖν ἀγαθὰ καὶ μισεῖν μίση].

I) 258. 261. 267. [ἵπτει τὸ μῖσος· τὸν μισοῦντα γὰρ θλίβει. ἱροὺς τιμήσας ἐσθλὸν ἄκουε λόγον. ἴσθι ταπεινὸν ὠφελεῖσθαι καὶ μένειν].

K) 273. 274. 275. 277. 279. 280. 283. 284. 287. 285. 289. 290. 291. 293. 294. 295. 296. 298. 300. 302.

Λ) 310. 311. 312. 316. 318. 319. 320. 322. 323. 325 (= 683). 326. 327.

M) 334. 335. 336. 338. 345. 360. 346. 348. 351. 353. 352. 358. 359 [μή σ' ἀπατήσῃ τοῦ κόλακος ὁ μῦθος [2])].

N) 685. 375. 377. 384. 379. 383.

Ξ) 389. 390. 391. 393. 401 [ξένιζε τοῖς πένησι τυγχάνων ξένος. ξένος δ' ὑπάρξας τοῖς ξενισταῖς ἐμπέσοις [3]). ξύμπας βρότειος σπευδέτω Θεῷ μένειν [4])].

O) 408. 415. 417. 421. (f. 46v) 429. 430. 432. 435. 441. οὐδὲν σιωπῆς ἐστι χρησιμώτερον [5]). ὁ χρηστός, ὡς ἔοικε, χρηστὰ καὶ [6]) ποιεῖ. 442.

---

[1]) Ineptiis emendandis et hic et infra inmorari piget (pro εὔλαλος m. pr. εὔλογος dederat).

[2]) ἀπατήσῃ—οἱ μῦθοι Codex.

οις
[3]) ἐμπέσεις Codex.

[4]) Legendum videtur: πρέπειν cf. codex Vatic. Gr. 305 (J) f. 208v μόνος μόνῳ σπούδαζε τῷ Θεῷ πρέπειν (p. 214 infra).

[5]) Cf. Menandrea p. 341.

[6]) χρηστὰ καὶ certissima emendatione pro καὶ χρηστὰ reposui, id quod etiam in versum ὄντας δὲ θνητοὺς θνητὰ καὶ φρονεῖν χρεών cadit cf. Mon. 128 δειλοῦ γὰρ ἀνδρὸς (l. δειλῶν γὰρ ἀνδρῶν cum K) δειλὰ καὶ φρονήματα, 141 ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ ἐσθλὰ καὶ διδοῖ θεός, 173 (sive Antiphanes fr. 289) εἰ θνητὸς εἶ, βέλτιστε, θνητὰ καὶ φρόνει. — De versus sententia cf. Mon. 112 (Trag. Inc. n. 309 p. 898 N.) γνώμης γὰρ ἐσθλῆς ἔργα χρηστὰ γίνεται, Menander tr. 784 οὐδεὶς πονηρὸν πρᾶγμα χρηστὸς ὢν ποιεῖ, 787 τὸ χρηστὰ πράττειν ἔργον ἔστ' ἐλευθέρου, 773 χρηστοῦ πρὸς ἀνδρὸς μηδὲν ἐννοεῖν κακόν, ubi legendum ὑπονόει cum AB[2] in Stobaei Florilegio (IX 9) et cum Georgida in Maii Spicil. Rom. vol. VI (1841) p. 614 (quod testimonium Kockius neglexit); ὑπονοεῖ (non ὑπονοεῖν) adgnoscit etiam Maximus 5 p. 545, 30. — Ceterum locus, de quo nunc agitur, ad Menandri Heniochum pertinet (fr. 203b), ubi falso legitur (cum Orione Anthologn. VII 6 et codice Parisino 1168 in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 158, 1): ὁ χρηστός, ὡς ἔοικε, καὶ χρηστοὺς ποιεῖ.

440. ὄντας δὲ θνητοὺς θνητὰ καὶ [1]) φρονεῖν χρεών. οὐκ ἄξιον τὸ πρᾶγμα τῆς ἀγρυπνίας [2]). 413.

Π) 444. 447. 448. 449. 451 (= 701). 454. 462. 453. πολλοῖς κακῶν ἡ γλῶσσα γίνετ' αἰτία [3]). 460. 700. πλάνη βίον τίθησι σωφρονέστερον [4]). 446. 452. 625. 583 (= 703). 457. 456. 707. 704 [πλάνην δίωκε μακρὰν ὥςτ' ἔρης ἵνα (sic). πλουτεῖν βίου μὲν μὴ θέλε, πλουτεῖν δ' εὐνόμως [5])]

Ρ) 470. 471. 709. 469 [ῥήσεις προφητῶν ἔξεχε, πλὴν καὶ πόει. ῥᾶνον πένητας ἀγαθαῖς εὐποιίαις [6])].

Σ) 714. 476. 477. 484. 479. 478 (= 629). σοφοὶ δὲ συγκρύπτουσιν οἰκείας βλάβας [7]). 480.

Τ) 502. 496. 503. 725. 500. 716. 495. τὸ ζῆν ἀλύπως ἐστὶν ἥδιστος βίος [8]). 512. 493. [ταπεινὸς ἴσθι [9]) καὶ ταπεινοῖς χρῶ φίλοις. τοῖς ἀγαθῶς πράσσουσιν ἀγαθὰ δώσει θεός [10])].

Υ) 518 [ὕφασμ' ὑφαίνειν μάνθανε, στροφὰς λόγων. ὕβριν δίωξον καὶ μίσησον τοὺς ὕθλους. ὑσσῷ [11]) μίσησον τὸ κρατεῖν, δίκαια δέ. ὑπὲρ λίθου [12]) χείριστος ἀνὴρ πορνίας. ὑπὲρ μέλιτος γλυκύτατός ἐστ' ἐσθλός].

Φ) 526. 534. 740 [φῶς τοῖς βροτοῖσι τυγχάνει τὸ τεκνίον [13]). φίλους ἀγάπα σχεῖν [14]) ἐσθλοὺς ἢ χρήματα. φωτὶ πορεύσῃ, κἂν θέλῃς ὀρθῶς κρίνειν [15])].

---

[1]) θνητὰ καὶ pro καὶ θνητὰ reposui; cf. p. 211 n. 6. Euripidis habes locum ex Alcestide sumptum (v. 799).

[2]) πρᾶγμα pro βλέμμα correxi cf. Append. Proverbiorum IV 44: οὐκ ἄξιον τὸ πρᾶγμα τῆς ἀγρυπνίας· ἐπὶ τῶν μεγάλα μοχθούντων ἐπὶ εὐτελεῖ. Adde quae dixi ad Gnomol. Vatic. n. 72 („Wiener Studien“ vol. X p. 1).

[3]) Cf. Mon. 220 ἡ γλῶσσα πολλῶν (l. πολλοῖς cf. p. 181 n. 1) ἐστιν αἰτία κακῶν.

[4]) Cf. Menandrea p. 339.

[5]) Scripserim: πλοῦτον βίου μὴ θέλε, πλουτεῖν δ' ἐννόμως.

[6]) ἀγαθοῖς εὐποιίαις Codex.

[7]) Cf. Menandrea p. 340.

[8]) Cf. Menandrea p. 338 sq.

[9]) ἴστι Codex; sententiam ipsam homo Christianus effecit ex Mon. 61 βέβαιος ἴσθι καὶ βεβαίοις χρῶ φίλοις, quem versum Menandro adsignat Georgides in Boissonadi Anecd. Gr. vol. I p. 16, 13.

[10]) Cf. Mon. 141 ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρὶ ἐσθλὰ καὶ διδοῖ θεός.

[11]) ὑσσῶ Codex.

[12]) ὑπερλίθου Codex. — Vox πορνίας aliunde non innotuit.

[13]) de sententia cf. Boissonade Anecd. Gr. vol. III p. 76, ad Choricium p. 65.

[14]) ἀγαπαστχεῖν Codex.

[15]) πορεύσῃ — κεν ζητῇς (θέλῃς superscr.) Codex.

X) 540. [χρῆμα [1]) τιμαλφὲς μάνθανε γράμμα πέλειν. χρὴ μηδὲν [2]) ὀλβίζειν, πρὶν ἴκοιτ᾽ [3]) εἰς τέλος. χάριν ἀγάπα ποιεῖν καὶ κέρδους τύχης [4]). (f. 47ᵛ) χαίρειν χάριν τῶν φίλων δεῖ καὶ συλλυπεῖν [5]). χαρᾶς ἄμεινον οὔποθ᾽ ὁ πλοῦτος < πέλει > [6])].

Ψ) 550 [ψοίθης ἀνὴρ ὡς φαίνεται φαῦλος τὸν (articulum deleo) λόγον].

Ω) 561. 563. [ὡς ἀγέραστός ἐστιν ἀνθρώποις Ἅιδης [7]). ὠδῖνα, χαρὰν ἦξε καὶ δὴ θλίψιν (sic). χρυσοῦ στερηθεὶς αὖθις εὑρήσεις ἴσως, | καιροῦ ῥοπὴν δὲ [8]) ζημιωθεὶς οὐκέτι. φύλασσε σαυτόν, πτῶμα δ᾽ ἄλλου μὴ γέλα [9])].

In hoc quidem libro interpolatoris opera ad certam rationem revocari potest, in magnas vero difficultates incurramus necesse est, si codex Vaticanus Gr. n. 305 (bombycinus in 4°, saec. XIV), quem littera I noto, in quaestionem venit. Quae ibidem extat Monostichorum sylloge (αὗται Μενάνδρου τοῦ σοφοῦ παραινέσεις [10]) κατὰ ἀλφάβητον) 139 versus comprehendit litterarum ordine alphabetico dispositos:

A) Mon. 8. 39. (f. 208ʳ) 44. 26. 46. 47. 32. 45. ἄλλος καθεύδων ἤδετ᾽, ἄλλος ἐσθίων. 19. 49 (bis). 15. 48.

B) 59. 58 (= 599). 60. 61.

Γ) 80. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 107.

Δ) 114. 115. 116. 117.

[1]) χεῖμα Codex cf. Mon. 235 θησαυρός ἐστι τοῦ βίου τὰ πράγματα, ubi γράμματα pro πράγματα corrigendum cum C et K; cf. Petronius Sat. 46 litterae thesaurum est. Falsus est Th. Kockius Mus. Rhen. vol. XLI (1886) p. 90. Plura suppeditabunt „Schedae Menandreae“ ad n. 12.

[2]) Legendum μηδέν᾽ cf. Sophocles O. R. 1529 sq. μηδέν᾽ ὀλβίζειν᾽ πρὶν ἂν | τέρμα τοῦ βίου περάσῃ, Euripides Androm. 100 sqq. χρὴ δ᾽ οὔποτ᾽ εἰπεῖν οὐδέν᾽ ὄλβιον βροτῶν, | πρὶν ἂν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴδῃς, | ὅπως περάσας ἡμέραν ἥξει κάτω, Troad. 509 sq. (sive Urb. 119, M 1 p. 437 Meyer; cf. Nauckius ad Trag. Incert. n. 550 p. 948) τῶν δ᾽ εὐδαιμόνων | μηδένα νομίζετ᾽ εὐτυχεῖν, πρὶν ἂν θάνῃ.

[3]) ἴκοιτ᾽ Codex, sed ἴκοιθ᾽ manus prima deberat.

πρὸς ἐνηλίως

[4]) συποεῖν (pro ποιεῖν) et κερδους τύχης (pro κέρδους τύχης) Codex.

[5]) χάριτιν φίλων (pro χάριν τῶν φίλων) et σὺν λύπει Codex; de vocis φίλος mensura cf. „Anthologiae Planudeae Appendix Barberino-Vaticana“ (L. 1890) p. 8 sq.

[6]) οὐ παρὸ pro οὔποθ᾽ ὁ Codex. Deinde πέλει ex coniectura addidi; codicis lectio prorsus evanuit.

[7]) ἀγέραστος ἐστὶν et ἄδης Codex. De sententia cf. Theognis 1187 sq., Aeschylus fr. 161, 1.

[8]) ῥοπήνδε Codex.

[9]) Versum interpolator a Gregorio Nazianzeno mutuatus est: Carm. I 2 n. 30, 21 (Patrol. Gr. vol XXXVII p. 910).

[10]) Trimetrum iambicum habes, quemadmodum etiam codex Urbinas Gr. n. 95 f. 182ᵛ Monostichorum corpusculo versum: ὅρα Μενάνδρου τοῦ σοφοῦ παραινέσεις praemittit (p. 423 Meyer) cf. praeterea lemma codicis E (infra p. 215).

E) 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 181. 147. εὐεργέτει [1]) μέν, ἀλλὰ καὶ κατηγόρει.

Z) 186. 187. 188. ζήτει, κράτιστε, δόξαν ἢ κῦδος φέρει. ζήτει φιλεῖν μέν, ἀλλὰ παντὶ φιλτάτην | ζωὴν ἐρεύρῃς ταῦτα πράττων, ὦ φίλε [2]).

H) 203. 204. 205. ἤθη μετέρχου τὰ προσήκοντα ξένῳ [3]).

Θ) 229. 230. 231. 232. 233. θυμὸν πονηρὸν ἐκφυλάσσου παντελῶς. 603 (?) [4]). 234.

I) (f. 208v) 267. ἰδὼν πονηροὺς ἄνδρας εὐθέως φύγε· [5]) | ἰδὼν δὲ χρηστοὺς εὐμενῶς ἔρχου φίλος

K) 276. 300. 291. 301. 294. καλὸν βίον πόθησον ἢ κακοὺς τρόπους· καλοὺς πόθησον, τοὺς κακοὺς λίπε τρόπους· | καὶ γὰρ καλὸς μὲν προξενήσει σοι κλέος, | κακὸς δὲ μᾶλλον ὕβριν ἢ δόξαν φέρει. κόλαζε θυμὸν καὶ τὰ σαρκὸς μὴ φίλει· καλὸν κολάζειν σάρκα, μὴ ψυχὴν <μόνον> [6]). 303. 273. 274. 302. 290. 277.

Λ) 310. 311. 312. 314. 327. λόγους κατ' ἐχθρῶν πέμπε μηδόλως, φίλε.

M) 333. 334. 335. 336. μόνη πέφυκε πίστις ἐργάτις πόνων. μόνος μόνῳ σπούδαζε τῷ Θεῷ πρέπειν [7]). μορφοῦσι κάλλος οἱ ψυχῆς καλοὶ [8]) τρόποι.

N) 368. 369. 685. 372.

Ξ) 389. 390. 393. 391. 392. 400.

O) 405. 408. 414. 415. 416.

Π) 444. 448. 449. 451 (= 701). 454.

P) 471.

Σ) (f. 209r) 478 (= 629). 484. 485.

T) 730. 491. 493. 506.

---

[1]) vox fortasse ex eo qui praecedit versu inrepsit: Mon. 147 ἐν τοῖς κακοῖσι τοὺς φίλους εὐεργέτει (κακοῖςδε τὸν φίλον Codex), ubi legendum ἐν τοῖς κακοῖς δεῖ τοὺς φίλους εὐεργετεῖν cf. Menandrea p. 364.

[2]) φιλτάτ^η — ἐρεύρῃς — φίλος Codex. Legendum videtur: ζήτει φιλεῖν ἔναχμα πάντα· φιλτάτην | ζωὴν ἐρεύρῃς (ἂν εὕροις?) ταῦτα πράττων, ὦ φίλε.

[3]) ξένω Codex.

[4]) in I hantummodo vox ultima: μ dispici potest; itaque dubitari potest, num versus θνητὸς γεγονώς, ἄνθρωπε, μὴ φρόνει μέγα (Mon. 603) innuatur. Omnimo plures loci in codice nostro evanuerunt; e. gr. v. 82 nihil praeter ὅπου τρέχεις remansit, v. 233 omnia ante κὴ γυνὴ effluxerunt; v. 267 legi potest: ι . . . . ναικὸς ὠμότης, v. 454 πένης . . . . τὰ πλουσίων, 471 ῥᾶον παρ, v. 478 (= 629) . . . . μερος τρόπος, — v. 485 evanuit σαυτὸν φύ, v. 491 τίμα τὸ γ, v. 506 τὸν αὐ, v. 519 ὑγίεια ἰα, v. 534 φεύγειν, v. 540 χειμὼν κατ' οἴκους, v. 548 ψυχήν, v. 550 ψυχῆς, v. 739 φρον, v. 744 φίλων.

[5]) ἤθεος φεῦγε Codex, sententia inlustratur p. 208 n. 1 supra cf. praeterea Mon. 54 ἀδίκοις φίλοισιν ἢ (l. φίλοισι καὶ) κακοῖς μὴ συμπλέκου, 302 κακῷ σὺν ἀνδρὶ μηδ' ὅλως ὁδοιπόρει

[6]) μόνον ex coniectura supplevi.

[7]) μόνω — τῶ θεῶ Codex.

[8]) legendum: μορφοῦσι κάλλος οἱ καλοὶ ψυχῆς τρόποι, simodo emendatione opus est.

Υ) 518. 519.

Φ) 529. 744. 532. 534. 738. 739.

Χ) 539. 540. χρόνος δίκαιον ἄνδρα δεικνύει μόνος.

Ψ) 548. 549. 550.

Ω) 556. <ὡ>ς ἡδὺ τῷ σωθέντι μεμνῆσθαι πόνων [1]. 563.

Et antiqui commmatis trimetri et sequioris aevi versus insunt, sed conlectio ipsa nullas distinguendi notas prae se fert. Quodsi argumenta ex ipsorum versuum vi atque natura sumimus, ad antiquitatem videntur pertinere:

1) ἄλλος καθεύδων ἤδετ', ἄλλος ἐσθίων. De sententia cf. Mitscherlich ad Horat. Carm. vol. I p. 5 sq.

2) ζήτει, κράτιστε, δόξαν ἢ κῦδος φέρει. Cf. Mon. 187 ζήτει σεαυτὸν καλλίστην εὐδοξίαν, ubi corrigendum esse: ζήτει σεαυτῷ δόξαν εὐκλεᾶ λαβεῖν in Menandreis p. 365 docui. Vox κῦδος fragmentum Tragoediae adsignandum esse indicat cf. Aeschylus Sept. 317 et Pers. 455; — apud Aristophanem Equit. 200 κοιλιοπώλῃσιν δὲ θεὸς μέγα κῦδος ὀπάζει oraculorum sermo exprimitur.

3) θυμὸν πονηρὸν ἐκφυλάσσου παντελῶς. Cf. Mon. 574 θυμὸν φύλασσου· τὸ φρονεῖν γὰρ οὐκ ἔχει.

4) χρόνος δίκαιον ἄνδρα δεικνύει μόνος = Sophocles OT 614, ubi recte δείκνυσιν habes cf. Menandrea p. 351.

5) ὡς ἡδὺ τῷ σωθέντι μεμνῆσθαι πόνων = Euripides fr. 133, ubi Nauckius ex Aristotele Rhet. I 11 p. 1370^b 4 et Stobaeo Flor. XXIX 57 ἀλλ' ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων recepit cf. Menandrea p. 347 sq.

Colorem Christianum produnt:

1) κόλαζε θυμὸν καὶ τὰ σαρκὸς μὴ φίλει.

2) καλὸν κολάζειν σάρκα, μὴ ψυχὴν <μόνον>.

3) λόγους κατ' ἐχθρῶν πέμπε μηδόλως, φίλε.

4) μόνη πέφυκε πίστις ἐργάτις πόνων.

5) μόνος μόνῳ σπούδαζε τῷ Θεῷ πρέπειν. Cf. K f. 46^r ξύμπας βρότειος σπευδέτω Θεῷ μένειν (πρέπειν?).

De reliquis versibus in utramque partem diputari potest. —

Restant codices quattuor, quorum expressam imaginem proponere possumus:

E sive codex Vindobonensis theologicus n. 128 Nessel (chartaceus in folio, saec. XIV). Monostichorum corpusculum incipit f. 179^v lemmate ἀρχὴ [2]) Μενάνδρου τοῦ σοφοῦ παραινέσεις· κατὰ στοιχεῖον distinctum, hos autem versus continet:

---

[1]) litteram initialem omittit Codex, qui praeterea τῶ pro τῷ habet.

[2]) procul dubio ὥρα corrigendum cf. p. 213 n. 10.

<'Αρχὴ τοῦ α'>: [Mon. 53] ἅπαντ' ἀφανίζει γῆρας, ἰσχὺν σώματος (= Mon. 648), | ἀκοήν, ὅρασιν, κάλλος· οὐκέθ' ἡδονὴ | ἔστιν [1]). 4. 39. 54. 55. 26. 32. 40. 56. 27. 10. 14. 48.

'Αρχὴ τοῦ β': 75. 74. 58 (= 599). 71. 61.

'Αρχὴ τοῦ γ': 96. 107. 108. 83. 92. 84. 85. 86. 600.

'Αρχὴ τοῦ δ': 134. 120. 135. 136. 137. 122. 115. 116 (bis). (f. 180ʳ inc. εὐνόει$_2$) 138.

'Αρχὴ τοῦ ε': 177. 178. 179. 170. 180. 149. 141. 158. 387. 143. 146. 160. 181. 147.

'Αρχὴ τοῦ ζ': 186. 194. 200. 190.

'Αρχὴ τοῦ η': 202. 203. 225. 211. 215. 226. 205. 227. 222. 228.

'Αρχὴ τοῦ ϑ': 230. 252. 253. 249. 254. 236 (f. 181ʳ inc. καλῶς) 231. 233. 248.

'Αρχὴ τοῦ ι': 269. 263 (= 673). 267. 270. 271.

'Αρχὴ τοῦ κ': 276. 290. 300. 301. 294. 303. 274. 293. 304. 305. 292. 608. 277.

'Αρχὴ τοῦ λ': 327. 324. 318. 311. 313. 328.

'Αρχὴ τοῦ μ': 360. 352. 343. 357. 355. 361. 353. 334. (f. 181ᵛ) 362. 363. 336. 337.

'Αρχὴ τοῦ ν': νοῦς ἐστιν ὁ ϑεός· τοῦτον τὸν νοῦν ἔχειν καλόν [2]). 384. 385. 386. 387. 373. 388. 372. 371.

'Αρχὴ τοῦ ο': 403. 404. 405. 438. 418. 406. 439. 408. 421. 416.

'Αρχὴ τοῦ π': 443. 444 (f. 182ʳ) 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451 (= 701). 452. 453. 454. 455.

'Αρχὴ τοῦ ρ': 465. 466. 467.

'Αρχὴ τοῦ σ': 474. 475. 481. 482. 483. 484. 485.

'Αρχὴ τοῦ τ': 490. 491. 493. 494. 495. 496. 497.

'Αρχὴ τοῦ υ': 515. 516. 517. 518. 519. (f. 182ᵛ) 520.

'Αρχὴ τοῦ φ': 529. 530. 531. 532. 533. 534.

'Αρχὴ τοῦ χ': 537. 538. 539. 540. 541.

'Αρχὴ τοῦ ψ': 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553.

'Αρχὴ τοῦ ω': 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561.

F sive codex Vindobonensis philol. n. 167 (chartaceus in 4°, s. XV) inde a f. 143ᵛ Monostichorum syllogen continet lemmate Μενάνδρου γνῶμαι μονόστιχοι insignitam. En habes versuum indicem:

---

[1]) οὐκέθ' ἡδονὴ | ἔστιν pro οὐκέτι ἡδονὴν correxi cf. supra p. 208. n. 2.

[2]) Delitescit versiculus: νοῦς ἐστιν ὁ ϑεός· τοῦτον οὖν ἔχειν (ἄρχειν G. Meyer, Nachlese zu den Bruchstücken des Menander und Anderer p. 373) καλόν. Sententiam inlustrat Nauckius ad Euripid. fr. 1018 p. 685.

A) Mon. 13. 14. 17. (f. 144^r) 19. 25. 21. 27. 11. 50. 33. 34. 28. 38. 39. 29. (f. 144^v) 40. 30. 31. 32. 43.

B) 70. 72. 68. 76. 77. 78. (f. 145^r) 59. 79.

Γ) 83. 88. 95. 91. 94. 90. 96. 113. 102. 105. (f. 145^v) 107. 108.

Δ) 121. 115. 114. 127. 128. 130. 131. 133.

E) (f. 146^r) 179. 153. 156. 182. 164. 167. 174. 183. 140. 184. 176. (f. 146^v) 185.

Z) 186. 193. 195. 201. 197. 198.

H) 204. 203. 214. 217. (f. 147^r) 225. ἢ δεῖ σιωπᾶν ἢ λέγειν ἀμείνονα [1]). 224. 222.

Θ) 237. 238. 239. 241. 244. 255. 245. (f. 147^v) 248. 250. 231.

I) 257. 258. 261. 272. 265. 266. 267.

K) 273. (f. 148^r) 274. 276. 277. 306. 278. 279. 281. 284. 307. 308. 282. (f. 148^v) 287. 285. 301. 290. 291. 293. 294. 298. 296.

Λ) 316. 309. (f. 149^r) 313. 319. 321. 320. 226.

M) 338. 332. 343. 355 [2]). 335. 366. (f. 149^v) 367. 351. 346. 334. 353. 359. 364. 358. 365.

N) 373. 384. (f. 150^r) 376. 377. 371. 375.

O) 393. 394. 395. 391. 399. 400. 417. (f. 150^v) 419. 423. 415. 411. 440. 436. 442. 441.

Π) 453. 459. 457. (f. 151^r) 460. 456. 447. 461. 452. 458. 462.

P) 466. 468. 469.

Σ) 475. (f. 151^v) 476. 477. 484. 486. 487. 488. 478 (=629).

T) 502. 497. 503. 495. (f. 152) 504. 498. 505. 506. 507. 508. 509 (=731). 499. 514.

Y) 523. 521. (f. 152^v) ὕπνος θανάτου προμελέτησις πέλει [3]). 522. 524. 525. 520.

Φ) 529. 535. 532. 526. 527. 534. (f. 153^r) 528.

X) 546. 543. 545.

Ψ) 553. 552. 554.

Ω) 562. 561. 558. 563. (f. 153^v) 564. — Τέλος τῶν τοῦ Μενάνδρου γνωμῶν καὶ δόξα τῷ Θεῷ.

Cum codice F adfinitatis vinculo coniuncti sunt libri duo, Palatinus Gr. n. 122 (G) et Laurentianus Plut. X n. 22 (H); plures tamen locos omittunt, alios adiungunt, nec versuum ordinem eundem servant.

G hanc syllogen (Μενάνδρου γνῶμαι μονόστιχοι) offert:

---

[1]) Cf. Menandrea p. 340 sq.

[2]) versus inter lineas suppletus est.

[3]) Cf. Menandrea p. 342 sq.

[4]) versus in codicis margine est adiectus.

Α) Mon. 13. 14. 17. 19. 25. 21. 27. 11. 50. (f. 80^{v}) 33. 28. 38. 39[4]). 40. 31. 32. 43.

Β) 70. 68. 72. 76. (f. 81^{r}) 78. 59.

Γ) 83. 91. 88. 94. 90. 113. 102. 105. 107. 108.

Δ) (f. 81^{v}) 121. 115. 114. 128. 130. 131.

Ε) 153. 156. (f. 82^{r}) 164. 174. 140. 185.

Ζ) 186. 193. 195. 197.

Η) 214. 204. ἢ δεῖ σιωπᾶν ἢ λέγειν ἀμείνονα [1]). (f. 82^{v}) 222.

Θ) 238. 239. 244. 248. 255. 231. 250.

Ι) 257. 258. (f. 83^{r}) 261. 272. 266. 267.

Κ) 273. 274. 276. 306. 278. 279. 281. 307. 282. (f. 83^{v}) 287. 285. 301. 290. 291. 293. 294. 298. 296.

Λ) 316. 309. 329. 330. (f. 84^{r}) 331. 319. 321. 320. 326. 325 (= 683). 327.

Μ) 338. 332. 356. 348. 357. 343. (f. 84^{v}) 355. 335. 367. 351. 346. 334. 353. 359. 364. 358.

Ν) 373. 377. 580. (f. 85^{r}) 378. 371. 375. 381. 382.

Ξ) 393. 394. 395. 391. 398. 392. 399. 401. (f. 85^{v}) 400.

Ο) 419. 423. 409. 429. 410. 415. 411. 440. 436. 442. 441. (f. 86^{r}) 412. 413.

Π) 463. 464. 453. 459. 447. 456. 460. 461. 462.

Ρ) (f. 86^{v}) 466. 470. 471. 472. 468. 473. 469.

Σ) 475. 476. 477. (f. 87^{r}) 484. 486. 487. 479. 482. 488. 478 (= 629). 480.

Τ) 502. 497. 503. 500. (f. 87^{v}) 501. 495. 504. 489. 492. 506 510. 511. 512. 513. 508. 514.

Υ) (f. 88^{r}) 518. 519. 521. ὕπνος θανάτου προςμελέτησις (sic) πέλει [2]). 524. 522. 525. 520.

Φ) (f. 88^{v}) 536. 529. 535. 532. 526. 527. 534. 528.

Χ) 546. 542. 544. 545.

Ψ) 547. 553. 552. 554.

Ω) 561. (f. 89^{r}) 563. 564. — Τέλος. Υἱέι Παμμεδέοντος ἄνακτι Χριστῷ [3]) δόξα.

H plane gemellum corpusculum (inc. Μενάνδρου γνῶμαι μονόστιχοι τοῦ ποιητοῦ κατὰ στοιχεῖον, fin. τέλος τοῦ Μενάνδρου) inde a f. 30^{r} usque ad f. 41^{r} exhibet, in singulis vero lectionibus aliquantulum discrepat;

[1]) Cf. Menandrea p. 340 sq.

[2]) Cf. Menandrea p. 342 sqq.

[3]) χριστῷ Codex.

in sectione vicessima (Υ) προμελέτησις legitur, deinde Mon. 39 (A) in textu conlocatur, denique in sectione tertia (Γ) inter Mon. 88 et 94 unus versus (Mon. 92) adicitur.

Iam superest, ut singulorum versuum, quicumque in editionem Meinekianam sunt recepti, testimonia ita sub uno adspectu ponantur, ut et codices in hac commentatione memorati, scilicet A. B. C. D. E. F. G. H. I. K, et sylloge PV ex omni parte excutiantur:

Mon. 1) C. K.
„ 2) C; PV.
„ 3) C; PV.
„ 4) A. B. C. E; PV.
„ 6) C.
„ 7) PV.
„ 8) C. J. K; PV.
„ 9) PV.
„ 10) C. E; V.
„ 11) C. F. G. H; PV.
„ 12) PV.
„ 13) C. F. G. H; PV.
„ 14) C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 15) C. K; PV.
„ 16) K; PV.
„ 17) C. F. G. H. K; PV.
„ 18) PV.
„ 19) C. F. G. H. J. K; PV.
„ 20) C. K; PV.
„ 21) C. F. G. H. K; PV.
„ 23) V.
„ 24) PV.
„ 25) C. F. G. H. K; PV.
„ 26) A. B. J; PV.
„ 27) C. E. F. G. H. K; PV.
„ 28) C. E. F. G. H. K; V.
„ 29) C. D. F; PV.
„ 30) C. F; PV.
„ 31) C. F. G. H. K; PV.
„ 32) C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 33) C. F. G. H; PV.
„ 34) C. F; V.
„ 35) C.
„ 38) C. F. G. H. K; PV.

Mon. 39) C. E. F. G. H. J. K; V.
„ 40) E. F. G. H. K.
„ 41) C. K; PV.
„ 42) C. K; PV.
„ 43) C. F. G. H; PV.
„ 44) C. J; V.
„ 45) J.
„ 46) C. J. K; PV.
„ 47) C. J; PV.
„ 48) C. E. J.
„ 49) C. J (bis). K; PV.
„ 50) C. F. G. H. K; PV.
„ 51) C. K; PV.
„ 52) K.
„ 54) E.
„ 55) E; PV.
„ 56) E; PV.
„ 57) C. K.
„ 58)=599) C. E. J. K; PV.
„ 59) C. F. G. H. J. K; PV.
„ 60) J. K.
„ 61) A. B. C. E. K; PV.
„ 62) PV.
„ 63) PV.
„ 64) PV.
„ 65) C. K; V.
„ 66) C. K; PV.
„ 67) PV.
„ 68) F. G. H. K; PV.
„ 69) PV.
„ 70) C. F. G. H; PV.
„ 71) C. E. K; PV.
„ 72) C. F. G. H. K; PV.
„ 73) K.

Mon. 74) C. E; PV.
„ 75) C. E; V.
„ 76) C. D. F. G. H. K; PV.
„ 77) C. F. K; PV.
„ 78) B. C. F. G. H. K.
„ 79) F; V.
„ 80) A. B. C. J. K; PV.
„ 81) C; PV.
„ 82) C. J. K.
„ 83) C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 84) C. E. J. K; PV.
„ 85) C. E. J. K; PV.
„ 86) C. E. J. K; PV.
„ 87) C. J; PV.
„ 88) C. F. G. H; PV.
„ 89) C; PV.
„ 90) C. F. G. H. K; PV.
„ 91) C. F. G. H; PV.
„ 92) B. B. C. E. H; PV.
„ 93) C. K; PV.
„ 94) F. G. H. K; PV.
„ 95) C. F; PV.
„ 96) C. E. F; PV.
„ 97) PV.
„ 98) K.
„ 99) C; PV.
„ 100) C. K; PV.
„ 101) C. K: PV.
„ 102) C. F. G. H; PV.
„ 103) PV.
„ 105) C. D. F. G. H; PV.
„ 107) C. E. F. G. H. J. K; P.
„ 108) E. F. G. H; PV.
„ 109) K; PV.
„ 110) C.
„ 111) C. K; PV.
„ 112) C. K; V.
„ 113) C. F. G. H. K; PV.
„ 114) F. G. H. J. K; PV.
„ 115) C. E. F. G. H. J. K; PV.
Mon. 116) C. F (bis). J. K.
„ 117) C (bis). J. K. (bis); PV (bis).
„ 118) D. K; PV.
„ 119) D. K; PV.
„ 120) E; PV.
„ 121) C. F. G. H; V.
„ 122) E.
„ 123) C. K; PV.
„ 124) PV.
„ 125) PV.
„ 126) K; PV.
„ 127) C. F; PV.
„ 128) F. G. H. K.
„ 130) A. B. C. F. G. H. K.
„ 131) F. G. H; PV.
„ 132) C. K; PV.
„ 133) C. F; PV.
„ 134) A. B. E.
„ 135) E.
„ 136) E.
„ 137) C. E. K.
„ 138) E.
„ 139) C. J. K.
„ 140) C. F. G. H. J.
„ 141) C. E. J. K; V.
„ 142) J.
„ 143) C. D. E. J. K; PV.
„ 144) C. J. K; V.
„ 145) J. K; PV.
„ 146) C. E. J. K; PV.
„ 147) C. E. J. K; PV.
„ 148) C. K; V.
„ 149) E.
„ 150) C; PV.
„ 151) C; PV.
„ 152) PV.
„ 153) C. F. G. H; PV.
„ 154) PV.
„ 155) C. K; PV.

Mon. 156) C. F. G. H. K.
„ 157) V.
„ 158) E;PV.
„ 159) C. K.
„ 160) E.
„ 161) C. K; PV.
„ 162) K; V.
„ 163) PV.
„ 164) C. F. G. H. K; PV.
„ 165) PV.
„ 166) K.
„ 167) F. K; PV.
„ 168) K; PV.
„ 169) C; PV.
„ 170) E; V.
„ 172) PV.
„ 173) A. B. C. K; PV.
„ 174) F. G. H; PV.
„ 175) PV.
„ 176) C. F; PV.
„ 177) E; PV.
„ 178) E.
„ 179) A. B. E. F; PV.
„ 180) E.
„ 181) C. E. J. K; PV.
„ 182) F.
„ 183) F.
„ 184) F; PV.
„ 185) F. G. H.
„ 186) A. B. C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 187) C. J. K; PV.
„ 188) C. J. K.
„ 189) K.
„ 190) E; PV.
„ 192) C. K; V.
„ 193) A. C. F. G. H; PV.
„ 194) E; PV.
„ 195) F. G. H. K; PV.
„ 196) D. K; PV.
„ 197) C. F. G. H; PV.

Mon. 198) F; PV.
„ 199) K; PV.
„ 200) B. E.
„ 201) F.
„ 202) C. E. K; PV.
„ 203) C. E. F. J K; PV.
„ 204) F. G. H. J. K; PV.
„ 205) C. E. J. K; PV.
„ 206) PV.
„ 207) C. D. K; PV.
„ 208) C; PV.
„ 209) C. K; PV.
„ 210) PV.
„ 211) E; PV.
„ 212) C.
„ 213) C; PV.
„ 214) C. F. G. H. K; PV.
„ 215) E.
„ 216) K.
„ 217) F; PV.
„ 219) C; V.
„ 220) A. B. K; PV.
„ 221) C. K; PV.
„ 222) C. E. F. G. H. K; PV.
„ 223) C.
„ 224) C. F. K.
„ 225) E. F; PV.
„ 226) E; PV.
„ 227) E; PV.
„ 228) C. E; V.
„ 229) C. J. K; PV.
„ 230) E. J.
„ 231) A. B. C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 232) C. D. J. K.
„ 233) C. E. J; PV.
„ 234) J.
„ 235) C. K.
„ 236) E; PV.
„ 237) C. F. K; PV.
„ 238) F. G. H; PV.

Mon. 239) F. G. H.
„ 240) K.
„ 241) C. F. K.
„ 243) PV (bis).
„ 244) F. G. H.
„ 245) F. K.
„ 247) C. K; PV.
„ 248) A. B. C. E. F. G. H. K; PV.
„ 249) C. E; PV.
„ 250) C. F. G. H. K.
„ 251) K; PV.
„ 252) E.
„ 253) E; PV.
„ 254) B. E; PV.
„ 255) F. G. H; PV.
„ 256) PV.
„ 257) A. B. F. G. H; PV.
„ 258) F. G. H. K; PV.
„ 260) PV.
„ 261) F. G. H. K; PV.
„ 263) = 673) A. B. E; PV.
„ 265) F; PV.
„ 266) A. B. F. G. H.
„ 267) E. F. G. H. J. K; PV.
„ 268) C. D; PV.
„ 269) E; PV.
„ 270) E; P.
„ 271) E.
„ 272) F. G. H.
„ 273) C. D. F. G. H. J. K; PV.
„ 274) E. F. G. H. J. K; PV.
„ 275) C. K; PV.
„ 276) A. B. C. E. F. G. H. J; PV.
„ 277) C. E. F. J. K; PV.
„ 278) F. G. H.
„ 279) C. F. G. H. K; PV.
„ 280) C. K; PV.
„ 281) F. G. H; PV.

Mon. 282) F. G. H.
„ 283) K; PV.
„ 284) C. F. K.
„ 285) C. F. G. H. K; PV.
„ 287) C. F. G. H; PV.
„ 288) PV.
„ 289) E. K; PV.
„ 290) F. G. H. J. K.
„ 291) C. F. G. H. J. K; PV.
„ 292) E; PV.
„ 293) C. E. F. G. H. K; PV.
„ 294) E. F. G. H. J. K; PV.
„ 295) K; V.
„ 296) C. F. G. H. K.
„ 297) PV.
„ 298) C. F. G. H. K; V.
„ 300) A. B. E. J. K; PV.
„ 301) C. E. F. G. H. J; PV.
„ 302) C. J. K; PV.
„ 303) A. B. E. J; V.
„ 304) E; PV.
„ 305) E.
„ 306) F. G. H; PV.
„ 307) F. G. H.
„ 308) F; PV.
„ 309) F. G. H; PV.
„ 310) A. B. C. J. K; PV.
„ 311) E. J. K; PV.
„ 312) A. C. J. K.
„ 313) C. E. F; PV.
„ 314) C. J; PV.
„ 315) C; PV.
„ 316) C. D. F. G. H. K; PV.
„ 317) PV.
„ 318) E. K; PV.
„ 319) C. F. G. H. K; PV.
„ 320) F. G. H. K; PV.
„ 321) C. F. G. H; PV.
„ 322) K; PV.
„ 323) C. K; PV.
„ 324) C. E; PV.

Mon. 325) = 683) C. G. H. K; PV (bis).
„ 326) C. F. G. H. K.
„ 327) A. B. E. G. H. J. K; PV.
„ 328) E.
„ 329) G. H; PV.
„ 330) G. H.
„ 331) G. H; V.
„ 332) C. F. G. H; PV.
„ 333) B. J; PV.
„ 334) E. F. G. H. J. K; PV.
„ 335) C. F. G. H. J. K; PV.
„ 336) C. E. J. K.
„ 337) E.
„ 338) F. G. H. K; PV.
„ 341) A. B; PV.
„ 342) PV.
„ 343) E. F. G. H; PV.
„ 345) K.
„ 346) F. G. H. K; PV.
„ 347) V.
„ 348) A. B. G. H. K; PV.
„ 349) PV.
„ 350) V.
„ 351) F. G. H. K; PV.
„ 352) C. E. K.
„ 353) E. F. G. H. K.
„ 354) PV.
„ 355) E. F. G. H.
„ 356) G. H; PV.
„ 357) E. G. H; PV.
„ 358) D. F. G. H K; PV.
„ 359) F. G. H. K.
„ 360) E. K; PV.
„ 361) E.
„ 362) E.
„ 363) E.
„ 364) F. G. H.
„ 365) F.
„ 366) F; PV.

Mon. 367) F. G. H.
„ 368) J; PV (bis).
„ 369) J; PV.
„ 370) PV.
„ 371) C. E. F. G. H; PV.
„ 372) C. E. J; PV.
„ 373) C. E. F. G. H; PV.
„ 375) A. B. C. D. F. G. H. K; PV.
„ 376) F; PV.
„ 377) F. G. H. K; PV.
„ 378) G. H.
„ 379) C. K; PV.
„ 380) G. H.
„ 381) G. H; PV.
„ 382) G. H; PV.
„ 383) K.
„ 384) E. F. K; PV.
„ 385) E.
„ 386) E.
„ 387) E (bis); PV.
„ 388) E.
„ 389) A. B. C. E. J. K; PV.
„ 390) C. D. J. K; PV.
„ 391) A. B. C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 392) E. G. H. J; PV.
„ 393) A. B. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 394) E. F. G. H.
„ 395) F. G. H.
„ 396) PV.
„ 397) PV.
„ 398) G. H; PV.
„ 399) F. G. H; PV.
„ 400) E. F. G. H. J; PV.
„ 401) G. H. K; PV.
„ 402) C; PV.
„ 403) C. E; PV.
„ 404) E; PV.
„ 405) C. E. J.

Mon. 406) E.
„ 407) C; PV.
„ 408) C. E. J. K; PV.
„ 409) C. G. H; PV.
„ 410) C. G. H; PV.
„ 411) F. G. H; PV (bis).
„ 412) G. H; PV.
„ 413) G. H; PV.
„ 414) C. J; PV.
„ 415) A. B. F. G. H. J. K; PV.
„ 416) E. J; PV.
„ 417) F. K.
„ 418) E; PV.
„ 419) F. G. H; PV.
„ 420) PV.
„ 421) C. E. K; PV.
„ 422) PV.
„ 423) A. B. D. F. G. H; PV.
„ 424) PV.
„ 425) PV.
„ 428) PV.
„ 429) G. H. K; PV.
„ 430) C. K; V.
„ 432) C. K; PV.
„ 433) V.
„ 434) PV.
„ 435) C. K.
„ 436) F. G. H.
„ 437) PV.
„ 438) C. E; PV.
„ 439) E.
„ 440) F. G. H. K.
„ 441) F. G. H. K; PV.
„ 442) F. G. H. K; PV.
„ 443) E.
„ 444) C. E. J. K.
„ 445) E.
„ 446) E. K; PV.
„ 447) C. E. F. G. H. K; PV.
„ 448) C. E. J. K.

Mon. 449) A. B. E. J. K; PV.
„ 450) E; PV.
„ 451) = 701) C. E. J. K; PV.
„ 452) E. F. K; PV.
„ 453) A. B. D. E. F. G. H. K; PV.
„ 454) E. J. K.
„ 455) E; PV.
„ 456) F. G. H. K.
„ 457) F. K.
„ 458) F.
„ 459) F. G. H; PV.
„ 460) C. F. G. H. K. PV.
„ 461) F. G. H; PV.
„ 462) F. G. H. K; PV.
„ 463) G. H; PV.
„ 464) C. G. H; PV.
„ 465) E.
„ 466) E. F. G. H; PV.
„ 467) E.
„ 468) F. G. H; PV.
„ 469) B. C. F. G. H. K; PV.
„ 470) G. H. K.
„ 471) B. C. G. H. J. K; PV.
„ 472) C. G. H; PV.
„ 473) B. C. D. G. H.
„ 474) E.
„ 475) A. B. E. F. G. H; PV.
„ 476) A. B. C. F. G. H. K; PV.
„ 477) F. G. H. K; PV.
„ 478) = 629) F. G. H. J. K; PV.
„ 479) C. G. H. K; PV.
„ 480) G. H. K; PV.
„ 481) E; PV.
„ 482) E. G. H; PV.
„ 483) E; PV.
„ 484) A. B. E. F. G. H. J. K.

Mon. 485) A. B. E. J; V.
„ 486) F. G. H; PV.
„ 487) F. G. H; PV.
„ 488) F. G. H.
„ 489) G. H; PV.
„ 490) E; PV.
„ 491) E. J; PV.
„ 492) G. H.
„ 493) C. E. J. K; PV.
„ 494) E; PV.
„ 495) C. E. F. G. H. K; PV.
„ 496) C. E. K; PV.
„ 497) E. F. G. H; PV.
„ 498) F.
„ 499) C. F.
„ 500) G. H. K; PV.
„ 501) G. H.
„ 502) D. F. G. H. K; PV.
„ 503) A. B. F. G. H. K; PV.
„ 504) F. G. H; PV.
„ 505) F; V.
„ 506) F. G. H. J; PV.
„ 507) F; PV.
„ 508) F. G. H.
„ 509)=731) F; PV (bis).
„ 510) G. H; PV.
„ 511) G. H.
„ 512) G. H. K; PV.
„ 513) G. H; PV.
„ 514) F. G. H; PV.
„ 515) E.
„ 516) E; PV.
„ 517) E.
„ 518) A. B. E. G. H. J. K.
„ 519) E. G. H. J; PV.
„ 520) C. E. F. G. H; PV.
„ 521) A. B. F. G. H; PV.
„ 522) F. G. H; PV.
„ 523) F.
„ 524) F. G. H; V.
„ 525) F. G. H.

Mon. 526) C. F. F. G. H. K; PV.
„ 527) A. B. C. F. G. H; PV.
„ 528) F. G. H; PV.
„ 529) C. E. F. G. H. J; PV.
„ 530) E; PV.
„ 531) E; PV.
„ 532) A. B. E. F. G. H. J; PV.
„ 533) E; PV.
„ 534) C. E. F. G. H. J. K; PV.
„ 535) F. G. H.
„ 536) G. H.
„ 537) C. E.
„ 538) C. E; PV.
„ 539) C. E. J.
„ 540) A. B. C. E. J. K; PV.
„ 541) C. E.
„ 542) G. H; PV.
„ 543) F; PV.
„ 544) A. B. G. H.
„ 545) F. G. H; PV.
„ 546) F. G. H; PV.
„ 547) A. B. E; PV.
„ 548) E. J; PV.
„ 549) B. B. E J; PV.
„ 550) A. B. E. J. K; PV.
„ 551) E; V.
„ 552) E. F. G. H.
„ 553) C. E. F. G. H; PV.
„ 554) F. G. H; PV.
„ 555) E; PV.
„ 556) E. J; PV.
„ 557) E; PV (bis).
„ 558) E. F.
„ 559) E; PV.
„ 560) E; PV.
„ 561) E. F. G. H. K.
„ 562) F.
„ 563) F. G. H. J. K.
„ 564) F. G. H; PV.

Mon. 565) A. B.
„ 566) A. B.
„ 567) A. B.
„ 568) A. B.
„ 569) A. B.
„ 570) A. B.
„ 571) A. B.
„ 572) A. B.
„ 573) A. B.
„ 574) A. B.
„ 575) A. B.
„ 576) A. B.
„ 577) A. B.
„ 578) A. B.
„ 579) A. B.
„ 580) A. B.
„ 581) A. B.
„ 582) A. B.
„ 583) = 703) A. B. K; PV.
„ 584) A. B.
„ 585) A. B.
„ 586) = 719) A. B; PV.
„ 587) A. B.
„ 588) A. B.
„ 589) A. B.
„ 590) A. B.
„ 591) A. B.
„ 592) A. B.
„ 593) A. B.
„ 599) = 59.
„ 600) E.
„ 603) J. (?)
„ 608) E.
„ 625) K; PV.
„ 629) = 478.
„ 634) C.
„ 635) C.
„ 638) C; PV.
„ 639) C; PV.
„ 640) C; PV.
„ 641) PV.

Mon. 642) PV.
„ 643) PV.
„ 644) V.
„ 645) C; V.
„ 646) V.
„ 647) C; PV.
„ 648) PV.
„ 649) PV.
„ 650) PV.
„ 651) PV.
„ 652) PV.
„ 653) PV.
„ 654) C; PV.
„ 655) PV.
„ 656) PV.
„ 657) K; PV.
„ 658) PV.
„ 659) PV.
„ 660) PV.
„ 661) PV.
„ 663) PV.
„ 666) PV.
„ 667) PV.
„ 668) PV.
„ 669) PV.
„ 670) PV.
„ 671) PV.
„ 672) PV.
„ 673) = 263.
„ 674) PV.
„ 675) PV.
„ 676) PV.
„ 677) PV.
„ 678) PV.
„ 680) PV.
„ 681) PV.
„ 682) PV.
„ 683) = 325.
„ 685) I. K; PV.
„ 686) PV.
„ 689) PV.

Mon. 690) PV.
„ 691) PV.
„ 693) C; PV.
„ 695) PV.
„ 696) PV.
„ 697) PV.
„ 698) PV.
„ 699) PV.
„ 700) K; PV.
„ 701) = 451.
„ 702) PV.
„ 703) = 583.
„ 704) K; PV.
„ 705) PV.
„ 706) PV.
„ 707) K; PV.
„ 708) PV.
„ 709) K; PV.
„ 710) C; PV.
„ 711) PV.
„ 712) PV.
„ 713) PV.
„ 714) C. D. K; PV.
„ 715) PV.
„ 716) K; PV.
„ 717) PV.
„ 718) PV.
„ 719) = 586.
„ 720) PV.
„ 721) PV.
„ 722) PV.
„ 723) PV.
„ 724) PV.

Mon. 725) K; PV.
„ 726) PV.
„ 727) PV.
„ 728) PV.
„ 729) PV.
„ 730) I; PV.
„ 731) = 509.
„ 732) PV.
„ 733) V.
„ 734) PV.
„ 735) PV.
„ 736) PV.
„ 737) PV.
„ 738) C. I; PV.
„ 739) C. I; PV.
„ 740) K; PV.
„ 741) PV.
„ 742) PV.
„ 743) PV.
„ 744) I; PV.
„ 745) PV.
„ 746) V.
„ 747) V.
„ 748) V.
„ 749) V.
„ 751) PV.
„ 752) A. B; PV.
„ 753) PV.
„ 754) PV.
„ 755) PV.
„ 756) B; PV.
„ 757) PV.
„ 758) PV.

Appendix ad p. 171,4.

Isocratis locus (Or. I 16 p. 5 B) τοὺς μὲν θεοὺς φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα, τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου paululum inmutatus [1]) in opusculo inedito (n. 10) recurrit, quod quidem auctoris nomine suppresso inscriptione ἐκλογὴ γνωμῶν καὶ ἀποφθεγμάτων ἀπὸ διαφόρων insignit codex Vaticanus Gr. n. 742 (chartaceus in 4⁰, s. XIV, nobis V) f. 49^r.

Gnomologium ipsum, quod a Photio Patriarcha concinnatum esse „Analecta Photiana“ docebunt, appendicis loco editurus praeter codicem V duos libros manuscriptos adhibui, quorum alter (*M* = Parisinus Gr. n. 690 Suppl., membranaceus in 4⁰, s. XII) florilegium initio mancum [2]) inde a f. 14^r suppeditat, alter (*F* = Laurentianus Plut. LXXXVI n. 8, chartaceus in 4⁰, s. XV) syllogen lemmate destitutam f. 309^r — 313^v offert [3]).

[1]) Νόμοις πείθεσθαι καὶ φίλους αἰσχύνεσθαι καὶ γονεῖς τιμᾶν καὶ φοβεῖθαι τὸ θεῖον μετὰ τοῦ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἀρίστη ὁδός ἐστι τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀναβάσεως.

[2]) scilicet n. 1 verba πρῶτον ἁπάντων καλῶν οἷόν τις κρηπὶς καὶ βάσις ante f. 14^r exciderunt.

[3]) de perturbato sententiarum ordine cf. adn. crit. ad. n. 29 et 30 p. 232.

1) Πρῶτον ἁπάντων καλῶν οἷόν τις κρηπὶς καὶ βάσις ἀρραγὴς ἡ πρὸς Θεὸν εὐσέβεια καὶ πίστις ὀρθὴ σπουδαζέσθω σοι· ἐπὶ τοιούτῳ γὰρ θεμελίῳ πᾶν ἐποικοδομεῖται ἀρετῆς εἶδος καὶ καλοκἀγαθίας.

2) Πίστευε τὴν εὐχὴν Θεῷ συνάπτειν καὶ οἰκειοῦν, ὁμιλίαν ἔνθεον οὖσαν καὶ συνουσίαν νοερὰν τοῦ πάντων καλλίστου καὶ τιμιωτάτου, ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶσα τελείωσις καὶ τῶν παθῶν ἀποκάθαρσις περιγίνεται. Οὕτω φρονῶν περὶ τῆς εὐχῆς εὔχου μὲν καταμόνας ἰδίας εὐχὰς τῷ Θεῷ καθ' ἑαυτόν, εὔχου δὲ καὶ ἅμα τῷ πλήθει ἐν τῷ φανερῷ· δι' ἑκατέρου γὰρ τὸ θεοφιλὲς καὶ ὅσιον ὑποδείκνυται, καὶ τὸ μὲν εἰς οἰκεῖον κέρδος συντελεῖ, τὸ δὲ καὶ τοὺς ὁρῶντας εἰς μίμησιν παρακαλεῖ.

3) Ἡγοῦ μηδὲν εἶναι κτῆμα τῆς ἀρετῆς τιμιώτερον ἢ μονιμώτερον· κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνάλωσεν ἢ νόσος ἐμάρανε, πλοῦτος δὲ κακίας μᾶλλον ἢ καλοκἀγαθίας ὑπηρέτης ἐστίν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥαθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν· ῥώμη τε μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε, καὶ τὰ μὲν σώματα τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν· ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ταῖς διανοίαις συναυξηθῇ, μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί, τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἀδύνατα δυνατὰ καθιστᾶσα, τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ θαρσαλέως ὑπομένουσα, καὶ τὸν μὲν ὄκνον ψόγον, τὸν δὲ πόνον ἔπαινον ἡγουμένη.

4) Μᾶλλον θαύμαζε τοὺς περὶ σὲ μετ' εὐνοίας σπουδάζοντας ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας· πολλῷ γὰρ κρείττων πρὸς ἑταιρείαν τρόπος γένους καὶ προαίρεσις ἀνάγκης.

Adnotatio critica. **1) Inc. f. 49ᵛ V, f. 313ʳ F** ‖ πρῶτον—βάσις **om. M** ‖ ἀρραγὴς **inc f. 14ʳ M** ‖ σπουδαζέσθω] σπουδαζέτω **F** ‖ τοιούτω **MVF** ‖ θεμελίω **MVF. — Omnino ι ἀνεκφώνητον in MVF deesse semel moneo; contrariae rationis exempla ex M notavi ad n. 2. 3. 8. 16. 33. 40. 45. 68. 75. 84. 91. 94. 95. 102. 105. 107. 112. 114. 133, ex F ad n. 70.**

2) om. F ‖ νοερὰν **acc. m. rec. M** ‖ μὲν **om. V** ‖ κατὰ μόνας **M** ‖ (θεῶι **M)** ‖ καθ' ἑαυτὸν] καθ' **(καθ M)** αὑτὸν **MF; cf. n. 20. 55. 75** (ἑαυτὸν), **39** (ἑαυτοῦ); **n. 81 in** αὑτὸν **potius** σαυτὸν **delitescit quam** αὑτὸν **cf. ad n. 8** ‖ (τῶι φανερῶι **M)** ‖ ὑποδείκνυται **(acc. m. rec. M)]** ἀποδείκνυται **V** ‖ καὶ τὸ μὲν] τὸ μὲν **V** ‖ μίμησιν **acc. m. rec. M.**

3) πλοῦτος] πλοῦτον **M** ‖ κακίας μᾶλλον] μᾶλλον **M,** μᾶλλον κακίας **F** ‖ ἢ **inc. f. 50ʳ V** ‖ ἐξουσίαν] ἐξουσία **F** ‖ (τῆι **M)** τῇ ῥαθυμίᾳ] τὴν ῥαθυμίαν **V** ‖ **a voce** ῥώμη **nova sectio initium sumit in V (nimirum littera initialis rubro distincta est)** ‖ τὲ **V** ‖ ἐπεσκότησεν] ἐπεσκότισεν **MF** ‖ ταῖς **acc. m. rec. M** ‖ συναυξηθῇ] συναυξανθῇ **V** ‖ μόνη μὲν] μόνη γὰρ **M** ‖ μόνη μὲν συγγηράσκει, πλούτου δὲ κρείττων] πλούτου μὲν παντὸς κρείττων **F** ‖ χρησιμωτέρα δὲ] χρησιμωτέρα τὲ **V** ‖ τὸν μὲν ὄκνον] τὸν μὲν ὄγκον **V,** τὸν ἔπαινον **F** ‖ πόνον] ψόγον **VF.**

4) om. V ‖ μετεὐνοίας **M** ‖ ἢ **evanuit in M** ‖ κρείττων] κρεῖττον τὸν **M** ‖ πρὸς ἑταιρείαν τρόπος] ὁ πρὸς ἑταιρείαν τρόπος **F** ‖ γένους] φθόνου **F.**

5) Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου· τὸ μὲν γὰρ ἀνόητον, τὸ δὲ μανικόν.

6) Ἃ ποιεῖν αἰσχρόν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν.

7) Ἔθιζε σαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπόν, ἀλλὰ σύννουν· δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ αὐθάδης, διὰ δὲ τοῦτο φρόνιμος εἶναι δόξεις.

8) Ἡγοῦ μάλιστα σαυτῷ πρέπειν κόσμον· αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖν τὸ τῶν ἀνδρῶν ἦθος.

9) Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· ἂν γὰρ τοὺς ἄλλους λάθῃς, σαυτῷ συνειδήσεις.

10) Νόμοις πείθεσθαι καὶ φίλους αἰσχύνεσθαι καὶ γονεῖς τιμᾶν καὶ φοβεῖσθαι τὸ θεῖον μετὰ τοῦ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν ἀρίστη ὁδός ἐστι τῆς πρὸς ἀρετὴν ἀναβάσεως.

11) Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης· τέρψις γὰρ σὺν τῷ καλῷ μὲν ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου κάκιστον.

12) Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν· οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν.

13) Ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ.

14) Μάλιστα δ' ἂν εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῴης.

15) Ἃ μὲν ἐπίστασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις, ἃ δὲ μήπω μεμάθηκας, προςλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν ἀκούσαντα λόγον χρήσιμον μὴ μαθεῖν καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων μὴ λαμβάνειν.

16) Κατανάλισκε τὴν ἐν βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοΐαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑρισκόμενα συμβήσεταί σοι ῥᾳδίως μανθάνειν.

---

6) om. V ‖ μὴ δὲ MF (μηδὲ M a m. pr.).

7) μησκυθρωπὸν M ‖ δι' ἐκεῖνο inc. f. 50ᵛ V.

8) (σαυτῶι M), σεαυτῷ V F; cf. n. 9 σαυτῷ, n. 7. 19. (81?) σαυτόν. Ad n. 39 et 45 librorum memoria σεαυτοῦ adgnoscit, n. 20 et 38 σεαυτόν, — cf. praeterea quae ad n. 2 notavi ‖ κόσμον acc. m. rec. M ‖ κρατεῖν] syllaba τεῖν in M abscissa est, quemadmodum saepius in illo codice maligna manus grassata est.

9) λάθῃς] λήσῃς V.

10) καὶ φίλους] φίλους F ‖ καὶ γονεῖς] γονεῖς F ‖ καὶ φοβεῖσθαι τὸ θεῖον μετὰ τοῦ σέβεσθαι καὶ τιμᾶν om. F.

12) μὲν om. F ‖ ἀποβλέπουσιν acc. m. rec. M.

13) κρύψῃς inc. f. 51ʳ V.

14) πράττουσιν] πράττωσιν MV.

15) μήπω] οὔπω F ‖ μαθεῖν acc. om. V ‖ διδόμενον V ‖ μὴ acc. m. rec. M.

16) om. F ‖ (τῶι M) ‖ οὕτω spir. acc. m. rec. in M adiecit ‖ τὰ om. M.

17) Τῷ μὲν τρόπῳ γίνου φιλοπροσήγορος, τῷ λόγῳ δὲ εὐπροσήγορος· ἔστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας, εὐπροσηγορίας δὲ τὸ τοῖς αὐτῶν λόγοις οἰκείως ἐντυγχάνειν.

18) Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσῃ, τοῖς δὲ φίλος γενήσῃ.

19) Γύμναζε σαυτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιο καὶ ἀκουσίους ὑποφέρειν.

20) Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρόν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων· κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης· ἔσῃ δὲ τοιοῦτος, ἐὰν κέρδη μὲν εἶναι νομίσῃς, δι' ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι' ὧν εὐπορήσεις, τῇ δὲ ὀργῇ παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὥςπερ ἂν πρὸς ἑαυτὸν ἁμαρτάνοντα τοὺς ἄλλους ἔχειν ἀξιώσειας, ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἐὰν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δὲ ἡδοναῖς δουλεύειν, ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἐὰν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἀποβλέπῃς καὶ σεαυτὸν ὡς ἄνθρωπος ὢν ὑπομιμνήσκῃς.

21) Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων πίστεις ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας· δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους.

22) Προςήκειν ἡγοῦ τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥςπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν.

23) Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ τοιοῦτον γενέσθαι, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε.

24) Βραδέως μὲν φίλος γίνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν· ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν μηδένα φίλον ἔχειν καὶ πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν.

---

17) λόγῳ δὲ] δὲ λόγῳ **V F**. **Eiusdem generis hiatus** (δὲ εὐπροσήγορος) **redit n. 3** (δὲ εὐγενείας), **32 et 86** (δὲ εὖ), **85** (δὲ εὐσταθής), **89** (δὲ εὐεργετῶν); **cf. insuper n. 20** δ. ὀργῇ **et** δὲ ἡδοναῖς, **34** δὲ ἔσῃ, **59** δὲ ἀθάνατος **et** δὲ οὐ, **73** δὲ εἰς, **117** δὲ ἦθος, **118** δὲ ἄφρονες, **121** δὲ ἐπιτρέπων, **124** δὲ ἡμέρου, **125** δὲ ἀσθενῆ. **Ex contrario** δ' ἂν **habes n. 14, 25, 39. Ad prius genus pertinent etiam n. 34** (μηδὲ ἄν), **50** (μηδὲ ἕν), **96** (μηδὲ εἰ), **119** (μηδὲ ἐπιθυμεῖν), **120** (μηδὲ ἀνδρείας), — **70** (οὐδὲ ἀληθεύουσι), **94** (οὐδὲ ἡμιτελής), **101** (οὐδὲ ἰδεῖν) ‖ ἐστι **V**.

18) ἀπεχθὴς **acc. m. rec. M.** ‖ γενήσῃ **om. F.**

19) σ'αυτὸν **M** ‖ δύναιο **acc. m. rec. M.**

20) **inc. f. 313ᵛ F, — cum n. 19 coniungit V** ‖ ὑφῶν **M** ‖ τούτων **inc. f. 51ᵛ V (ubi nova sectio incipit)** ‖ πάντων **om. F** ‖ ἔσῃ] ὁ **F** ‖ διῶν **M (priore loco)** ‖ ἔχῃς] ἔχεις **V** ‖ ἑαυτὸν] αὐτὸν **V; cf. ad n. 2** ‖ ἁμαρτάνοντα **inc. f. 14ᵛ M** ‖ ἐὰν αἰσχρὸν] αἰσχρὸν ἐὰν **F** ‖ ὑπομιμνήσκῃς] ὑπομιμνήσκεις **M (et a m. pr. F).**

21) **om. V** ‖ τοὺς **om. F.**

22) **om. V** ‖ χρηστοῖς] αἰσχροῖς **F.**

23) τοῖς πρότερον] τοῖς πρώτοις **F** ‖ αὐτὸν **om. MF** ‖ γενέσθαι] ἔσεσθαι **MF** ‖ γέγονε **acc. m. rec. M.**

24) γενόμενος] γινόμενος **V.**

25) Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας· τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ βασανίζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν· οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσαιο τοῖς φίλοις, ἐὰν μὴ προςεπιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος αὐτοῖς ἐν τοῖς καιροῖς βοηθῇς.

26) Ὁμοίως αἰσχρὸν εἶναι νόμιζε τῶν ἐχθρῶν τε νικᾶσθαι ταῖς κακοποιΐαις καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις.

27) Ἀποδέχου τῶν φίλων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυςχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας· πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι τοῖς φίλοις φθονοῦσι.

28) Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας, ἵνα δοκοίης μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

29) Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν.

30) Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον μὲν σπουδαζόντων, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων· παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥςπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος.

31) Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

32) Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει· καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη· κακοὺς δὲ εὖ ποιῶν ὅμοια πείσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν· ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας ὥςπερ τοὺς βάλλοντας ὑλακτοῦσιν, οἵ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας ὥςπερ τοὺς βλάπτοντας ἀδικοῦσιν.

33) Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους.

οι

25) καὶ τῆς] καὶ V ‖ κοινωνίας] κωνίας M (superscr. m. rec.) ‖ ἐν τῷ inc. f 52^r V ‖ βασανίζομεν] βανίζομεν F ‖ προςεπιμένῃς] πρὸς ἀπομένης V ‖ παρἐκείνων M ‖ βοηθῇς] βοηθεῖς M, βοηθὴς V.

26) τὲ MVF.

27) sectioni 26 adnectit V ‖ μὴ (altero loco) acc. m rec. M.

28) μὴ δὲ MF.

29) om. V ‖ in F apophthegmata septem sapientium secuntur; n. 31—133 inde a f. 309^r usque ad f. 312^v ante n. 1—29 habes, — n. 30 post n 133 legitur.

30) de F cf. ad n. 29 ‖ μὴ acc. m. rec. M ‖ ὥςπερ] ὥςπερ γὰρ V ‖ ἐπιστάμενος fin. f. 312^v, f. 313^r inc. n. 1 (F).

31) notam marginalem σημείωσον (per scripturae compendium) offert M.

32) ad n. 31 trahit V ‖ τοὺς ἀγαθοὺς] τοῖς ἀγαθοῖς MVF ‖ καλὸς inc. f. 52^v V ‖ δὲ] δὲ καὶ V ‖ πείσῃ] πείσει F ‖ σιτίζουσιν acc. m. rec. M. ‖ ἐκεῖναι τε] αἱ κεῖναι τὲ V ‖ ὑλακτοῦσιν] ἀδικοῦσιν V.

33) cum 31 + 32 coniungit V ‖ οὐχ' M ‖ (τῶι M).

34) Γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικός, ἀλλὰ μὴ σεμνός· τῶν μὲν γὰρ τὸν ὑπεροπτικὸν ὄγκον μόλις ἂν καὶ δοῦλοι καρτερήσαιεν, τῶν δὲ τὸν ὁμιλητικὸν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν· ὁμιλητικὸς δὲ ἔσῃ μὴ δύσερις ὢν μηδὲ δυσάρεστος, μηδὲ πρὸς πάντας φιλόνεικος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδὲ ἂν ἀδίκως ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν, ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων, μηδὲ παρὰ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ παρὰ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χρώμενος· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν· μηδὲ τὰς χάριτας ἀχαρίστως χαριζόμενος, ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί, ποιοῦντες μέν, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες· μηδὲ φιλαίτιος ὤν· βαρὺ γάρ· μηδὲ φιλεπιτιμητής· παροξυντικὸν γάρ.

35) Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ καιρός, ἐξανίστασο πρὸ μέθης· ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ μέθης διαφθαρῇ, ταὐτὸν πάσχει τοῖς ἅρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν· ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων, ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται διαφθαρείσης τῆς διανοίας.

36) Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μεῖζον ἀγαθὸν τῆς ἀπαιδευσίας εἶναι, ὅσα τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας· πολλάκις γὰρ ὧν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτων τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν.

37) Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγελοῦντας· ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν ἔπαινος, ἔχθρας δὲ ψόγος.

38) Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ τὰ δόξαντα ταχέως, καὶ περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ παρρησιάσασθαι, βούλῃ δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὥσπερ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος· οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνώμην αἰσθήσῃ καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις.

39) Ὅταν ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβουλεύσασθαι, σκόπει πρῶτον, πῶς περὶ τῶν ἑαυτοῦ διῴκησεν· ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν οἰκείων οὐδέποτε καλῶς βουλεύεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων· οὕτω δ' ἂν μάλιστα βου-

---

34) om. V ‖ τῶν] τὸν (ex τῶν) F ‖ τὸν in F nescio quis oblevit ‖ τῶν] τὸν (ex τῶν) F ‖ τὸν in F oblitum est ‖ ἅπαντες] ἅπαντας F ‖ μὴ δὲ omnibus locis (decies) M, quarto loco etiam F exhibet ‖ πεπαυμένοις] πεπαυμένης F ‖ ἐπιπλήττων] πλήττων F.

35) om. V ‖ ἡνιόχους M ‖ ἀποβάλλουσιν (spir. m. rec.) ἐκεῖνα τὲ M ‖ διὰ (inc. f. 15ʳ) - φθαρείσης M.

36) εἶναι om. F.

37) βούλῃ] βούλει MVF.

38) περὶ acc. m. rec. M ‖ ἂν om. V ‖ βούλῃ (βούλει V) δέ τισι τῶν (inc. f. 53ʳ V) φίλων ἀνακοινώσασθαι om. MF ‖ οὕτω γὰρ] οὕτω γὰρ ἂν F ‖ τε om. F, τὲ MV.

39) ὅτ' ἂν M ‖ τινι V ‖ τῶν ἑαυτοῦ] τῶν οἰκείων V ‖ οὕτως M, sicuti etiam n. 94 et 115 idem codex οὕτως pro οὕτω ante consonantes perperam ponit cf. n. 2. 16. 18. 25. 38. 48. 53. 72. 74 95. 96. 97. 102. Ante vocales librorum memoria recte οὕτως adgnoscit n. 55. 77. 92. 103.

λεύεσθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τὰς ἀβουλίας ἐπιβλέψειας· καὶ γὰρ τῆς ὑγείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας ἀναμνησθῶμεν.

40) Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἁμάρτῃ, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν.

41) Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος· πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

42) Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷα ἂν καὶ τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθοίης.

43) Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν ἢ πλοῦτον ἄδικον· τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει, κἀκείνων μὲν καὶ τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν.

44) Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας· οἱ γὰρ δίκαιοι τῶν ἀδίκων, εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσι.

45) Πάντων ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει· μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.

46) Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος, ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾶν ἐπίστῃ τὰ συμφέροντα.

47) Πᾶν ὅ τι ἂν μέλλῃς ἐρεῖν πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ· πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας.

48) Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον· οὕτω γὰρ οὔτε εὐτυχῶν ἔσῃ περιχαρὴς οὔτε δυστυχῶν περίλυπος.

49) Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν· ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστιν εἰπεῖν· ἐν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾶν ἢ λέγειν.

50) Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, λυποῦ δὲ μετρίως ἐπὶ τοῖς γινομένοις τῶν κακῶν· γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδὲ ἐν ἑτέρῳ κατάδηλος·

40) inc. f. 309v F ‖ in mg. notam ὡραῖον (per comp.) offert M ‖ ἀρχὴν] τὴν ἀρχὴν V ‖ ἂν om. V ‖ (ἁμάρτῃ M).

41) in mg. ὡραῖον (p. comp.) M ‖ κρείττων ὁ] κρεῖττον M.

42) inc. f. 53v V ‖ in mg. σημείωσον (per comp.) M.

43) γὰρ om. V ‖ κἀκείνων] κἀκείνῃ F ‖ καὶ om. F.

44) εἰ om. M ‖ ἐλπίσι γε] γε ἐλπίσι M ‖ σπουδαίαις] σπουδαίως MF.

45) om. V ‖ (ἐλαχίστοι M).

46) om. V ‖ πρὸ ὁρᾶν M.

48) περιχαρὴς] περίχαρις MF.

49) σαφῶς inc. f. 54r V ‖ ἀναγκαῖον ἐστὶν MF ‖ ἐστιν εἰπεῖν] ἐστι ποιεῖν V ‖ ἐν τούτοις] εντοῖς M.

ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν, τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν.

51) Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον· δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν.

52) Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν, ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχρᾶς φήμης· τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι πάντων ἡ πεπρωμένη κατέκρινε, τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἡ φύσις ἀπένειμε.

53) Τῶν φίλων μὴ τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησίαζε, ἀλλὰ τοῖς νουθετοῦσιν· οἱ πλεῖστοι γὰρ ὥςπερ τῶν σιτίων οὐ τοῖς ὑγιεινοτάτοις, ἀλλὰ τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον χαίρουσιν, οὕτω καὶ τῶν φίλων. Διὸ τῶν παρόντων τοῖς φρονιμωτάτοις σύνεσο, καὶ τῶν ἀπόντων οὓς ἂν δύνῃ μεταπέμπου, καὶ τῶν μὲν ἀκροατὴς γίνου, τῶν δὲ μαθητής· ὅσῳ γὰρ ταῖς τιμαῖς τῶν ἄλλων προέχεις, τοσούτῳ καὶ ταῖς ἀρεταῖς ὑπερφέρειν αὐτῶν δεῖ σε.

54) Τὴν μεγαλοπρέπειαν ἐνδείκνυσο ἐν μηδεμιᾷ τῶν πολυτελειῶν τῶν εὐθὺς ἀφανιζομένων, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν καλῶν καὶ δικαίων πράξεων ἐργασίαις καὶ ταῖς τῶν φίλων εὐεργεσίαις· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῶν ἀναλωμάτων αὐτῷ τε σοὶ παραμενεῖ καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις πλείονός σε δόξης ἄξιον ἀποδείξει.

55) Οὕτως ὁμίλει πρὸς τοὺς ἥττους, ὥςπερ ἂν τοὺς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν ἀξιώσειας.

56) Φίλους κτῶ μὴ πάντας τοὺς βουλομένους, ἀλλὰ τοὺς φιλεῖσθαι ἀξίους μηδὲ μεθ' ὧν ἥδιστα συνδιατρίψεις, ἀλλὰ μεθ' ὧν ἄριστα συνδιάξεις.

57) Πιστοὺς ἡγοῦ μὴ τοὺς ἅπαν ὅ τι ἂν ποιῇς ἢ λέγῃς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ τοὺς καὶ τοῖς ἁμαρτανομένοις ἐπιτιμῶντας.

---

50) μηδὲ (μὴ δὲ F) ἐν] μὴδ V ‖ ἄτοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις (οἰκείαις M) ἀποκρύπτειν om. V.

52) om. MV ‖ a voce μετὰ novam sectionem incipit V ‖ μεταἰσχρᾶς M, μετεσχρᾶς M ‖ γαρ M.

53) τῶν φιλων] τοῖς φιλοις F ‖ συνεξαμαρτάνουσι] ἁμαρτάνουσι V ‖ τοῖς νουθετοῦσιν inc. f. 15ᵛ M ‖ ὑγιεινοτατοις V ‖ ἀλλὰ inc. f. 54ᵛ V ‖ ἀπόντων] ἀπάντων M ‖ οὓς] οἷς V ‖ μεταπεμπου V ‖ ἀκρο (f. 310ᵛ) ατὴς F ‖ καὶ om. V ‖ δεῖ σε] δεῖσθαι F.

54) πολυτελειῶν] πολυτελῶν MF ‖ ἀλλέν M ‖ ταῖς τῶν καλῶν καὶ δικαίων πράξεων ἐργασίαις καὶ om. V ‖ τὲ MV ‖ παραμενεῖ] παραμένει MF ‖ πλείονός σε] πλείονος F.

55) om. V ‖ κρείττους] ἥττους MF, κρεί ττους F (superscr. m. rec., quae ἥ ante ττους erasit).

56) om. V ‖ μὴ δὲ MV ‖ μεθῶν M ‖ συνδιατρίψεις] διατρίψεις F ‖ μεθῶν MV ‖ συνδιάξεις] διάξεις F.

57) ποιῇς] ποιεῖς M (ει ex η fecit m. rec.) et F ‖ λέγῃς] λέγεις M, λέ γ F, quae scriptura lectionem λέγεις innuit cf. ποιεῖς ‖ τοὺς om. MF.

58) Δίδρα καὶ τοὺς τέχνῃ κολακεύοντας καὶ τοὺς μετ' εὐνοίας θεραπεύοντας, ἵνα μὴ πλέον οἱ πονηροὶ τῶν χρηστῶν ἔχωσιν.

59) Περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν τοῖς παισὶ καταλιπεῖν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος· καὶ δόξῃ μὲν χρήματα κτητά, δόξα δὲ χρημάτων οὐκ ὠνητή· καὶ τὰ μὲν καὶ φαύλοις παραγίνεται, τὴν δὲ οὐ δυνατὸν ἀλλ' ἢ τοὺς διενεγκόντας κτήσασθαι.

60) Μελέτα περὶ καλῶν ἐπιτηδευμάτων λέγειν ἀεί, ἵνα συνεθισθῇς ὅμοια τοῖς εἰρημένοις φρονεῖν.

61) Ἅπερ ἄν σοι λογιζομένῳ φαίνηται βέλτιστα, ταῦτα τοῖς ἔργοις ἐπιτέλει.

62) Θέλε τοὺς συνόντας σοι αἰδεῖσθαί σε μᾶλλον ἢ φοβεῖσθαι· αἰδοῖ μὲν γὰρ πρόςεστι σέβας, φόβῳ δὲ μῖσος.

63) Μὴ σπεῦδε πλουτεῖν μᾶλλον ἢ χρηστὸς εἶναι δοκεῖν· οἱ γὰρ μεγίστην ἐπ' ἀρετῇ δόξαν ἔχοντες, οὗτοι καὶ πλείστων ἀγαθῶν δεσπόται καθίστανται· μηδὲ τοὺς παρὰ τὸ δίκαιον χρηματισμοὺς ἡγοῦ κέρδος, ἀλλὰ κίνδυνον μᾶλλον φέρειν εἰδὼς ἐκ τούτων φυλάσσου.

64) Τῶν περὶ τὸ σῶμα ἠθῶν καὶ σχημάτων καὶ κινήσεων μὴ ὑπερόρα ὡς εὐτελῶν· καὶ γὰρ ἡ ἐν αὐτοῖς ἀρίστη τάξις καὶ κατάστασις οὐκ ἐλάχιστον μέρος φρονήσεως ἔδοξε· δεῖ τοιγαροῦν καὶ προςώπου διαθέσει καὶ κόμης ἐπιμελείᾳ καὶ βαδίσματος εὐταξίᾳ καὶ περιβολῇ ἐσθῆτος κόσμιον καὶ σεμνὸν ὁρᾶσθαι, μήτε εἰς τὸ βλακῶδες καὶ περίεργον ἐκφερόμενον, μήτε πέρα τοῦ μετρίου πρὸς τὸ ἠμελημένον καὶ ῥᾴθυμον καθελκόμενον.

65) Αἰσχρορρημοσύνης πάσης καὶ ἀκοὴ καὶ γλῶσσα καθαρευέτω· ἐφ' οἷς γάρ τις ἀκούων χαίρει, ταῦτα καὶ λέγειν οὐκ αἰσχύνεται· ἃ δὲ λέγειν οὐκ ἐρυθριᾷ, ταῦτα ὅτι καὶ πράττειν οὐκ αἰσχυνθήσεται, μεγάλην παρέσχεν ἀπόδειξιν.

66) Τὸ πρὸς γέλωτας διαθρύπτεσθαι μετὰ τοῦ ἀσχημονεῖν τὴν μορφὴν καὶ τοῦ ἤθους ἐστὶν ἐξυβρίζειν τὴν εὐστάθειαν.

---

58) μετεὐνοίας M ‖ ἔχωσι V.

59) μέγαν] μέγα M ‖ παισὶ] ποσὶ M ‖ χρήματα acc. m. rec. M ‖ κτητὰ inc. f. 55r V ‖ ὠνητὴ (ω ex ο) F ‖ καὶ φαύλοις] φαύλοις V.

60) συνεθισθῇς F (sed ει primitus pro η exaratum erat).

61) ἅπερ] ἥπερ V ‖ λογιζομένῳ] λογιζόμενα M.

62) σοι om. F ‖ αἰδεῖσθαί σε] αἰδεῖσθαι σε V, αἰδεῖσθαι MF ‖ σέβας] φόβος MF.

63) εἶναι spir. acc. m. rec. fecit in M ‖ μὴ δὲ MVF, ubi nova sectio initium sumit ‖ φέρειν om. MF.

64) κατάστασις] στάσις V ‖ περὶ βολῇ F ‖ ὁρᾶσθαι] ἐνορᾶσθαι V ‖ τὸ βλακῶδες] βλακῶδες V, fortasse recte ‖ ἐκφερόμενον inc. f. 55v V ‖ του F.

65) om. V ‖ ἐφοῖς M.

66) om. V ‖ τὸ om. F ‖ γέλωτας] γέλωτα F ‖ τοῦ] τὸ MF ‖ ἀσχημονεῖν] εὐσχημονεῖν F.

67) Ἔχε τὰ ὦτα τοῖς μὲν ἀδικουμένοις ἠνεῳγμένα, πρὸς δὲ τὰς τῶν ἀδικούντων πιθανολογίας ἀποκεκλεισμένα· χείλη τε κατηγορίας καὶ συκοφαντίας προφέροντα ἀποστρέφου· πολλάκις γὰρ μία φωνὴ συκοφάντου καὶ παῖδας κατὰ πατέρων ἐξέμηνε καὶ συγγενεῖς κατ' ἀλλήλων ἐπανέστησε καὶ πόλεις ὅλας καὶ οἰκίας ἀνέτρεψεν.

68) Γλώσσης φυλάσσου παρολισθήματα· πολλάκις γὰρ μικρόν τι ῥῆμα διὰ ταύτης προαχθὲν μεγάλην ἤνεγκε ζημίαν τῷ εἰπόντι.

69) Μὴ ταχὺς ἦσθα ζευγνύειν φιλίαν, συζεύξας δὲ παντὶ τρόπῳ τὸν δεσμὸν ἄλυτον συντήρει τοῦ πλησίον τὸ βάρος ἅπαν αὐτὸς βαστάζων, πλὴν εἰ μήπω ἡ τοιαύτη φιλία καὶ σύζευξις κίνδυνον φέρει ψυχῆς καὶ ἀπὸ Θεοῦ ἀφίστησι. Κτῶ τοίνυν φίλους μὴ τοὺς φαύλους, ἀλλὰ τοὺς ἀρίστους· ἐκ γὰρ τῶν φιλουμένων ὡς τὰ πολλὰ τὰ ἤθη τῶν φιλούντων κρίνεται.

70) Μὴ ζήτει παρὰ φίλων ἀκούειν τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ἀληθῆ μᾶλλον καὶ δίκαια, κἂν τυγχάνῃ ταῦτα δάκνοντα καὶ λυποῦντα· εἰ γὰρ ἐχθροῖς μὲν οὐδὲ ἀληθεύουσι πιστεύομεν, ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ τοὺς φίλους διαφθείροντας τὴν ἀλήθειαν, οὐδαμόθεν ἡ ταύτης ἡμῖν γνῶσις γενήσεται καὶ ἡ τῶν κακῶς παρ' ἡμῶν λεγομένων ἢ πραττομένων ἐπιστροφή. Διὸ μέγιστον ἡγοῦ φίλους κολάκων διαφέρειν· οἱ μὲν γὰρ κόλακες κατὰ πρόσωπον ἐπαινοῦντες τῶν ἁμαρτανομένων λαβεῖν συναίσθησιν οὐκ ἐῶσιν, οἱ δὲ μετὰ φιλίας ἐλέγχοντες καὶ σὲ τὸ παρανομηθὲν συνιδεῖν δυναμοῦσι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογίαν ἀντὶ κατηγορίας ἐκμηχανῶνται.

71) Τῶν ἀπορρήτων ἃ μὲν τὴν σὴν ἀρετὴν αὐξάνει κοινώνει τοῖς φίλοις, ἃ δὲ τὴν γνώμην φαυλίζει, μήτε αὐτὸς μετέρχου μήτε τοῖς φίλοις ἀνατίθει.

72) Ἀεὶ μὲν φίλους εὐλόγει, μάλιστα δὲ τοὺς ἀπόντας ἐπὶ τῶν παρόντων· οὕτω γὰρ καὶ κολακεύειν οὐ δόξεις καὶ τοῖς φίλοις ἔσῃ πράττων κεχαρισμένα.

73) Ἔσο τοῖς μὲν εἰς ἑτέρους ἀδίκως πλημμελοῦσιν ἀπαραίτητος, τοῖς δὲ εἰς σὲ ἁμαρτάνουσι συμπαθέστατος· διὰ μὲν γὰρ ἐκείνου εὐνομίας καὶ κηδεμονίας δόξαν ἕξεις, διὰ δὲ τούτου τὸ φιλάνθρωπον τῆς γνώμης καὶ συμπαθὲς τοῦ τρόπου δηλώσεις.

---

67) ἠνεῳγμένα] ἀνεωγμένα V (contra auctoris mentem) ‖ πειθανολογίας M ‖ τε] τὲ M, τὰ F; legendum videtur: δὲ ‖ προφέροντα] προσφέροντα V ‖ κατἀλλήλων M ‖ οἰκίας] οἰκείας V ‖ ἀνέτρεψε V.

68) inc. f. 310v F ‖ παρ' ὀλισθήματα MF ‖ πολλάκις acc. m. rec. M ‖ μικρόν τι] μικρὸν F ‖ διαταύτης M, διὰ ταύτην F ‖ (τῶι M).

69) om. V ‖ ἦσθα] οἶσθα F ‖ τρόπῳ inc. f. 16r M ‖ βαστάζων] βασανίζων M ‖ πλὴν εἰ μήπω] πλὴν δὲ μήπου F.

70) τὰ ἀληθῆ] τἀληθῆ V ‖ μαλλον M ‖ κἂν F ‖ ταῦτα] τὰ V ‖ διαφθείροντας acc. m. rec. M ‖ ἡ ταύτης ἡμῖν γνῶσις] ἡμῖν ἡ ταύτῃ γνῶσις F ‖ ἢ] ἡ M ‖ ἡγοῦ M ‖ τῶν inc. f. 56r V ‖ ἁμαρτανομένων] ἁμαρτημάτων F ‖ ἀντὶ acc. m. rec. M.

72) καὶ κολακεύειν] κολακεύειν MF ‖ κεχαρίσμενα F.

73) om. V ‖ μὲν γὰρ] μὲν MF ‖ τοῦ τρόπου] τοῦ τρόπου σου F.

74) Ὥσπερ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος ὁ ἐξουσίαν λαβὼν τοῦ ἀδικεῖν καὶ τὰ δίκαια πράσσων, οὕτω πολλῶν ὑπεύθυνος ψόγων ὁ μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐνδεὴς ὢν καὶ εἰς τὰ ἀλλότρια τὰς χεῖρας ἐκτείνων· τῷ μὲν γὰρ πενομένῳ πρόφασις, εἰ καὶ παράλογος, ἡ πενία τοῦ ἀδικεῖν, ὁ δὲ δυναστείαν ἔχων καὶ ἀπορίαν οὐκ ἔχων ἀναπολόγητον ἕξει τὴν ἀπὸ τοῦ ἀδικεῖν ἁμαρτίαν.

75) Ὅσῳ τις πρωτεύει τῇ ἀξίᾳ, τοσούτῳ χρεωστεῖ πρωτεύειν καὶ τῇ ἀρετῇ· ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ποιῶν καὶ κακὸς μᾶλλον φαινόμενος τρία κακὰ ἐπιτελεῖ· ἀπόλλυσιν ἑαυτόν, εἰς κακίαν τοὺς ὁρῶντας παρακαλεῖ καὶ βλασφημεῖσθαι παρασκευάζει τὸν Θεόν, ὅτι τοιούτῳ ὄντι μεγάλην ἐνεχείρισεν ἀρχήν.

76) Ὀργίλων μᾶλλον ἀνθρώπων ἢ φρονίμων αἱ κολάσεις, οἵτινες ἀποροῦντες τοῦ φιλανθρώπως παιδαγωγεῖν καὶ σωφρόνως ἐπὶ τὸ κολάζειν τρέπονται καὶ μαστίζειν.

77) Ὥσπερ τεῖχος σαθρόν, κἂν οἰκίας ἔνδον ἔχῃ λαμπρὰς καὶ ἀέρων εὐκρασίαν καὶ ὠνίων ἀφθονίαν, ὅμως τὴν πόλιν ἐξευτελίζει, οὕτως οἱ περὶ τοὺς ἐν δυναστείᾳ φαῦλοι καὶ τὸν ἐκείνων συνδιαβάλλουσι τρόπον.

78) Πάσης πράξεως προηγείσθω σοι βουλή· αἱ γὰρ ἀνεπίσκεπτοι πράξεις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σφαλεραί.

79) Ὁ φθόνος πάσης μὲν ψυχῆς μεγάλη νόσος, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν ἐξουσίᾳ· ἀνάγκη γάρ, οἷς συνεργοῖς μέλλει χρῆσθαι καὶ βίου καὶ διοικήσεων, τούτους ὁρᾶν ὡς ἐχθροὺς διὰ τὴν ἐνοῦσαν ἀρετὴν ἢ ἐπιβουλεύειν ὡς πολεμίοις· οὗ τί γένοιτο ἂν ὀλεθριώτερον; Ὅσον δὲ δεῖ φυγεῖν τὸ φθονεῖν, τοσούτῳ μᾶλλον ἀγαπᾶν τὸ φθονεῖσθαι· φθονεῖται γὰρ τὰ καλά, μισεῖται δὲ τὰ κακά.

80) Ἄριστον νόμιζε δικαστὴν τὸν ὀξύτητι μὲν διανοίας ταχὺ τὸ δίκαιον ἐφευρίσκοντα, σὺν ὀρθότητι δὲ προάγοντα, καὶ βοηθοῦντα μὲν τοῖς ἀδικουμένοις, βραδύνοντα δὲ πρὸς κολάσεις τῶν ἁμαρτανόντων, καὶ κρείττονα μὲν χρυσίου, κρείττονα δὲ ὀργῆς, καὶ μηδενὶ συμπαθοῦντα ἀνόμως, ἀλλὰ νομίμως τὰς κρίσεις ἐξάγοντα, καὶ φιλίαν μὲν εἰδότα τὴν δικαιοσύνην, ἔχθραν δὲ τὴν ἀδικίαν.

---

74) ἄξιος ὁ] ἄξιος MF || τοῦ ἀδικεῖν] ἀδικεῖν MVF || τὰ om. V; acc. m. rec. M. || τὰ ἀλλότρια] τὰς ἀλλοτρίας M a m. pr. || τας M || ἔχων] ε͡χ M.

75) ὅσῳ] ὅσα F || (τῆι M) || προτεύειν (sic) inc. f. 56ᵛ V || (τῆι M) || ἀπόλλυσιν ἑαυτόν, εἰς κακίαν τοὺς ὁρῶντας παρακαλεῖ καὶ om. V || ἐνεχείρισεν] ἐνεχείρησεν V.

76) τοῦ om. V || τρέπονται] προτρέπονται V.

77) om. V || οἰκίας] οἰκίαν F || λαμπρὰς] λαμπρὰν F.

78) ἀνεπίσκεπτοι] ἀνεπίσκοποι VF || τὸ πλεῖστον (circumfl. m. rec. M)] τοπλεῖστον F.

79) inc. f. 311ʳ F || ὁ om. MF || ἐξουσία acc. m. rec. M || οἷς] τοῖς F, ἢ V || διοικήσεων] διοικήσεως F || τούτους] τούτας (sic) F || πολεμίοις] πολεμίους MF || οὗ τί γένοιτο (γένοιτ' V) ἂν] οὗ τί ἂν γένοιτο F || ὅσον] ὅσω V || φυγεῖν] φαγεῖν V || τὸ φθονεῖν om. V || τοσούτῳ] τοσοῦτο M, τοσοῦτον F || γαρ M.

80) om. V || ταχὺ] ταχέως F || τὸ acc. m. rec. M || προάγοντα acc. m. rec. M || κρείττονα] κρεῖττον MF || κρείττονα] κρεῖττον F.

81) Τότε κριτὴς ἄριστος ἔσῃ τῶν ἄλλων, ὅτε τὰ οἰκεῖα ἐπισκοπῶν λόγον ἑκάστης πράξεως τῷ συνειδότι καθάπερ κριτῇ δίδως καὶ διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων ἐπινοεῖς, ἐπεὶ πῶς τοὺς ἄλλους ἐπιτιμῶν οὐκ ἐρυθριάσεις, ἐφ' οἷς αὐτὸς ὅμοια ἐξαμαρτάνεις καί, ἐν οἷς αὑτὸν ἀνεύθυνον περιορᾷς, ἐκείνους εὐθύνων;

82) Ἐπαίνει τὰς ἀρίστας πράξεις μὴ λέγων μόνον, ἀλλὰ καὶ πράττων· τὸ μὲν γὰρ τῶν τυχόντων, τὸ δὲ τῶν ἀρίστων.

83) Χαλεπὸν μὲν ἀγάπῃ φόβον κεράσαι, τῆς τελείας ἀγάπης ἔξω βαλούσης τὸν φόβον· σὺ δὲ τοὺς μὲν ἀρίστους φιλεῖν παρασκεύασαι· οὐδὲν γὰρ δεῖ φόβου ἐπὶ τοῖς τοιούτοις· τοῖς δὲ ἄλλοις φοβερὸς φαίνου, χωρὶς δὲ μίσους, ἵνα τῶν φαύλων ἀπέχωνται· ἀγαπήσουσι γὰρ καὶ οὗτοι, ἂν μὴ μετ' ὀργῆς ὁρῶσι κολάζοντα, ἀλλ' ὡς πατέρα παιδεύοντα καὶ ἐν μὲν τοῖς πταίσμασιν οὐχ ἡδέως τιμωρούμενον, ἐν δὲ ταῖς συμφοραῖς καὶ τοῖς δυστυχήμασιν ἀπροφασίστως βοηθεῖν προθυμούμενον.

84) Οἱ χρώμενοι τοῖς ἐκ φύσεως πλεονεκτήμασιν εἰς πονηρίας ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὴν τῶν πλησίον εὐεργεσίαν, οὗτοι καὶ τὴν φύσιν φαυλίζουσι καὶ τῷ Δημιουργῷ τὴν περὶ αὐτοὺς φιλοτιμίαν εἰς ὕβριν καὶ ἀχαριστίαν περιτρέπουσιν.

85) Προπετὴς ὅρκος πρόχειρος ἐπιορκία· ἄλλως τε καὶ τὸ ὀμνύειν οὐκ εὖ βεβηκότος ἤθους ἐστὶν οὐδὲ γενναίου φρονήματος· ὁ δὲ εὐσταθὴς καὶ μεγαλόψυχος ἀνὴρ διὰ τῶν τρόπων καὶ τοὺς λόγους πιστοῦται, οὐχὶ διὰ τῶν ὅρκων τοὺς λόγους.

86) Ἃ μὲν εὖ πάθοις, ἀεὶ μέμνησο· ἃ δὲ εὖ ποιήσαις, τάχιον ἐπιλανθάνου· τὸ μὲν γὰρ χρηστότητος καὶ εὐγνωμοσύνης, τὸ δὲ καθαρᾶς μεγαλοψυχίας καὶ καθαρὰν φυλάττει τὴν εὐεργεσίαν.

87) Εὐεργεσίας καὶ συμφορᾶς ὀνειδίζειν τῆς αὐτῆς εἶναι νόμιζε κουφότητος καὶ ἀπανθρωπίας.

---

81) κριτὴς inc. f. 16v M | οἰκεῖα inc. f. 57r V || ἐπὶ σκοπῶν F || λόγον acc. m. rec. M || τοὺς ἄλλους] codicum memoriam consulto intactam reliqui | ἐφοῖς M | καὶ ἐν οἷς αὑτὸν (αὐτὸν MF; fort. σαυτὸν cf. ad n. 2 et 8) ἀνεύθυνον περιορᾷς ἐκείνους εὐθύνων (εὐθύνεις MF) om. V.

82) om. V | ἀρίστας] ἀρίστους M.

83) ἀγάπῃ φόβον] ἀγαπηφόρον F | κερᾶσαι V || σὺ δὲ] οὐδὲ F | παρασκεύασαι] παρασκεύασον M | οὐδὲν] οὐδὲ V || φόβου] φόβος F | ἀπέχωνται] ἀπέχωσιν F || οὐχ' F.

84) πονηρίας] πονηρίαν F | ὑπηρεσίαν in rasura offert F || πρὸς τὴν om. MVF (in F τὴν voculae τῶν superscripsit m. rec.) || εὐεργεσίαν] ὑπηρεσίαν καὶ εὐεργεσίαν V | (τῶι δημιουργῶι M) || περιτρέπουσιν] περιτρέπουσι V, ἐπιτρέπουσιν MF.

85) inc. f. 57v V | ὅρκος M || καὶ τοὺς] δὲ τοὺς F.

86) πάθοις] πάθῃς V | ἀεὶ μέμνησο] μέμνησο ἀεὶ F | ποιήσαις] ποιήσεις MV (fortasse recte), ποιήσοις F.

87) συμφορᾶς M.

88) Ἀπάτη πανταχοῦ μὲν ἀσθενείας ὁμολογία· ἀλλ' εἰ μὲν ἐν φίλοις, κακὸν ἔσχατον καὶ ὑπερβαλλούσης μοχθηρίας· εἰ δὲ πρὸς ἐχθροὺς καὶ πολεμίους, στρατηγικόν· ὅμως κἀκεῖ κοινολογίας γενομένης οὐκ ἀριστείας οὐδὲ ἀνδραγαθίας τὸν πιστεύσαντα ἐξαπατῆσαι, καὶ εἰ ἐχθρός ἐστιν.

89) Ἐχθροὺς ὁμοφύλους μὴ ἀμύνασθαι θεῖος νόμος ἐστὶ καὶ φιλάνθρωπος, ἔνεστι δὲ καὶ χρήσιμον ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασι γνωριζόμενον· ὁ μὲν γὰρ ἀμυνόμενος ἔχει πάλιν τοῦτον χαλεπώτερον ἐχθρόν, ὁ δὲ εὐεργετῶν ἢ φίλον παρεσκεύασεν ἀντὶ ἐχθροῦ ἢ πάντως πρᾳότερον ἐχθρόν.

90) Μηδὲν ὧν ἄλλοις ἐπηγγείλω φαίνου παραβαίνων· ἡ γὰρ ψευδολογία τὸν ὅλον τρόπον ἄπιστον δεικνύει καὶ τοῖς διαψευσθεῖσιν οὐκ ἔστιν αἰσχύνη τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι. Παντὶ μὲν οὖν ἀνθρώπῳ φευκτέον τὸ ψεῦδος, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν δυναστείαις· τοῖς μὲν γὰρ ἀπόροις ἔστιν ὅτε γίνεται ἀπολογία ἡ ἀδυναμία, τοῖς δὲ πλουσίοις οὐδεμία καταφυγὴ τοῦ μοχθηρὰν ἐξελεγχθῆναι τὴν γνώμην.

91) Εὐλαβοῦ τὰς μετὰ σφοδρότητος ὑποσχέσεις· ἢ γὰρ παρασχὼν τὴν πλείστην χάριν προαφεῖλες τῇ σφοδρότητι τῆς ἐπαγγελίας ταύτην προκαταμερίσας ἢ μὴ παρασχὼν διπλῆν ἀπηνέγκω αἰσχύνην, ὅτι τε σφοδρῶς ὑπέσχου καὶ ὅτι ὑποσχόμενος οὐκ ἔδωκας.

92) Ὥσπερ ἀνάξιος χαρίτων ὁ ἀχαριστίᾳ γνώμης ἀμείβων τὸν εὐεργέτην, οὕτως ἄξιος τοῦ τῆς εὐεργεσίας ἀξιώματος ὁ χαριζόμενος, ἐφ' οἷς ἀπολαβεῖν οὐκ ἐλπίζει.

93) Μηδὲν παράνομον μηδὲ τοῖς φίλοις χαρίζου· ἂν μὲν γὰρ ὦσιν ἀγαθοί, μισήσουσί σε μᾶλλον παρανομοῦντα ἢ ἀγαπήσουσι χαριζόμενον· ἂν δὲ φαῦλοι, διπλῆν ζημίαν ὑπέμεινας κακοὺς εὐεργετῶν καὶ καλοῖς μισούμενος.

94) Αἱ χάριτες ταχὺ μὲν γινόμεναι γλυκύτεραι, εἰ δὲ ἀναβολαῖς καὶ παρατάσεσι χρόνων γηράσουσι, τὸ οἰκεῖον κάλλος καὶ τὴν γλυκύτητα ἀπώλεσαν·

---

88) om. V | πολεμίους] πολεμίαν F | στρατηγικὸν] στρατηγικὴν F | ἀριστείας] ἀριστίας F | πιστεύσαντα] πιστεύοντα F.

89) ἀμύνασθαι] ἀμύνεσθαι M, ἀμύνησθε F | θεῖος νόμος ἐστὶ] θεῖός ἐστι (θεῖος ἐστὶ M) νόμος MF | πράγμασιν F | πάλιν om. MF | ἐχθρὸν] ἐχθροῦ MF | ὁ δὲ εὐεργετῶν ἢ φίλον παρεσκεύασεν (παρεσκευάσεν V) ἀντὶ ἐχθροῦ om. MF | πάντως] πάντας F.

90) φαίνου inc. f. 58r V | παρα (f 311v) βαίνων F | παντὶ incipit novum caput in VF | οὖν om. VF | ψεῦδος] ψεύδεσθαι V | τοῖς ἐν δυναστείαις om. MF | ἡ ἀδυναμία M | οὐδὲ μία M | τοῦ] τὸ μὴ V; malim: μὴ οὐ | ἐξελεγχθῆναι] ἐξεληγχθῆναι F, ἐξενεχθῆναι V.

91) om. V | προαφεῖλες] προαφεῖλε M | (τῆι M) | vox προκαταμερίζω deest in Lexicis | διπλὴν M | ἀπενέγκω MF | τὲ MF.

92) ἀνάξιος] ἀνάξιον F | ἐφοῖς M.

92) μὴ δὲ F | διπλὴν F | κακοὺς] κακοῖς MF.

χάρις γὰρ βραδύνουσα κενὴ χαρίτων καθίσταται καὶ οὐδὲ χάρις καλεῖσθαι ἔτι φιλεῖ, ἀλλ' οὐδὲ ἡμιτελὴς οὖσα χάρις ἐστίν· ὁ γὰρ ἡμίτομον τὴν χάριν ἀπειληφὼς οὐχ οὕτω τῷ ἡμίσει εὐφρανθήσεται, ὡς ὑπὲρ τοῦ ἐλλείποντος ἀνιάσεται.

95) Ὁ τὰς χάριτας, ἃς εἰς ἑτέρους ἐποίησε, προφέρων ἀεὶ καὶ ἐξονειδίζων ὅμοιός ἐστι γεωργῷ σπείροντι μὲν καλὸν σπόρον προθύμως, ἐπαφιέντι δὲ χοίρους καὶ θηρία τῷ σπόρῳ· ὡς γὰρ ἐκεῖ καὶ τὸ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς ἐλυμάνθη, οὕτω κἀνταῦθα καὶ ἡ χάρις ἀπώλετο καὶ ἡ ὑπὲρ ταύτης εὐχαριστία προςαπώλετο.

96) Θυμὸς ἔκστασίς ἐστιν ἑκούσιος, τῶν ἰδίων φρενῶν ἀλλοτρίωσις· ἃ γὰρ οἱ μελαγχολῶντες διαπαντὸς κατεργάζονται, ταῦτα καὶ οἱ θυμῷ πληγέντες διαπράττονται· καὶ ὥςπερ τὸ πῦρ τὴν τρέφουσαν ὕλην ἀφανίζει, οὕτω καὶ ὁ θυμὸς κατὰ ..... μόνου τοῦ ὄφεως, δι' ὃν τοῦ παραδείσου ἐξέπεσας. Μηδένα δὲ θυμῷ κολάσῃς, μηδὲ εἰ τύχοι δίκαιος ὢν ὁ θυμός· ἄριστος γὰρ ὁ εἰπὼν ὅτι 'ἐμαστίγωσα ἄν σε, εἰ μὴ ἐθυμούμην.

97) Ὥςπερ ταχὺν ἐν ταῖς τῶν ἀξιωμάτων εὐεργεσίαις, οὕτω βραδὺν ἐν ταῖς τῶν αἰτίων τιμωρίαις εἶναι χρή, καὶ χαίρειν μὲν τιμῶντα <τοὺς σπουδαίους, ἀνιᾶσθαι δὲ κολάζοντα> τοὺς ὑπευθύνους.

98) Μηδενί ποτε πιστεύσαντί σοι ἄπιστος ὀφθῇς· ἂν γὰρ ἄπιστοι τοῖς πεπιστευκόσι γενώμεθα, τίνες τοῖς ἄλλοις δόξομεν;

99) Αἰσχρόν ἐστι τὸν ἀνδρῶν ἄρχοντα μὴ καὶ παθῶν ἄρχειν, ἀλλ' ἢ δοῦλον ὀφθῆναι ἢ γυναικῶν ἡττηθῆναι· ἣν δέ τις νομίμως βοηθὸν ἐκτήσατο βίου, ταύτῃ συνοικῶν οὐχ ἁμαρτάνει.

100) Ἀγαμία μὲν θεῖον πρᾶγμα καὶ ὑπερφυές, μονογαμία δὲ φύσεως ἀνθρωπίνης ἔργον, εἴς τε γένους διαδοχὴν καὶ κοινωνίαν ἡμέρου καὶ φιλανθρώπου βίου, πολυγαμία δὲ ὑπέραισχρον καὶ μιαρὸν καὶ χοιρώδης βίος, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπινος.

---

94) in mg. **M** ὡραῖον (per comp.) | αναβολαῖς **M** ‖ παρατάσεσι] προτάσεσι **V** ‖ ἀπώλεσαν inc. f. 58ᵛ in **V** ‖ ἀπειληφὼς acc. m. rec. **M** ‖ οὐχ' **MV** ‖ οὕτω] οὕτως **MV**; cf. ad n. 39 ‖ (τῶι **M**) | ἡμίσει inc. f. 17ʳ **M** | εὐφρανθήσεται acc. m. rec. **M**.

95) ὁ om. **V** ‖ ἐποίησε] ἐποίησας **F** ‖ ἐξονειδίζων] ὀνειδίζων **V** ‖ ὅμοιος ἐστὶ **F** ‖ (τῶι **M**) ‖ κἂν ταῦθα **M** ‖ ἡ χάρις ἀπώλετο] ὁ σπόρος ἀπώλετο τῆς χάριτος **F** ‖ προςαπώλετο] om. **F**, προαπώλετο **M**.

96) θυμὸς—ἐξέπεσε om. **V** ‖ ἔκστασίς ἐστιν] ἔκτασις ἐστὶν **M** ‖ διαπαντὸς] διηνεκῶς **F** ‖ καὶ οἱ θυμῷ πληγέντες διαπράττονται καὶ ὥςπερ τὸ πῦρ τὴν τρέφουσαν ὕλην ἀφανίζει, οὕτω om. **F** ‖ inter κατὰ et μόνου indicavi lacunam ‖ ἐξέπεσας] ἐξέπεσε **F** ‖ δὲ om. **V** ‖ μὴ δὲ **MF**.

97) om. **V** ‖ μὲν om. **F** ‖ τιμῶντα] τιμῶντας **MF** ‖ τοὺς σπουδαίους, ἀνιᾶσθαι δὲ κολάζοντα om. **MF**.

98) μηδενὶ ποτὲ **MVF**.

99) τὸν] τῶν **M** ‖ ἄρχειν] ἄρχει **M** ‖ ἡττηθῆναι inc. f. 59ʳ **V** ‖ νομίμως] νομιμω **M** ‖ βίου] βίον **V** ‖ οὐχ' **M**.

100) ἀγαμία acc. m. rec. **M**, ἄγαμαι **F** ‖ πολυγαμία acc. m. rec. **M**.

101) Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τῶν Δαρείου γυναικῶν κρατήσας οὐδὲ ἰδεῖν ἠνέσχετο ταύτας τὸ μνημονευόμενον εἰπών, ὅτι δεινόν ἐστιν ἀνδρῶν κρατήσαντας ὑπὸ γυναικῶν ἡττηθῆναι, καὶ τὰς Περσίδας δὲ βολίδας ἔλεγεν ὀμμάτων εἶναι· ὁ δὲ σώφρων ὡς ἀληθῶς καὶ τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν φύλαξ πάσης γυναικὸς ἀλλοτρίας ὄψιν ὡς ὀξὺ ψυχῆς βέλος καὶ θανατηφόρον φεύξεται καὶ ἀποστραφῇ.

102) Ὥσπερ ἦχος φωνῆς πλήξας τὴν ἀκοὴν δι' αὐτῆς τὸ πάθος εἰσήνεγκεν ἐν τῇ ψυχῇ, οὕτω καὶ κάλλος σωμάτων ἑλκύσαν ὀφθαλμὸν δι' αὐτοῦ δέσμιον ἔλαβε καὶ κατεδουλώσατο τὸν αὐτοδέσποτον λογισμόν.

103) Ὥσπερ ἀμήχανον ἐν θαλάσσῃ πλέοντα καὶ ζάλης ἀμέτοχον διαβῆναι, οὕτως ἀδύνατον τὸν ἐπισκοποῦντα καὶ περιεργαζόμενον κάλλη σωμάτων τῶν ἐκεῖθεν κυμάτων ἐκτὸς καθεστάναι. Διὸ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς αἰτίας ἐκτρέπεσθαι δεῖ τῶν παθῶν· ἐπειδὰν γὰρ τοῖς λογισμοῖς τὸ κακὸν ἐνσκήψῃ, δυσαπόβλητον γίνεται τὸ πάθος καὶ χαλεπὸν ἀπαλλαγῆναι.

104) Μέθη καὶ τρυφὴ ναυάγιόν ἐστι τοῖς χρωμένοις.

105) Ἄριστον μὲν ἀνθρώπῳ μὴ διαμαρτεῖν μηδὲ τῆς ὀρθῆς κρίσεως ἀποσφαλῆναι, συνετοῦ δὲ καὶ τὸ πεσόντα εὐθὺς ἀναστῆναι καὶ χρήσασθαι τῷ πταίσματι παραγγέλματι πρὸς τὸ μὴ πάλιν πεσεῖν.

106) Ἡ διὰ λόγων ὕβρις τοῖς ἐλευθέροις κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς διὰ πληγῶν καὶ μαστίγων· χρὴ οὖν τὸ ἐν ὕβρεσι παραφυλάττεσθαι προπετές· οὐ μέγα γὰρ δοκοῦν μεγάλας φέρει ζημίας.

107) Οἱ ἔμφρονες καὶ εὐσταθεῖς τῶν ἀνθρώπων κατορθοῦντες μὲν οὐ φυσιοῦνται, ἀλλὰ μετριοφρονοῦντες τῆς εὐπραγίας κοσμοῦσι τὸν ὄγκον· περιπταίοντες δὲ φέρουσι γενναίως καὶ οὐ καταπίπτουσι τῷ συνενεχθέντι· οἴδασι γὰρ τὸ ἐφ' ἑκάτερα στρεπτὸν καὶ ἀβέβαιον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἀφροσύνης δὲ καὶ κουφότητος τὸ ἐν ταῖς εὐπραγίαις ἐπαίρεσθαι καὶ ὀγκοῦσθαι καὶ ἐν ταῖς δυσπραγίαις σφόδρα καταπίπτειν καὶ ἐνασχημονεῖν τῇ ἀθυμίᾳ.

---

101) ταύτας] αὐτὰς **F** ‖ μνημονευόμενον inc. f. 312ʳ **F** ‖ κρατήσαντας] κρατήσαντας ἡμᾶς **MF** ‖ σώφρων] σώφρον **M** ‖ ὡς ἀληθῶς] ἀληθῶς **V** ‖ ἀλλοτρίας] ἀλλοτρίαν **F** ‖ ἀποστραφῇ] ἀποστραφείη **MF**.

102) διαὐτῆς **M** ‖ τὸ πάθος] τὸν λόγον **V** ‖ (τῆι **M**) ‖ ἑλκύσαν **M** ‖ ἔλαβε inc. f. 59ᵛ **V**. τὸν αὐτοδέσποτον λογισμόν] τὸν αὐτοδέσποτον ὀφθαλμόν, ἤτοι τὸν λογισμὸν **MF**.

103) ὡραῖον (per comp.) in mg. exhibet **M** ‖ τὸν ἐπισκοποῦντα] ἐπισκοποῦντα **M** ‖ κάλλη **M**, sed prius λ inseruit m. rec. ‖ ἐπειδᾶν **M** ‖ ἐνσκήψῃ] ἐνσκήψει **V** ‖ τό πάθος] πάθος **V**.

104) om. **V** ‖ ἐστι spir. m. rec. **M**.

105) μὴ διαμαρτεῖν] μὴ (acc. m rec. **M**) διαμαρτάνειν **MF**, διαμαρτεῖν μηδαμῶς **V** ‖ μὴ δὲ **MVF** ‖ (τῶι **M**) ‖ παραγγέλματι] παραγγέλματα **F**.

106) κατ' οὐδὲν **M** ‖ τῆς] τοῖς **M** ‖ διαπληγῶν **M**.

107) om. **V** ‖ περιπταίοντες] περιπαίοντες **F** ‖ καὶ οὐ] κοὐ **F** ‖ συνενεχθέντι] ἐνηνεχθέντι **F** ‖ ἐφέκάτερα **F** ‖ εὐπραγίαις **M** ‖ ὀγκοῦσθαι acc. m. rec. **M** ‖ ἐν ἀσχημονεῖν **M** ‖ (τῆι **M**).

108) Ἀνδρῶν μὲν συνετῶν προνοῆσαι τὰ δυσχερῆ καὶ δι' εὐβουλίας ἀπώσασθαι· ἀγαθὸν δὲ καὶ τὰ συμβεβηκότα καλῶς διαθέσθαι καὶ οἰκονομῆσαι.

109) Τὸ βοηθεῖν, ἐν οἷς ἕκαστος ἔχει χρείαν, διανοίας ἐστὶν ἐχέφρονος καὶ φιλανθρώπου, μάλιστα δὲ τοῖς ἐν συμφοραῖς περιπεσοῦσι· μετὰ γὰρ τῶν ἄλλων καὶ ἀείμνηστον συντηρεῖν εἰώθασι τὴν εὐεργεσίαν.

110) Οὐ μετανοεῖν δεῖ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν, ἀλλὰ προνοεῖν, ὅπως μὴ πράξῃ, ἐν οἷς πράξας μετανοήσει.

111) Ζημίαν αἱροῦ μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρόν· τὸ μὲν γὰρ ἅπαξ σε λυπήσει, τὸ δὲ διαπαντός.

112) Οὔτε ἵππος εὐγενὴς κρίνοιτο ἂν <ὁ> πολυτελῆ σκευὴν ἔχων, ἀλλ' ὁ τῇ φύσει λαμπρός, οὔτε ἀνὴρ σπουδαῖος ὁ πολλὴν οὐσίαν κεκτημένος, ἀλλ' ὁ τὴν ψυχὴν γενναῖος.

113) Κυβερνήτου μὲν ἀγαθοῦ πρὸς τὰς τῶν πνευμάτων ἐμβολὰς διαγενέσθαι, ἀνδρὸς δὲ σοφοῦ πρὸς τὰς τῆς τύχης.

114) Ἀντὶ βοῶν ἀγέλης πειρῶ φίλων ἀγέλας αὐλίζεσθαι σου ἐν τῇ οἰκίᾳ.

115) Ὥςπερ λύκος ὅμοιος κυνί, οὕτω καὶ κόλαξ καὶ παράσιτος ὅμοιοι φίλῳ· πρόςεχε τοίνυν, μὴ ἀντὶ κυνῶν φυλάκων λάθῃς λυμεῶνας εἰςδεχόμενος λύκους.

116) Οὔτε ἵππῳ χωρὶς χαλινοῦ οὔτε πλούτῳ χωρὶς λογισμοῦ δυνατὸν ἀσφαλῶς χρήσασθαι.

117) Πολύβουλον εἶναι καὶ πολύτροπον κατὰ ἀλλοφύλων πολεμίων χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον, ἐπίβουλον δὲ ἦθος καὶ κακομήχανον ἔχειν κατὰ τῶν πλησίον οὐ φρονίμων, ὥς τινες οἴονται, ἀλλὰ πονηροτάτων καὶ διαβόλων ἔργον ἡγοῦ.

118) Οἱ μὲν ἀκρατεῖς ἐν ταῖς ἀῤῥωστίαις, οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ταῖς ἀτυχίαις εἰσὶ δυςθεράπευτοι.

---

108) διευβουλίας M.

109) χρείαν] χρείας MV ‖ ἐχέφρονος] σώφρονος (inc. f. 60r) V ‖ μετὰ inc. f. 17v M

110) μὴ acc. m. rec. M.

111) σε λυπήσει] λυπήσει V, ἐλύπησε MF ‖ διὰ παντὸς F, ἀεὶ V, haud male.

112) om. V ‖ ὁ om. MF ‖ (τῇ: M).

113) om. V.

114) πειρῶ] περῶ F ‖ (τῇ: M).

115) in mg. M: ὡραῖον (per comp.) ‖ οὕτω] οὕτως M; cf ad n. 39 ‖ καὶ κόλαξ] κόλαξ MF ‖ τοίνυν] τοιγαροῦν MF ‖ ἀντὶ acc. m. rec. M ‖ κυνῶν] καλῶν F.

116) om. V ‖ inc. f. 312v F.

117) κατὰ] κατ'? cf. n. 67 κατ' ἀλλήλων. 106 κατ' ἀνάγκην. Adde ἀλλ' n. 25. 41. 44. 54. 59. 83. 88. 94. 99. 100. 112 (bis). 126, δι' 2. 7. 20 (bis). 96. 102 (bis). 108, ἐπ' 63, ἐφ' 65. 81. 92. 107, καθ' 2, μεθ' 56 (bis), μετ' 4. 52. 58. 83, παρ' 25. 32. 70, ὑφ' 20. De δ' - δὲ - μηδὲ - οὐδὲ (ante vocales) ad n. 17 egi; cf. insuper n. 64 μήτε εἰς, 131 μήτε ἀνδρί, - 48 οὔτε εὐτυχῶν, 112 οὔτε ἵππος et οὔτε ἀνήρ, 116 οὔτε ἵππῳ ‖ ἀλοφύλων V.

118) om. V ‖ ταῖς] τοῖς M.

119) Φιλόσοφος νέου τινὸς εἰπόντος, ὅτι μέγα ἐστὶ τὸ τυχεῖν, ὧν ἄν τις ἐπιθυμῇ, 'πολλῷ μεῖζόν ἐστιν' εἶπε 'τὸ μηδὲ ἐπιθυμεῖν, ὧν μὴ δεῖ'.

120) Ἀνδρείας μὲν οὐδὲν ὄφελος μὴ παρούσης δικαιοσύνης· εἰ δὲ δίκαιοι πάντες γένοιντο, μηδὲ ἀνδρείας δεήσεσθαι.

121) Τίμιος μὲν καὶ ὁ μηδὲν ἀδικῶν, ὁ δὲ ἐπιτρέπων τοῖς ἀδικοῦσι μὴ ἀδικεῖν πλείονος τιμῆς ἄξιος ἐκείνου· ὁ μὲν γὰρ ἑνός, ὁ δὲ πολλῶν ἀντάξιος· ὁ δὲ καὶ κολάζων εἰς δύναμιν τοὺς ἀδίκους, οὗτος τέλειος ἀνὴρ ἐν πόλει.

122) Δημοσθένης ἔλεγεν, ὡς πολλάκις αὐτῷ ἐπῆλθεν εὔξασθαι ἀπολέσθαι τοὺς πονηρούς, ἐφοβεῖτο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ ἔρημον ἐκ τῆς εὐχῆς τὴν πόλιν ποιήσῃ.

123) Αἱρετώτερον, φησὶν Ἀντισθένης, τὸ εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας· οἱ μὲν γὰρ τοῦ ἀποθανόντος τὸ σῶμα, οἱ δὲ τοῦ ζῶντος τὴν ψυχὴν λυμαίνονται.

124) Πιττακὸς ἀδικηθεὶς ὑπό τινος καὶ ἔχων ἐξουσίαν τοῦ κολάσαι αὐτὸν ἀφῆκεν εἰπὼν ὅτι 'συγγνώμη τιμωρίας ἐστὶν ἀμείνων· τὸ μὲν γὰρ θηριώδους, τὸ δὲ ἡμέρου φύσεώς ἐστι σημεῖον'.

125) Οἶνος καὶ ἡ τῶν σαρκῶν ἐμφόρησις σῶμα μὲν ἰσχυρὸν ποιοῦσι καὶ ῥωμαλέον, ψυχὴν δὲ ἀσθενῆ· καὶ χρημάτων ἐπιμέλεια μὲν καὶ τήρησις αὔξει πλοῦτον, σωφροσύνη δὲ καὶ μετριοφροσύνη μέγα πρὸς φιλοσοφίαν ἐφόδιον.

126) Πολλὴν ἐπιμέλειαν ποιοῦ περὶ τοῦ μὴ λέγειν, ἃ μὴ δεῖ· ἀπαιδεύτου γάρ ἐστι τὸ μὴ δύνασθαι σιωπᾶν, ἀλλ' ἐκλαλεῖν τὰ μὴ καλῶς ἔχοντα.

127) Οἱ κράτιστοι τῶν ἀνθρώπων βραχυλογώτατοι· οἱ οὖν ἀδόλεσχοι εἰ ἠγνόουν, ὡς ἀνιῶσιν, οὐκ ἂν ἐμακρηγόρουν.

128) Ἀρίστιππος ἐρωτηθείς, τί θαυμαστόν ἐστιν ἐν βίῳ· 'ἄνθρωπος' εἶπεν 'ἐπιεικὴς καὶ μέτριος, ὅτι ἐν πολλοῖς ὑπάρχων μοχθηροῖς οὐ διέστραπται'.

129) Οἷς τισιν ὁ τρόπος ἐστὶν εὔτακτος, τούτοις καὶ ὁ βίος συντέτακται.

130) Τοῖς μὲν διὰ τοῦ ἡλίου πορευομένοις ἕπεται κατ' ἀνάγκην σκιά, τοῖς δὲ διὰ τῆς δόξης βαδίζουσιν ἀκολουθεῖ φθόνος.

---

119) ἐπιθυμεῖ VF a m. pr. || μεῖζον ἐστὶν MVF || μὴ δὲ MF || μηδεῖ MV.

120) om. V || μὴ acc. m. rec. M || μὴ δὲ M.

121) in mg. ὡραῖον (per comp. M) || τίμιος acc. m. rec. M || καὶ om. V || ἐπιτρέπων acc. m. rec. M || ἀδικοῦσιν V || μὴ om. V || πλείονος] πλέονος F cf. n. 54 et 59 πλείονος cl. n. 3 πλείω, — sed n. 58 πλέον legitur || ἐκείνου] ἐξ ἐκείνου V || καὶ om. MF.

122) in mg. notam ὡραῖον (per comp.) offert M || τὴν πόλιν] τὴν ἑαυτοῦ πόλιν MV.

123) om. V || φησιν M || Ἀντισθένης acc. m. rec. M.

124) in mg. M: περὶ μακροθυμίας || κολάσαι αὐτὸν] κωλῦσαι τὸν M || ἀφῆκεν] ἀφῆκεν αὐτὸν V || ἀμείνων] ἀμείνω V || φύσεως ἐστὶ MVF.

126) περὶ] πρὸ F || μὴ acc. m. rec. M primo et quarto loco.

127) inc. f. 61ʳ V || ἀνῶσι F.

128) ἐστὶ F.

131) Μὴ παιδὶ μάχαιραν, ἡ παροιμία φησίν· ἐγὼ δὲ φαίην· μήτε παιδὶ πλοῦτον μήτε ἀνδρὶ ἀπαιδεύτῳ δυναστείαν ἐγχειριστέον.

132) Δεῖ τοὺς νοῦν ἔχοντας τῶν ἀρχόντων μὴ διὰ τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διὰ τὰς ἀρετὰς θαυμάζεσθαι, ἵνα τῆς τύχης μεταπεσούσης τῶν αὐτῶν ἐγκωμίων ἀξιῶνται.

133) Χρύσιππος ἐρωτηθείς, διὰ τί οὐ πολιτεύεται, 'ὅτι' ἔφη 'εἰ μὲν πονηρὰ πολιτεύομαι, τῷ Θεῷ ἀπαρέσκω, εἰ δὲ χρηστά, τοῖς πολίταις'.

134) Ὅσοι τοὺς ἀδικοῦντας κολάζουσιν, οὗτοι τοὺς ἄλλους ἀδικεῖσθαι κωλύουσιν.

---

131) in mg. **M**: σημείωσον (per comp.) ‖ δὲ om. **V** ‖ μή τε] μὴ δὲ **F** ‖ παιδὶ om. **F** ‖ ἐγχειριστεον **V**.

133) διατί **M** ‖ ὅτι, ἔφη] ἔφη, ὅτι **V** ‖ (τοῖς **M**) ‖ πολίταις fin. f. 17ᵛ (**M**), f. 18ʳ inc. ἀποφθέγματα σοφῶν τῶν ἑπτά. De **V** cf. ad n. 134.

134) ex **V** adiunxi; in **F** post n. 133 habes n. 30 et n. 1 — 20 cf. ad n. 29 supra ‖ κωλύουσιν fin. f. 61ʳ (**V**), f. 61ᵛ inc. ἀποφθέγματα σοφῶν τῶν ἑπτά.